

Færskvandsfiskeriet.

Af

Arthur Feddersen.

Med 44 i Teksten indtrykte Afbildninger.



Kjøbenhavn.

P. G. Philipsens Forlag.

1873.

Plus on pêche, plus on voit que toute affirmation, tout axiome, toute théorie trop rigoureuse dans les principes de la pêche à la ligne, sont absurdes.

Béguin.

Man hører tit klage over, at det gaar tilbage med Jagten og dens Glæder som Følge af allfor megen Jagen, og det er maaske dels paa Grund af denne Tilbagegang og dels paa Grund af Trangen til «sport», at man nu ser saa mange i det mindste for en Tid ombytte Bøssen med Fiskestangen. Men Lystfiskeriet drives dog endnu ikke her i Landet saa meget, som det burde, thi naar man ret forstaar sine Ting, gives der ikke mange Fornøjelser, som samtidig koste mindre, bedre adsprede Sindet og skaffe Legemet Vederkvægelse ved frisk Luft og Bevægelse. Man fejler desuden meget, dersom man mener, at man, for at kunne fiske, kun behøver at spide en Orm paa en Krøg og kaste den ud paa det første det bedste Sted i Vandet, medens man saa godt som lader Tilfældet raade for, om der findes Fisk paa Stedet. Det er ogsaa en stor Fejltagelse, som mange Mennesker begaa, idet de mene, at Lystfiskeriet er en aandløs Adspredelse. Det kan naturligvis drives paa en saadan Maade, at det alene bliver et Slags Dagdriveri, men det er ingenlunde Tilfældet

med det Lystfiskeri, som udøves f. Eks. i England, hvor det er en meget søgt Adspredelse baade af Herrer og Damer, af fornemme Folk og af de aller simpleste. I Danmark er det egentlig kun de jyske Aaløb, som kunne være Maalet for Kunstnerne i Faget, nemlig for Fluefiskernes Idræt, og baade Gudena, Karup eller Skive Aa, Lindenberg Aa o. s. v. frembyde en saa rig Lejlighed til at fange den prægtige Ørred, at de kunne maale sig med adskillige udenlandske Vandløb, som staa i Ry for den Lejlighed de byde til godt og interessant Fiskeri.

Der er skrevet saa meget og givet saa talrige Raad med Hensyn til Lystfiskeriet, at man næsten aldrig vilde blive færdig, dersom man skulde medtage alle Opgivelser. Men der er ogsaa fablet og fables endnu den Dag i Dag saa meget i denne Retning, at man, naar man vil skrive derom, først og fremmest saa vidt mulig maa sørge for at blive Fablerne kvit. Dernæst maa man vel vogte sig for at fordybe sig allfor meget i al den Detail, som dog enhver praktisk Fisker snart finder paa af sig selv, og det gjælder derfor nærmest om, til en Bog som den foreliggende at vælge og vælge omhyggeligt, hvad den begyndende Fisker har mest Gavn af at faa at vide.

Jeg har betragtet det som en Selvfølge, at Vejledningen for en Del knyttedes til en Beskrivelse af vore almindeligste Færskvandsfisk og deres Levesæt, thi det er dog en meget væsenlig Faktor for en Fisker, at kjende lidt til de Fisk, som han vil fange. Kjender han dem ikke, vil han tit handle aldeles i Blinde, og en stor Del af Fornøjelsen gaar da tabt for ham. Jeg har udeladt alle saadanne Fange- maader, som ere ødelæggende for Fiskeriet, og hvor det

egenlig kun kommer an paa hurtigst mulig at tilegne sig Fiskene i et eller andet Vand, idet jeg har gaaet ud fra, at den virkelige Fisker ligesom den virkelige Jæger ikke alene jager for Udbyttets Skyld, men har Blik for at skaane til rette Tid, saa at han kan vente, at faa noget en anden Gang. Det maa derfor heller ikke undre nogen, i denne Fiskebog at finde Raad, som gaa ud paa, at man ikke bør fange og dræbe alt eller til alle Tider.

Det laa oprindeligt i min Plan, at omtale alle de danske Færskvandsfisk og paa en lidt fyldigere Maade, end det er Tilfældet med denne Bogs Udvalg. Derved vilde Bogen imidlertid have faaet en Størrelse, som vistnok vilde have været en uoverkommelig Hindring for dens Udgivelse, og jeg har derfor været nødt til at indskrænke dens Omraade, idet jeg foretrak en mindre udførlig Vejledning for slet ingen.

Vor Literatur har nemlig endnu ikke nogen Vejledning for danske Fiskere, som derfor hidtil have maattet ty til den fremmede, talløse Skare af Fiskebøger, imellem hvilke det ikke er let at vælge, og et helt Lykketræf, om man faar fat i noget godt og brugbart. Jeg har stadig raadført mig med de bedste Forfattere, og jeg har i denne Bog særlig taget Hensyn til danske Forhold, men jeg har kun altfor meget følt mig trykket af de Hensyn, som maatte tages, for at Bogen ikke skulde blive for omfangsrig og dyr. Af den Grund har jeg saaledes bl. a. heller ikke turdet dvæle hverken ved Garnfiskeriet eller Damfiskeriet, hvor stor Lyst jeg end har havt dertil. Man kan jo nemlig ikke have nogen klar Forestilling om, hvor stort et Publikum en Vejledning som den foreliggende kan gjøre Regning paa, eller hvor vidt den vil bringe Forlægger og Forfatter noget Udbytte af deres Udlæg og Ar-

bejde. Den har altsaa paa flere Steder maattet indskrænkes meget mere, end jeg egentlig har ønsket det; men jeg vil haabe, at den dog bringer adskillige væsenlige Oplysninger og at den med Tiden kan faa et fyldigere Indhold, dersom det viser sig, at der er Brug for den, hvad jeg ikke tvivler om, naar jeg ser hen til de talrige Forespørgsler, jeg har modtaget om en saadan Bog.

Viborg, Oktober 1872.

Arthur Feddersen.

Indhold.

	Side
Fiskekrogen	1.
Linen	7.
Hjulet	13.
Stangen	15.
Flaadet	21.
Loddet	22.
Svirvelen	24.
Agnen	25.
Blandinger	27.
<hr/>	
Aborren	32.
Fiskeri med:	
Orm	36.
Paternoster	36.
Sandarten	38.
Horken	39.
Kvabben	41.
Laksen	42.
Ørreden	42.
Fiskeri med:	
Bundkrog	44.
Orm	45.
Drag	48.
Konstig Agnfisk	52.
Flue	53.
Smælten	59.
Stallingen	61.

	Side
Fiskeri med:	
Flue	64.
Konstig Agn	65.
Hælten	67.
Gedden	68.
Fiskeri med:	
Bundkrog	69.
Bøje	72.
Dukke	73.
Drag	73.
Aalehale	80.
Skebladet	82.
Levende Agnfisk	83.
Karpen	86.
Karudsen	90.
Grundlingen	93.
Suderen	95.
Brasenen	97.
Rudskallen	99.
Skallen	101.
Emden	103.
Løjeren	104.
Elritsen	105.
Aalen	107.
Flodnegenøjen	112.
Den lille Negenøje	113.

Fiskekrogen

er Fællesredskab saavel for den civiliserede Fisker som for den saakaldte «Vilde». Mennesket har overalt, hvor det har traadt frem, frembragt et vist Tal af Redskaber, som have tilfredsstillet dets første Krav, og som ifølge deres Natur ere saa simple og dog saa fuldkomne, at de ikke kunne tænkes fuldkomnere. Det gjælder saaledes om Lansen og Pilen, som overalt oprindelig have samme Form og dannes af et Skaft, der ender i en skarp Spids af Sten eller Metal. Det gjælder ogsaa om Fiskekrogen: man har i Tidens Løb kunnet skaffe sig bedre Emner til at danne den af, men det væsentlige ved den, nemlig Formen, er endnu den samme. Den er opfunden af «den Vilde», og den bruges endnu den Dag i Dag af ham, og han laver den endnu som hidtil af skarpe Torne, af Fiskeknokler, af Muslingskaller og selv af Sten. Hos mere civiliserede Nationer er den af Metal (enten Kobber, Messing eller Jern) og mere eller mindre klodset lavet af et Stykke Metaltraad. Nu til Dags har Industrien bragt det til, at den dannes af hærdet Staal. Krogens korteste Arm har da altid en spids Modhage, medens den lange Arm eller Skaftet i Almindelighed er fladt i Enden, for at hindre Baandet, der binder Krogen til Snøren, i at glide af, og tillige hindre, at baade Krog og Fangst gaa tabte.

Den største Ændring, som Oldtidens Fiskekrog har undergaaet, har havt Hensyn til dens Størrelse; der krævedes allerede megen Øvelse for at tildanne og udskære et Stykke af et Sneglehus eller en Muslingskal til en

Fiskekrog saa lille, som den vi nu almindeligst bruge, og der er dog en stor Afstand imellem dens Størrelse og det laveste Nummer, som fabrikeres for Tiden. Det er ikke saa underligt, at man fordem kunde fiske med Redskaber, der nu synes os ubrugelige, thi man maa huske, at vistnok saavel Fiskemængden som Fiskenes Størrelse er bleven ringere til samme Tid, som Fiskekrogene ere blevne mindre og altsaa mere dræbende. Desuden har Vanskeligheden ved at lokke Fiskene til sig vistnok ogsaa taget til, thi det er en Kjendsgjerning, at Dyrenes Mistæksomhed og Frygt-somhed stiger, eftersom Fangeredskaberne forbedres.

Landets oprindelige Beboere (Oldbefolkningen) har utvivlsomt syslet meget med Fiskeri. Derom vidne dels de talrige Fiskelevninger i Køkkenmøddingerne og dels de Bronze- og Benkroge, som findes rundt om i Landet. Mange Stenredskaber, om hvis Bestemmelse man endnu er uvis, har man ogsaa villet henføre til Kategorien Fiskeredskaber, saasom de almindelig kjendte «Sænkesten» o. s. v. Men har man end gaaet temmelig vidt og under Begrebet «Sænke» medtaget altfor mange Former, har man mulig ogsaa endnu ikke ret tænkt sig flere af de saakaldte Flintspyd eller Lan-ser som Hjælperedskaber ved Fiskeriet, for ikke at tale om de saakaldte Harpunspidser. Det er jo en Kjendsgjerning, at der i Moserne meget tit findes smukke Lanseblade, Spydspidser eller hvad man nu vil kalde dem, og det synes mig i al Fald meget mere sandsynligt, at tænke sig et saadant skørt Flintblad brugt som Lanseblad imod en i Vandet staaende Fisk, end som Vaaben imod Fjenden eller Skovens vilde Dyr. Det er jo desuden endnu imellem ukultiverede Folkeslag Brug at dræbe Fisk ved et velrettet Lansetød eller Pileskud. — Et andet Vidnesbyrd om Oldtidens Fiskefangst har man i de talrige Flaad, som ere fundne ved de navnkundige Undersøgelser f. Eks. i Schweiz. Jeg tror ikke, at man endnu har fundet dem her i Landet; men Grunden hertil er mulig, at man hidtil

ikke ret har havt Øje for dem. Man kan straks kjende dem baade paa deres Størrelse og deres Form; de have havt omtrent den samme Form, som man endnu seer Fiskeren bruge, naar han tildanner et Stykke Kork til et Flaad. Oldtidens Flaad have været lavede af Træsorter, saasom Lind, Pil eller Bævreasp, men dette er paa Grund af deres nuværende Opløsningstilstand ikke altid saa helt let at godtgjøre. De ere temmelig store, og den største Del af dem nærme sig endog i Størrelse til et Høuseæg. Denne Kjendsgjerning leder os til to Slutninger: den første, at Snøren maa have været tung, hvorom vi heller ikke kunne tvivle et Øjeblik, naar vi huske, at den var dannet af grove Plantetrævler, som vare let gennemtrængelige for Vandet og sammensnoede paa en meget overfladisk Maade; den anden, at man fiskede nær ved Bunden og følgelig med en lang Line, som var bestemt til at søge de store Fisk i deres Skjul. Den store Krog nødvendiggjorde iøvrigt Valget af dette Bytte, og gjorde dette Fiskeri kun skikket til store Fisk. Andre større Træflaad, som ere aflange og gjennemborede, tyde rimeligvis paa Brugen af Garn til Fangst af mindre Fiskearter.

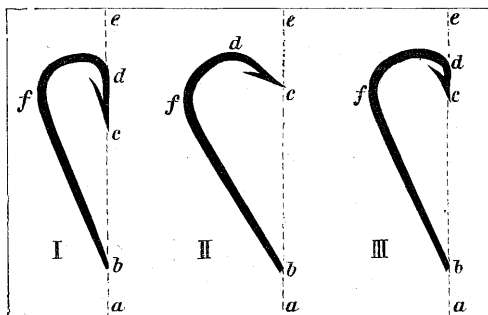
Fiskeren kan ikke godt tillægge Krogen for stor Vigtighed. Den danner det sande Grundlag for hans Virksomhed, der ikke alene gaar ud paa at fange Fisken, men som ogsaa skal vide at holde den fangen. Det lyder mulig utroligt, men det er dog vist, at man i vor Tid, som er saa fuldkommen i alle mekaniske Arbejder, ikke endnu kan købe en Fiskekrog, paa hvilken der ikke kan paavises en eller flere iøjnefaldende Mangler eller Synder imod Mekanikens første Grundregler. En engelsk Avtoritet Cholmondeley-Pennell, hvis Fremstilling af disse Forhold jeg væsenlig skal følge, har nylig gjort opmærksom paa disse Mangler eller Fejl. Han fremhæver da først og fremmest, at Fiskekrogen i Almindelighed er bøjet paa en fejl Maade. Dernæst mener han, at Metaltraaden, hvoraf Krogen er lavet,

i Reglen er for tynd, saa at Krogen rettes og ikke trænger ind, naar dens Spids kommer til at støde imod en Knokkel eller en anden haard Del af Fiskens Mund eller endog ved altfor pludselig at trænge ind i de blødere Dele. Formen af Fiskekrogens Skaft har vistnok ogsaa Vigtighed, men skjønt baade Spids og Modhage først og fremmest spille en Rolle i Praksis, synes det dog, som om man sidst har ydet dem nogen teoretisk Opmærksomhed.

Cholmondeley-Pennell opkaster det Spørgsmaal: hvad kræves der da af en fuldkommen Fiskekrog?, og han svarer: 1) at den kan trænge ind; 2) at den kan holde fast; 3) at den er stærk og 4) at den er let og simpel.

Indtrængningen vil blive saa meget større, som den Retning, hvorunder Krogens Spids støder imod Fiskens Munddele, falder sammen med Retningen af den brugte Kraft d. v. s. den, der virker igjennem Snøren. Tegningen (Fig. 1) vil bedst oplyse dette: Den punkterede Linie *ae* fremstiller Kraftens Retning, og Indtrængningen vil altsaa øges, jo mere Retningen af Krogspidsen *cd* falder sammen med *ae*. I *I* falde de to Retninger helt sammen, og der-

Fig. 1.



som der ikke var andre Hensyn at tage, kunde denne Krog kaldes fuldkommen. *II* fremstiller derimod en Krog, som ikke opfylder Betingelserne for at kunne trænge ind med Lethed.

Disse Grundsætninger gjælde ligeledes om de Kroge, hvis Spidser ere krogede eller drejede til Siden, saasom Kirby- og Sneck-Krogen, idet Indtrængningen formindskes, eftersom Spidsen er drejet ud fra den Retning, som den brugte Kraft har; og en af de Særegenheder, hvorved Limerick-Krogen er næsten alle andre Fiskekroge overlegen, staar netop i Overensstemmelse hermed. Ogsaa Sproat- og Round-Krogen have et lignende Fortrin. Ved alle disse Kroge virker den brugte Kraft direkte.

Man maa imidlertid lægge Mærke til, at alle de nævnte Argumenter ere grundede paa den Forudsætning, at de Kroge, som sammenlignes, ere ens i alle andre Henseender undtagen med Hensyn til Bøjningen. Men i Virkeligheden danne Fiskekroge to store Afdelinger, af hvilke den ene besidder og den anden mangler et Element, som har en øjensynlig Indflydelse paa Indtrængningskraften, nemlig den rette Form af Skaftet; dette maa nemlig hverken være helt lige eller altfor krummet. Med Hensyn til selve Spidsens Indtrængning, er det aabenbart, at jo mindre et Hul, der skal frembringes, des mindre Kraft kræves der for at danne det, naar ellers alt er lige; og ligeledes at en lang og lige Spids, som *I*, vil trænge langt lettere ind end en kortere og tykkere, buftet Spids, som *III*. Dersom to Hager have det samme største Tværmaal, men den ene er dobbelt saa lang som den anden, vil den længere Hage i Praksis trænge ind med det halve af det Tryk, som kræves til den anden. For at sikre en dyb og god Indtrængning, maa Spidsen (*cd*) derfor have en passende Længde; Mangelen paa Længde i denne Del af Fiskekrogen er en af de Fejl, som særlig er fremhævet i *III*.

Fastholdningsevnen oplyses bedst ved det almindelige praktiske Tilfælde, at Krogen netop har gennemtrængt Fiskens Læbe, saa at Spidsen træder frem. I dette Tilfælde er det øjensynligt, at naar Fisken først er paa Krogen, formindskes Udsigten for den til at slippe fri, jo

nærmere Krogens Spids er ved Skaftet. Dette vil især være indlysende, naar vi forudsætte, at Spidsen, efterat have trængt ind, bøjes saaledes, at den rører ved Krogens Skaft, thi Fiskens Læbe vilde da være lukket helt inde og kunde altsaa ikke slippe løs.

Styrken. Det er øjensynligt, at de Dele af Krogen, som næsten eller helt falde sammen med Indtrængnings- eller Fastholdningskraftens Retning kun ere udsatte for et ringe eller intet Tryk. Dette er saaledes Tilfældet med Krogens Skaft og Spids i *I*. Derimod vil Trykket virke særlig paa Punktet *f*, og det er derfor netop i dette Punkt, at den almindelige Krog jævnlig svigter i Praksis.

Lethed og Simpelt, naar alt andet er lige, vil naturligvis være mest fremtrædende hos den Krog, som har sin Styrke og Tykkelse netop paa det Sted, hvor Trykket rammer, og som ellers aftager jævnt i Førlighed imod Enderne.

De Krogformer, som nu nærmest opfylde de nylig opstillede Betingelser for en praktisk Anvendelse af den ovenfor fremsatte Teori, ere Sneck- og Sproat-Krogen. Sneck-Krogen har dog to Fejl, nemlig dels at Spidsen er drejet til Siden, og dels at den er for svag i Punktet *f*. Sproat-Krogen har et altfor bøjet Skaft og mangler Længde og Kraft i Spidsen, som desuden er bugtet og klodset. Udseendet er naturligvis en Smagssag, men hvilke andre Krav Sproat-Krogen end har paa vort Valg, kan det næppe være grundet paa dens Skjønhed. I en mindre paafaldende Grad end Sproat-Krogen, har dog ogsaa Limerick-Krogen den Fejl, at være skæv, hvilket bl. a., dersom den skal bruges til Fluefiskeriet, vil hindre Fluen i at svømme lige og jævnt paa Vandet, idet den har en Tilbøjelighed til at dreje sig som en mindre Udgave af Agnen ved Dragfiskeriet; men Limerick-Krogen er alligevel at foretrække fremfor de andre her i Landet almindelig solgte Kroge. Saa vidt jeg véd, føres nemlig den af Hutchinson fra

Kendal fabrikerede, udmærkede Pennell-Krog endnu ikke i Handelen hos os. Round- og Kirby-Krogen ere meget mangelfulde med Hensyn til deres Indtrængningskraft, og de ere uforholdsmæssig korte i Skaftet i Sammenligning med Omfanget af deres Bøjning, og dette gjælder især, naar de skulle bruges til Fluefiskeri.

Hvad der gjælder om den enkelte Krogs Form, gjælder naturligvis ogsaa om enhver sammensat Krog. I den tredobbelte Krog bør alle tre Kroge altid være sammenloddede, saa at de danne et eneste Stykke. Dette har en meget stor Indflydelse paa deres Fiskeevne, vistnok væsenlig fordi tredobbelte Kroge, som kun ere bundne sammen, ere udsatte for at slippe fra hverandre eller løsnes, naar de komme i en pludselig og voldsom Berøring med en Fiskekjæbe.

Linien.

Skjønt man kun kjender meget lidt til de ældre Tidens Liner, vød man dog, at de undertiden vare lavede af Hamp, undertiden af Hestehaar og af og til maaske ogsaa af Bysus d. v. s. en trævlet Substans, hvorved visse (saa kaldte «spindende») Muslinger hæfte sig fast til f. Eks. Klipper, Sten o. s. v. i Havet; derimod er det sikkert, at man ikke har kjendt noget til at lave dem af Gut. De vare iøvrigt meget korte; i Almindelighed kun saa lange som Stangen, og denne var ovenikjøbet kortere end de, som bruges i vore Dage.

Det bliver nu mere og mere almindeligt imellem kyndige Fiskere, som til Stadighed drive denne «Sport», at bruge en lang Line og at have den oprullet paa det saakaldte Hjul. Af en saadan Line kræves særlig tre Egenskaber, nemlig Styrke, en vis Stivhed og endelig Vandtæthed, uden hvilken enhver Line vil svulme op og knytte sig imellem Vandplanterne, naar den bliver vaad og rulles fra Hjulet. Alle disse Betingelser opfyldes meget godt af den almindelige ottetraads **Silkeline**, som faaes

i Handelen, og den vil især være god, naar den omhyggelig gjennemtrænges med Olje.

Dersom man vil sikre sin Line imod en altfor tidlig Ødelæggelse, bør man aldrig straks lægge den hen, naar den har været i Brug, førend den er helt tør. Passer man dette, vil man dels undgaa en Del Udgifter og dels flere af disse pludselige Adskillelser imellem Fisk og Fisker, som i al Fald ere saa pinlige for den enes Vedkommende. Omtrønt 50 Alen vil være en passende Længde for en almindelig Hjulline, og man vil staa sig bedst ved at vælge en mellemfin, idet en tung vil hindre Agnens Spillen i Vandet, især naar den er ført langt ud. For Tiden foretrækker man bleggørne Liner for gule, som vise sig for meget i Vandet.

Den nylig nævnte Silkeline bruges i de senere Aar ogsaa almindelig ved Fluefiskeriet, og naar det blæser, er en saadan Lines Vægt en ubestridelig Fordel i Sammenligning med dens Masse. Tidligere brugte man almindelig en Line, der var dannet af Silke og Haar; men intet kunde godt være mindre heldigt. Den var kostbar, flossede hurtig op og var aldrig stærk, selv om den var ny. Den hildedes ved den mindste Lejlighed, enten den saa var snoet eller flad, og paa Grund af de talrige fremstaaende Haarspidser var den særlig uskikket til at løbe ud igjennem Stangens Ringe. — For Tiden begynder man at bruge en simpel Bomuldsline, som ikke alene er billig, men desuden lige saa stærk og endog mere varig end Silkeline. Bomuldslinen er slaaet paa samme Maade som et Skibstov, nemlig saaledes, at medens Tovet selv er snoet fra højre til venstre, ere de enkelte Reb, hvoraf det er sammensat, snoede fra venstre til højre. Heraf er Følgen, at de to Snoninger modvirke hinanden i deres Tilbøjelighed til at hildes, og at de, naar de blive vaade, trække sig sammen istedenfor at svulme op. Bomuldslinen kan bruges til ethvert Slags Fiskeri. Den præserves ikke, men man nøjes

med at give den en mat, grønlig Farve; alle Forsøg paa at præparere den med Guttapercha, Tjære eller lignende Sager har vist sig at være unyttige.

Man behøver ikke at indrømme Fiskene et særligt Skarpsyn, idet man erkjender, at der er flere af dem, som ere meget mistroiske, og som, førend de styrte sig over Agnen, nøje betragte den, ligesom studere den, svømme rundt om den, og naar de endelig opdage den tynde Line, der holder Krogen, langsomt svømme bort selv fra den mest indbydende Lokkemad. Der gives næppe nogen iagttagende Fisker, som har været Vidne til en saadan Scene, uden at han har forbandet Nødvendigheden af overhovedet at fastgjøre Krogen til noget. Forfanget skal yderligere end selve Linen gjøre det vanskeligt for Fisken at opdage, at Agnen ikke er fritsvævende i Vandet. Det laves derfor af farvet Gut og gjøres undertiden meget langt; men derved svækkes ogsaa dets Styrke. Det bedste Forfang laves til almindeligt Fiskeri af en godt afpasset, enkelt Gutstræng. Til Geddefiskeriet bruger man Gimp og ligeledes til Aalefiskeriet, da disse Fisk ellers let med deres Tænder ville overskære et almindeligt Forfang eller en almindelig Line.

Gutliner maa foretrækkes til ethvert Slags Fiskeri og især til Fluefiskeriet, og de maa fra den ene Ende til den anden være omhyggelig og jævnt tildannede. Der er især tre Hovedpunkter, som man maa fremhæve, naar man kjøber Gut: at den er trind, jævn og fremfor alt gennemsigtig. Skal man bruge meget fin Gut, maa man se efter, om den ikke er skrabet eller gjort tyndere paa en eller anden konstig Maade. I saa Tilfælde er den nemlig ikke saa glinsende som ellers, og den flosser næsten straks, naar den udsættes for Fugtighed eller Gnidning. Meget fin, trind, naturlig Gut er selvfølgelig noget kostbar, og ikke altid til at faa uden en Del Ulejlighed, men den er nødvendig til flere Slags Fiskeri, og man vil tilsidst finde, at den er meget mere økonomisk end konstig fingjort Gut.

Farvet Gut maa særlig foretrækkes, fordi det er langt mindre synligt i Vandet end noget andet. Man bruger flere Farver, idet nogle foretrække en rødlig, andre en jordlignende og atter andre en blaa Farve. Det vigtigste Øjemed med Farvningen er at fjærne Glansen, som kaster Lyset tilbage og paa en solklar Dag skinner igjennem Vandet paa en Maade, som maa frembringe en ikke ringe Forstyrrelse imellem Fiskene.

Der er i Almindelighed ikke mange, som vide, hvorfra den saakaldte Gut skriver sig, og det vil mulig derfor have sin Interesse, at meddele lidt derom. Gut (Crin de Florence) gaar i Handelen som gjennemsigtige Strænge, der ligne lange, glinsende Haar og ere meget stærke, da enhver af dem uden at brydes i Reglen kan bære en Vægt af 10 Pund, og dog ere de ikke meget tykkere end en stærk Sytraad. Disse Strænge, som sælges Pakkevis, ere uopløselige i Vand, som ikke har anden Indvirkning paa dem end at blødgjøre dem og øge deres Styrke, idet de derved blive mere elastiske. Saa længe de ere tørre, ere Gutstrængene tit skøre, og de ere da ogsaa tilbøjelige til at flosse, hvorved deres Styrke formindskes betydeligt.

Gutstrængene faaes af Silkeormene og bestaa egentlig af den samme Masse som Silken. Silkeormen indeholder denne Masse i et særegent Redskab og bruger den til Spindet i sin Kokon, idet den presser den ud af to Aabninger ved Munden, som en klæbrig Vædske, der straks hærder i Luften og danner stærke, fine og elastiske Traade. Forat bruge denne Silke, som Larven ikke endnu har «spundet», til Gutstrænge, udvælger man imellem de Silkeorme, som staa i Færd med at skulle begynde paa deres Kokon, de største og de mest gjennemsigtige, med et Ord de som synes at være mest fyldte med Silkemasse. Man lægger Larverne i stærk, hvid Eddike og lader dem ligge i Blød deri i omtrent 24 Timer. Derpaa tages hver Larve op for sig, og man søger nu, at faa fat paa det

Organ, som indeslutter Silkemassen, der ligner temmelig tyk Gummi eller Fuglelim. Ved derpaa at gribe Larven ved Hovedet og Bagdelen og rive den over, udtrækker man Silkemassen til en Traad, der maa være saa jævn som mulig og have en Længde af omtrent 1-2 Fod, eftersom Larven er og efter den Tykkelse, man vil give Gutstrængen. Der gaar i Handelen en Afart af Gut (Florence jaune), som hidrører fra Silkeorme, der frembringe en gul Kokon. Da disse Orme ere større end de andre, give de en længere Stræng, som i Almindelighed er meget jævn, men har den meget store Fejl, at den flosser let i Vandet, hvorved den hurtig bliver snavset og altfor synlig ved at samle Dynd og Støv imellem Trævlerne.

Man ruller i Almindelighed Gutstrængen sammen, naar man har brugt den, og dersom den da bliver tør, vil den søge at beholde sin sammenrullede Form, idet den paany skal i Brug. Man kan hæve denne Tilbøjelighed til at rulle sig sammen enten ved at dyppe Strængen 10 Minuter omtrent i Vand og derpaa udspænde den i et halvt Minut eller ved at trække den imellem sin Tommelfinger og et Stykke Viskelæder, som man af den Grund fører med sig.

Idet man vil farve Gutstrængen, for at berøve den sin Glans, maa man naturligvis passe paa, at den frembragte Farve ikke fremmer Strængens Synlighed, og det vil derfor være heldigst, at skaffe sig den Farvenuance, som mest svarer til Omgivelsernes Farve. En graagrøn Farve vil i Almindelighed være bedst. Den faaes paa følgende Maade; man holder Gutstrængene i et stærkt og varmt Afkog af sort Te, indtil de have faaet Farve nok; jo stærkere Teen er, des kortere Tid medgaar der, førend Gutstrængene ere farvede. Naar Farven er god, afskylles Strængene i koldt Vand og tørres derpaa. Den har dog endnu ikke faaet den omtalte rette Farve. Det opnaaes først ved Hjælp af en Opløsning, som laves ved at koge en

Haandfuld Blaatræ i Vand, indtil man faar et kraftigt Afkog, hvori man da opløser et nøddestort Stykke Blaasten, som forinden er pulveriseret. Gutstrængene dypes nu i denne sidste Opløsning, indtil de have faaet en mørk, graagrøn Farve. Meget tit vil en Neddypning i faa Øjeblikke være tilstrækkelig, og for at sikre sig den nøjagtige Farvenuance, er det bedst at have koldt Vand ved Haanden, hvori man i rette Tid kan afskylle Gutstrængene. — Enhver Slags Gut burde farves paa denne Maade, der vistnok medfører lidt Ulejlighed, men som rigelig vil lønne sig.

Forat fremkalde en rødlig Farve, kan man istedenfor Te bruge brændt Kaffe. — Jordfarven frembringes ved at dyppe Gutstrængene i en Blanding af Blæk og kogende Vand; men man maa afskylle godt efter denne Farvning.

Alt farvet Gut kan iøvrigt gjøres blegere ved at koges i rent Vand.

Hestehaar kunne ikke med Fordel bruges til noget Slags Fiskeline, hvad vi allerede have omtalt i Forbindelse med Silken til Hjulline. Det er ogsaa en Fejltagelse, at bruge det istedenfor den enkelte Gutstræng, som baade er finere og stærkere, og som især er bedre, naar den er farvet. Haar har desuden den særlige Fejl, at det vil brydes ved at udspændes i længere Tid, selv om Byrden efterhaanden bliver mindre. De bedste Haar faaes af Hingstens Hale.

Det er sjældent, at man bruger farvede Haar, da de i Reglen ere bedst som ufarvede; men vil man farve dem, maa de først frigjøres for deres naturlige Fedme, hvilket sker ved at koge dem i en Alunopløsning. — Vil man farve Fjær til konstige Fluere, bærer man sig ad paa samme Maade, men da det er en vanskelig Sag, at farve Fjær, gjør man bedst i at købe dem farvede.

Tykkelsen af de forskjellige Slags **Gitarstrænge** (Engelskmændenes «Gimp»), som bruges ved Færskvandsfiskeriet, og deres Nummere veksler en Del. Der er desuden stor Ulighed i Gimpens Kvalitet, og man vil i Alminde-

lighed finde, at man staar sig bedst ved at kjøbe den dyreste, da man ikke godt kan skjelne imellem god og slet Gimp, og fordi man tit først opdager den slette ved Tabet af en god Fisk. Det bedste Tegn er Styrken. Den bedste Gimp gjøres i Almindelighed af ren hvid Silke, medens gul Farve i Reglen røber en ringere Kvalitet.

Da intet er uheldigere ved det finere Fiskeri end den skinnende Gimp, har man søgt at farve eller overtrække den. Grøn Maling og Lakfernis hjælper vistnok en kort Tid, men de gnides dog hurtig af. Derimod vil man kunne give Gimpen en passende Farve ved at dyppe den i en Opløsning af Platintveklorid (1 Del til 8—10 Dele Vand), indtil den ønskede Farve fremkommer. Neddypningen maa vare fra $\frac{3}{4}$ —3 Timer i Forhold til Opløsningens Styrke, og Gimpen vil faa en mørk Farve, som næsten er usynlig i Vandet. Denne Fremgangsmaade bruges nu meget almindeligt.

Det er ikke saa helt let, at fæste Krogene paa Gimpen, da den omvundne Metaltraad meget let ruller sig løs fra Silken; man maa hindre dette ved en meget omhyggelig Omvikling med godt beget Silke, som tilsidst ferniseres. Det er ogsaa vanskeligt at knytte Gimpen, uden at Knuden bliver meget stor; man bør derfor hellere sammenbinde den ved Hjælp af Silke. Men disse Vanskeligheder indskrænke naturligvis Gimpens Brug. Den er god til Gedde- og Aalefiskeriet, men Laksearterne ere altfor sky til, at de ikke skulle vogte sig for et Redskab, hvis Gimp er meget fremtrædende.

Hjulet.

Som enhver Fisker véd, har man 3 Slags Hjul: det simple Hjul, Fjederhjulet og Hjulet med Multiplikator.

Af disse tre forbinder vistnok Multiplikatorhjulet det største Tal af Mangler med de færreste anbefalinger,

eitersom det er dyrt, let kommer i Uorden og omtrent er ubrugeligt baade til at lande en stor Fisk og til at give en Fisk Line.

Det simple Hjul har i det mindste den For- del, at det er simpelt, og at det ikke kommer i Uor- den; men det har to store Mangler. Den ene viser sig, naar Linen løber meget stærkt ud, idet Hjulet da kan dreje sig saa hurtigt, at der tilsidst fremkaldes et pludseligt Stød, som kan hidføre Tab baade af Fisk og Red- skab. Den anden fremkommer derved, at Linen, naar man et Øjeblik slipper med Haanden, løber for hurtigt ud, saa at den pludselig slappes; der kan nemlig let ind- træffe Standsninger, især naar Fisken hurtig skal følges over en ujævn Bund.

Man bør ikke vinde en tung Fisk for hurtig til sig med et Multiplikatorhjul, thi det gamle mekaniske Princip, at hvad man vinder i Hurtighed, tabes i Kraft, gjælder og- saa her. Et Hjul, som giver 4 Omdrejninger af Aksen imod en af Haandtaget, taber altsaa netop en Fjerdedel af sin Styrke for hver Omdrejning d. v. s. det har kun en Fjerdedel af direkte Kraft i Sammenligning med et Fje- derhjul.

De ovenfor nævnte Fejl undgaaes helt ved Fjeder- hjulet, og et saadant Hjul burde derfor være det eneste, der brugtes ved al Slags større Fiskeri, enten dette saa sker med Agn eller med Flue. Naar man bruger dette Hjul, er Linen helt uafhængig af Haanden, af hvilken man virkelig meget sjældent bør ønske, at den paa nogen Maade skal blive berørt; thi alt, hvad Hænderne have at gjøre, er at holde Stangens Spids godt op og at slaa den godt ud efter Fiskene. Et Hjul med Fjeder gjør omtrent de to Trediedele af en Fiskers Arbejde for ham. Det giver al- drig en Tomme Line fra sig, uden at den tages fra det, og naar den tages, afgiver det den roligt og hurtigt og i saa stor Længde, som der virkelig kræves og ikke en Smule

mere. Det er en Selvfølge, at Fjederen ikke maa være altfor stiv.

Man laver nu smukke Hjul til alle Slags Fiskeri efter Fjeder-Systemet; nogle ere af massivt Messing, nogle af sortfarvet Messing, nogle for Lethedens Skyld af Træ og Metal, og endelig ere nogle, de letteste af alle, af Aluminium. De to sidst nævnte Materialer give en betydelig Formindskelse i Vægt, og de frembyde derfor Fordele til den, som ikke har Kræfter nok til at tumle en svær Stang. Men til almindeligt Brug staar man sig dog bedst ved at have et Hjul af almindeligt, mørkfarvet Messing. Desuden vejer et tungt Hjul godt op imod en lang Stang.

I de senere Aar har man indført betydelige Forbedringer i Hjulenes Form ved at ombytte de smalle og tykpladede Hjul med brede og tyndpladede. Man har derved vundet større Hurtighed og Kraft; Hurtighed, idet Tværmaalet af Aksen, hvorm Snoren opvindes, er blevet større, og Kraft, fordi Haandtaget er længere borte fra Aksen. Haandtaget bør helst sidde direkte paa selve Hjulets Sideplade uden at have noget Sving; derved opnaaes nemlig, at Linen hindres i idelig at fanges, saaledes som Tilfældet er ved den almindelige Konstruktion. Hjulene have almindelig en alvorlig Mangel, idet Linen tit hildes bag ved Hjulet selv, hvorved kan fremkaldes kedsommelig Tidsspilde. For at undgaa dette, har man fastgjort en Metal fjeder til den sidste af Hjulets Bærere, saa at den presser tæt op til Stangen, naar Hjulet er paa sin Plads. Denne Fjeder koster kun lidt og kan let fastgjøres paa ethvert nogenlunde godt udført Hjul.

Stangen.

Der gives 8 Slags Emner, som mere eller mindre almindelig bruges af Fiskestangsfabrikanterne; fire af dem ere massive, nemlig Hickory, Greenhart, Ask og Pil eller

Poppel; de andre fire ere hule, idet de skyldes træagtige Græsarter, nemlig ostindisk Bambus, Carolinarør eller vestindisk Rør, Hvidrør og Djunglerør.

Af de massive var **Hickory** (af det amerikanske Valnødtræ *Juglans alba*) det mest værdifulde, indtil Greenhart kom i Mode. Hickory vokser i Canada og sendes til Evropa i lange, tresidede Stykker. Naar det kommer til England, bringes det til Savmøllerne for paany at skæres i tyndere Stænger, som i et eller to Aar omhyggelig gjemmes paa et varmt eller tørt Sted, førend det tages under Behandling. Derefter skæres det i kortere Stykker, sorteres og sættes paany hen i et Par Aar undertiden endog i 10 Aar, og først da laves det til Fiskestænger. De mindre gode Stykker, som vrages af de større Fabrikanter, sælges til Mellemlhandlere, der forsyne Smaahandlerne med Træ til Fiskestænger. Ligesaa gaar det iøvrigt ogsaa med den gode Bambus. Man maa derfor ikke undlade, at betale godt for en god Stang, eller undres over en billig Hickory-Stangs ringe Godhed. Hickory er med Undtagelse af Greenhart det tungeste Træ, som bruges til Fiskestænger. Det bruges mest til de midterste Led af Stængerne og til massive Spidser, hvortil kræves Vægt og Styrke. Derimod bruges det aldrig til hule Stykker, da det ikke holder sig, efterat det er boret.

Greenhart (et Slags haardt Træ af Laurbærfamilien) bruges til alle Slags Stænger og til alle Dele af dem. Men især bruges det til Spidser, og dertil er det uvurderligt, da det er det eneste Træ, som er tilstrækkelig stift og til samme Tid elastisk. Det sees derfor mest paa lette Ørredstænger i halvanden Alen lange Stykker, som i Spidsen kun ere saa tykke som en tyk Naal. Det er næppe fuldkommen lige, saa længe det er friskt, men man bøjer det lige med Haanden, idet man holder det over en Ild af Trækul, og det beholder, naar det afkøles, sin ny Form ligesom t. Eks. det krogede Haandtag paa de almindelige

Egespir, som behandles paa en lignende Maade, efter at de først ere blevne blødgjorte i Vand. Der er imidlertid ingen Tvivl om, at jo mere lige et Stykke oprindelig har været, des mere lige holder det sig ogsaa senere ved Brugen.

De andre massive Træsarter ere **Ask** og **Pil** eller **Poppel** eller andre lette Træsarter. Det førstes Vægt ligger imellem Vægten af Hickory og Pil, og det bruges meget til hule Skaftstykker i almindelige Medestænger og til massive Skaftstykker ved Ørredstænger, da det har en passende Styrke. Til Mellemstykkerne har man derimod fundet, at det er for svagt og bøjeligt, idet det viser sig, at Uligheden i Styrke imellem Ask og Greenhart er saaledes, at en Spids af det sidste vil være lige saa stærk eller næsten lige saa stærk som Stykket nedenfor Spidsen gjort af Ask. Pil bruges meget til Skaftstykker til almindelige Stænger, da det kan bores lettere ud end andet Træ. Men baade Ask og Pil kræve ved Tørringen mere Omhu for at gjøre dem brugelige end de tungere Træsarter. — Af og til bruges ogsaa Fyrretræ til massive Skaftstykker.

Vi komme nu til de af Naturen hule Stænger. Af disse er det Emne mest værdifuldt og det eneste, som kan bruges til Ørredstænger f. Eks., det som vokser i Ostindien, thi det har en betydelig Tykkelse i hele sin Længde og er næsten massivt i Spidsen. Ved de hule Træsarter undgaar man naturligvis Savning og Tilretning, men de kræve altid en meget omhyggelig Tørring og et nøje Valg af alle Stangens enkelte Led.

Carolinarøret staar meget tilbage for det ostindiske. Det er imidlertid meget lettere og dertil længere imellem Knæene. Det bruges kun til almindeligere Stænger.

Det hvide Rør (*Arundo donax*), som især kommer fra Spanien og Amerika, er skørt og svagt i Sammenligning med det ostindiske og bruges mest til Aborre- og Skalle-

fiskeri. Her i Landet er det det mest brugte og kaldes glat væk «Bambus».

Djungle-Røret ell. **Bambus** kommer i Reglen fra Kina, men det findes ogsaa i mange andre Egne af Asien. Det bliver saa tykt som en Mand om Livet, og det bruges af Kineserne til alt, lige fra Riset til Børnene og til Ligkister. Det er alene den træagtige Del, som har Værd til Fiskestænger, og man bruger dertil kun et Rør, der omtrent er saa tykt som en Mands Smalben. Det flækkes i smale Stykker, og naar disse ere gjorte glatte, blive de til de massive, aarede Træstykker, der saa almindelig danne det øverste Stykke af Stangen. Man har iøvrigt ogsaa smukke Stænger, som alene ere dannede af sammenbundtede, flækkede Bambusstykker, og som først ere fabrikerede af den, i det mindste imellem «sportsmen», navnkundige Thomas Aldred i London. Mange bruge Bambusstænger, fordi de tro, at de ere meget lettere end massive Stænger, men det er ingeniørlunde Tilfældet.

Det gjælder om alt Træ til Fiskestænger, at det kun maa bruges i den Retning, som det har vokset og ikke omvendt. Det nederste Stykke maa desuden tillige sidde nederst i Stangen. En god Stangs Vægt maa ikke gjerne overstige 12—15 Lod, og dens Længde er da i Reglen 6—7 Alen. Den maa være tynd og bøjelig, og dog maa den ikke sænke sig i Enden, naar den holdes horisontalt. Den største Fejl er, at Mellemstykket er for svagt og Spidsen for tung, thi derved kommer ethvert Slag med denne for silde.

Ved Slutningen af Fiskesaisonen bør Stangen, naar den har været brugt meget, ferniseres, for at værne om Træet, eller ogsaa bør den indgnides godt med Olje (Linolie er bedst), før den sættes tilside.

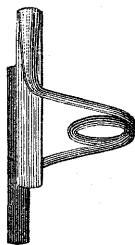
Stangens Ringe, hvorigjennem Linen fra Hjulet føres ud til Stangens Spids, stille særlig fire vigtige Krav: 1) at Materialet, hvoraf den øverste og den nederste Ring

bestaar, er stærkt nok til at modstaa en større Gnidning; 2) at disse Ringe dannes saaledes, at Linen ikke hildes i dem; 3) at Ringene ere saa store, at Linen fuldkommen frit kan løbe igjennem dem, og 4) at der er nok af dem, til at hindre, at Linens Tyngde faar Linen til at hænge slap i Mellemmrummene, og dog ikke saa mange, at Gnidningen øges for meget derved, at Linen passerer dem. — Til ethvert Slags Fiskeri bør man helst bruge stive og udstaaende Ringe istedenfor bevægelige og nedliggende. Uligheden i Vægt er kun ringe, og foruden at have mange andre praktiske Fortrin, vare Ringene meget længer. Ved alle Staaltraadsringe af almindelig Størrelse vil den Form være den mest passende, som sees i hosstaaende Fig. 2. Men for den nederste Ring vil dog denne Form ikke passe, da Linen har en stadig Tilbøjelighed til at hildes om den, naar man kaster ud. I det Tilfælde maa man derimod anbefale den Form, som sees i Fig. 3. Til Ringen loddes da særegne Sidestykker eller Arme, som hindre, at Linen snor sig om dem. En saadan Ring vil være praktisk ved ethvert Slags Fiskeri.

Fig. 2.



Fig. 3.



Formen af Ringen i Spidsen af Stangen er dog af endnu større Vigtighed, fordi den baade er mere tilbøjelig til at fange Linen og forholdsvis mere vanskelig at faa i Orden, da den er fra 6—10 Alen borte fra Fiskeren. Materialet skal ligesom i den nederste Ring være af Staaltraad. For at undgaa, at Linen hilder sig omkring den øverste Ring, maa denne ikke frembyde nogen Fremstaaenhed, og dette opnaaes vistnok bedst

Fig. 4.



ved at give Ringen den Form, som sees i Fig. 4, der fremstiller Stangens Spids i noget forstørret Maalestok, og som paa en vis Maade kun er en Ændring af den nylig omtalte, nederste Ring.

Forbindelsesstykkerne, hvorved Fiskestangens enkelte Led føjes sammen, bør altid være hamrede og loddede og ikke, som saa tit er Tilfældet, udskaarne af et Messingrør. Dette vil man let indse ved at følge Fabrikationen af de to Slags Forbindelsesstykker. Til simple Stænger bruger man nemlig kun Cylindre, som ere ens i begge Ender og ere skaarne til den nødvendige Længde af et almindeligt Messingrør. Et saadant Rør, som er meget billigt, er blødt og brydes eller bøjes ved det mindste Stød. Til gode Stænger bruger man derimod Forbindelsesstykker af støbt Messing, som paa en Staalstang er hamret koldt ud til den passende Form, ved hvilken Fremgangsmaade, der rigtignok er noget dyr og langsom, Røret næsten bliver lige saa haardt og stærkt som Staal. — Ethvert Led bør have et Forbindelsesstykke af Messing i hver Ende, hvorved Træet i Leddene hindres i at svælle ud og sætte sig fast. Dersom Leddene kun have Messing i den ene Ende, maa man passe før Brugen at indgnide den metalfri Ende med Fedt eller Sæbe. Sidde to Led fast i hinanden, skilles de i Almindelighed let ved at Sammenføjningen drejes langsomt rundt i en Lysflamme i nogle Sekunder, indtil den løsnes. Denne Fremgangsmaade vil i al Fald kun skade Forbindelsesstykkets Fernis.

En **Normal-Stang** til forskjelligt Fiskeri vil man kunne skaffe sig ved Hjælp af en Tohaands-Fluestang, hvortil man føjer et ekstra Skaftstykke og 2-3 Ekstraspidser. Skaftstykkerne, som ere udborede, for at man i dem kan gemme Reservespidserne, gjøres af Ask, og de andre Led og Spidserne af Greenhart. Dersom man ønsker det, kan man have et massivt Skaftstykke til Tohaands-Fluestangen.

Maalene paa de enkelte Ledstykker falde saaledes:

Hele Ledstykkets Længde.		Omfang nedenf. nederste Forbindelsesstk.	Omfang nedenfor øverste Forbindelsesstykke.	Ringenes Tal.
Nr. 1	Skaftstykke 3' 2 $\frac{1}{2}$ "	3 $\frac{5}{8}$ " nedenf. Hjølet	2 $\frac{5}{16}$ "	1 lige nedenf. Forb.
- 2	Do. 3' 2 $\frac{1}{2}$ "	3 $\frac{1}{8}$ " ovenf. Hjølet	1 $\frac{5}{8}$ "	Do.
	1ste Led 3' 2 $\frac{1}{2}$ "	1 $\frac{6}{8}$ "	1 $\frac{5}{8}$ "	2
	2det Do. 3' 2 $\frac{1}{2}$ "	1 $\frac{3}{8}$ "	1 $\frac{3}{16}$ "	3
	3die Do. 3' 2 $\frac{1}{2}$ "	1"	$\frac{6}{8}$ "	4
	1ste Spids 2' 10"	1"	5 (mod Toppen)
(Flue)	2den Do. 2' 10"	1 $\frac{1}{16}$ "	6 (Do.)
(Orm)	3die Do. 2' 3"	1 $\frac{1}{16}$ "	5 (Do.)
(Drag)	4de Do. 1' 3 $\frac{1}{2}$ "	1 $\frac{1}{16}$ "	3 (Do.)

Hele Længden af Tohaands-Fluestangen 15' 1 $\frac{1}{2}$ ".

— Do. af Enkelthaands- Do. 12' 4".

Ved at ombytte Spidsen til Tohaands-Fluestangen med Spidsen Nr. 3, faar man en udmærket Stang til Ormfiskeri; eller ved at tage Nr. 4, til Dragfiskeri. Desuden kan man ved Ombytning af Spidsen bruge denne Stang til ethvert Slags Flaadfiskeri.

Flaadet.

Forat Krogen eller Krogene ikke skulle synke dybere ned i Vandet, end man ønsker, bruger man et Flaad, som tillige viser Fiskeren, om Fisken bider eller ikke. Flaadet bruges baade opstaaende og liggende; det maa helst have Korkens naturlige Farve istedenfor de stærke Farver, som det tit er overmalet med. Foruden efter Krogenes Størrelse maa Flaadet naturligvis ogsaa rette sig efter Linens Styrke og efter det mere eller mindre Bly paa Forfanget.

Naar Flaadet er for stort, jager det Fiskene bort, og naar alligevel en mindre Fisk bider paa Agnen, vil den tage denne, uden at Flaadet synker helt ned, saa at Fi-

skeren vildledes, idet han tror, at det er en Fisk, som leger med Agnen, der da mulig allerede er nappet af.

Man har naturligvis en Mængde forskjellige Flaad, som ikke nærmere behøve at beskrives. De kunne for det meste laves af Fiskeren selv, men han vil vel i saa Henseende, som i saa mange andre, staa sig bedst ved at købe dem færdige, det vil da sige, naar han vil købe gode Ting.

Der er imidlertid mange Fiskere, som aldrig bruge Flaad, og som lade Haanden afgjøre, om der er Bid eller ikke. Fiskeren maa naturligvis i dette Tilfælde være meget dulig og have en let Haand, og han vil da snart mærke, at det er en Fordel at undvære Flaadet, naar han kan udholde stadig at have Stangen beredt. Efter Ørreder bør man aldrig fiske med Flaad. Naar det er klart Vand, skræmmes nemlig disse Fisk selv for det mest uskyl-dige Flaad, ja endog for den mest farveløse Line.

Loddet

eller Sænket, som er af Bly, bruges for at holde Krogen paa det bestemte Sted i Vandet. Til almindeligt Flaad-fiskeri bruger man større og mindre Jagthagl, som til-dels kløves og derpaa klemmes om Linen eller For-fanget, helst med lidt Papir imellem. Haglene skulle være tilstrækkelige til at sænke omtrent $\frac{3}{4}$ af Flaadet, og deres Plads paa Linen maa afpasses efter Vandets Beskaffenhed. I roligt Vand skulle Haglene være omtrent 2 Fod fra Ag-nen, idet kun et enkelt lille Hagl anbringes midtvejs, for at Agnen selv kan synke med nogenlunde Sikkerhed og Hurtighed. I Vandløb derimod, hvor Strømmen er dyb og stærk, vil det almindelig findes mest passende, at an-bringe Haglet omtrent en Fod ovenover Krogen med et enkelt Hagl midt imellem, som ovenfor omtalt. Faa Hagl af Mellemstørrelse sees mindre let i Vandet end et større Tal af smaa.

Istedenfor Hagl kan man ogsaa bruge tynde, i hver Ende tilspidsede, Blystrimler, som bedst skæres af tyndt, valset Bly, saaledes som det f. Eks. bruges til Indpakning af Tobak eller Te. I denne Form fastgjøres Blyet lettere og fastere, og det har desuden det Fortrin, at det sjældnere klemmes fast imellem Sten o. l. T. og, naar dette en Gang imellem sker, lettere frigjøres. Mærker man nemlig, at Blyet har klemt sig fast paa Bunden, trækker man Flaadet op imod Strømmen og lader det derpaa flyde hen over det Sted, hvor Blyet sidder fast. I næsten aldeles stille Vand behøver man saa godt som intet Bly.

Loddet, som bruges ved Dragfiskeriet (der senere vil findes nærmere omtalt), kan maaske passende nævnes paa dette Sted. En af de store Hindringer for Dragfiskeriets Popularitet ligger vistnok for en Del i, at Snøren eller Linen tit hildes, snor sig eller knytter sig sammen paa en højst fortrædelig Maade. Tidligere var man mest tilbøjelig til at tro, at Fejlen laa i Linen, og man søgte derfor, ved at samle sin Opmærksomhed paa dens Fabrikation, at hæve den nævnte Fejl. Det har senere vist sig, at Fejlen væsenlig skyldes Loddet, og naar dette er, som det skal være, vil ingen nogenlunde godt fabrikeret Line nogensinde hildes. Loddet fastgjordes nemlig tidligere til Linen derved, at denne gik igjennem et Hul i Loddets Midte, og Følgen deraf var, at det ikke gjorde nogen Modstand, der var værd at tale om, imod Agnens omdrejende Bevægelse, som altsaa, istedenfor at indskrænkes til Linen nedenfor Loddet, udstraktes opefter til hele Linen og fremkaldte Hildingen.

Da Fejlen først var opdaget, var den let at rette. Ved at efterse omstaaende Fig. 5 vil man bemærke, at Loddet, istedenfor som sædvanlig at sidde paa Linen, hænger vandret under den, og herved er det, at man kan raade Bod paa Hildingen. Ved at flytte Tyngdepunktet, er Modstandskraften i dette Tilfælde mere end fordoblet,

uden at Vægten er øget, og al Fare for Hilding er derved undgaaet. — Fig. 6 fremstiller en noget simplere

Fig. 5.



a. Loddet. *cb.* Line. *d.* Enden nærmest Agnen.

Form, hvorved det samme Udslag opnaaes, og som desuden har den Fordel, at dette Redskab ikke griber fat i

Fig. 6.



Planter o. s. v. Naar man fastgjør Loddet, maa man sørge for, at det fastgjøres saa godt paa Linen, at det bliver paa sin Plads, nemlig lige ovenfor Svirvelen. Loddet vinder meget ved at blive ferniseret eller malet mørkegrønt eller træfarvet, da Blyet skinner for stærkt i det klare Vand, saa at man mere end en Gang har haft Lejlighed til at se Fisk gribe Loddet istedenfor Agnfisken. En udmærket Fernis til dette Brug laves af pulveriseret, mørkegrønt Lak og Spiritus, som blandes sammen, til det har en Tykkelse som tynd Sirup.

Svirvelen

er et udmærket lille Redskab ved alt Linefiskeri, og til Dragfiskeriet er det ligefrem uundværligt. Naar Loddet er fastgjort paa gammel Vis, danne 4-6 Svirveler det almindelige og virkelig nødvendig Tilbehør til ethvert Sæt Snøre til Drag. Men da de med Mellemrum ere fordelte hist og her paa Linen, gjøre de sig let bemærkelige i Vandet, skræmme Fiskene, svække Snøren og ere ovenikjøbet temmelig dyre. Naar Loddet derimod fæstes, som nylig omtalt, er en enkelt, virkelig god Svirvel, som virker frit og

sidder umiddelbart under Loddet, i Reglen tilstrækkelig til ethvert Brug. Fiskeren kan ved at sætte et Stykke Gut eller Gimp paa 2-3 Fod imellem Agnen og Loddet yderligere forbedre Redskabets gode Virkninger. Ved at bruge en dobbelt Svirvel, formindsker man desuden Faren for Hilding paa Grund af Rust eller lignende. Blaa Svirveler sees mindre i Vandet end lyse, og ere mindre modtagelige for Rust. Nogle Svirveler gjøres nu med en Fjeder til Lukke i den ene Ende, hvorved Linen kan løsnes og fæstes i et Øjeblik, hvad der er en stor Hjælp i Praksis. En af de simpleste Former sees i Fig. 6; det kunde synes, som om der kunde være Fare for, at Linen vilde kunne sno sig ud af Forbindelsen, men i Praksis hænder det dog ikke, naar man kun passer paa, at Linen netop kan slippe ind over Krogen. Svirveler arbejde bedst og vare længst, naar de ere af Mellemstørrelse eller saa smaa som paa Tegningen, og de bør altid indsmøres godt med Olje før og efter Brugen.

Agnen.

Agnfisk skulle ikke nærmere omtales her, da der senere hen mere udførligt vil blive dvælet ved dem, idet hvert Slags Fiskeri særligt beskrives.

Orm (Regnorm) faaes bedst ved gamle Gjødningsbunker, i Køkkenhaver og i Almindelighed i fed Jord. Man maa helst samle dem om Aftenen ved Hjælp af Skinnet fra en Lygte, thi de komme først frem oven for Jorden, naar det er mørkt. For at sætte Ormen rigtig paa Krogen, tager man dennes Skaft i den højre Haand og Ormen i den venstre med dens Hoved opad; derpaa stikker man Krogspidsen ind lidt nedenfor Hovedet, og, efterat have bragt den igjennem en Trediedel mere af Ormen end Skaftets Længde, fører man Spidsen ud paany og trækker Ormen op paa Skaftet og Gutten. Derpaa sættes igjen Spidsen ind i Ormen, saaledes at den helt skjuler Krogen og faar en god, naturlig Stilling.

De bedste **Madiker** faaes ved at lade Leveren af et Faar eller en Okse raadne. Man lægger dem i fugtigt Sand, for at rense dem og for at frigjøre dem for et rødbrunt Overtræk, som de have, naar de tages ud af Leveren. De kunne desuden holde sig ret godt i nogle Dage i fugtigt Sand.

Grever ere i Almindelighed gode til Agn for Fisk, som høre til Karpefamilien. De koges omhyggelig omtrent i en halv Time. Forinden de bruges, maa de være kolde og haarde. De hvideste Stykker ere de bedste, og efterat de ere skaarne i Strimler, sættes de saaledes paa Krogene, at disse helt skjules.

Rygmarv og **Lunge** af en Okse ere nylig komne i Brug som Agn; de ere meget dræbende. Marven bruges til Krogene og Lungen som Grundagn. Frisk Lunge af en Okse eller et Faar vaskes godt i koldt Vand og koges derpaa omtrent i 15 Minuter, idet man en Gang skifter Vandet. Naar Lungen er kold, kan den bruges. Marven bør ogsaa være frisk; den koges omtrent i 3 Minuter. Man maa smulre den kogte Lunge ud i Vandet, naar man ikke foretrækker at tygge den; men Stykkerne skulle være af en Valnøds Størrelse, og man kaster dem ud nogle faa Alen fra det Sted, hvor man fisker. Rygmarven maa naturligvis skæres i passende Stykker.

Brød og **Dejg** bruges meget, og ingen Slags skal være bedre end Krummen af Franskbrød, som blødes lidt ud i Vand og derpaa æltes i Hænderne, der maa være rene. Man kan bedst udføre dette Arbejde ved at komme Brødet i et Lommetørklæde, som foldes sammen og dypes i Vand, indtil dette har trængt ind i Brødet.

Indblandinger af Sukker, Honning, Fedt, lugtende Oljer o. s. v. anser jeg for aldeles unyttigt og endog i mange Tilfælde for skadeligt. Konstige Sammensætninger af Agnen bruges imidlertid endnu af mange, og jeg skal derfor ved et Par Eksempler vise, i hvilken Retning de almindelig gaa: Gammel hollandsk Ost stødes i en Morter og blandes

med Olivenolje og Vin, indtil det danner en nogenlunde blød Dejj. Til den sættes derpaa lidt Rosenolje. — Isaak Walton lavede en Dejj af Ost, Smør og Safran. — En Blanding af Brød æltet sammen med Honning og Dyvelsdræk skal ogsaa være probat. Dejgen skal dannes til som en Pære og sættes saaledes paa Krogen, at denne skjules aldeles. Naar man fisker med denne Agn, udkaster man fra Tid til anden nogle Smaastykker omkring Flaadet.

Sammenæltet **Ost** er undertiden dræbende for Smaafisk.

Vaarfluelarver (Sprok), **Græshopper**, **Melorme** og andre **Larver** ere i Almindelighed gode for mange Slags Fisk, men de ere, maaske med Undtagelse af Melormen, som er Larven til den almindelige Bille Melskrubben, ikke let tilgængelige i større Tal. Vaarfluelarverne maa naturligvis først frigjøres for deres Hylster.

Naar man vil udkaste Grundagn for at lokke Fisk til, maa man altid sørge for, at det bliver med en daarligere Slags Agn end den, man har paa Krogen. — **Klid** blandet med smaa Madiker eller æltet sammen med fugtigt Brød er en god Grundagn for alle Karpefisk. Man kan ellers ogsaa bruge Mel, som man gnider ud i Haanden under Vandet. — **Kogt Ris** er ogsaa en god Grundagn f. Eks. for Elritser til Agnfisk; de fanges da let med en Brile eller et fint Næt.

Blandinger.

Knuder paa Liner og Gut høre til de Smaating, som ikke kunne være ligegyldige for Medefiskeren, ikke alene fordi Mangler i saa Henseende kunne hidføre Tab af Fisk og Redskab, men ogsaa fordi Sportsmanden sætter Pris paa, at have alt i en saa udmærket Orden som mulig. I Almindelighed bruger man, at omvikle Gutenderne paa hver Side af Knuden. Dette er ikke alene unyttigt, men ogsaa skadeligt. Det medfører en større Vægt, og gjør desuden Linen mørk hist og her, skjønt den i hele sin Længde

burde være saa lys og klar som mulig. I klart Vejr kan man derfor ogsaa se Fiskene springe efter Knuderne paa Fiskerens Line og siden undlade at springe efter hans Fluer. Omviklingen øger desuden aldeles ikke Linens Styrke. — Til alt Fiskeri, hvor der ikke kræves usædvanlig Styrke, er den almindelige enkelte Fiskerknude uden Omvikling tilstrækkelig til ethvert Øjemed, og den bedste og stærkeste man kan have. Den slaaes ved at binde en halv Knude om hver Gutstræng med den anden Gutstrængs Ende, saaledes som det sees af Fig. 7; man binder derpaa begge

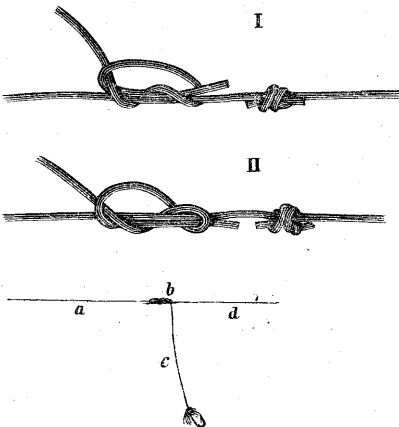
Fig. 7.



Knuder fast, trækker dem tæt sammen og skærer Enderne af. — Ved Lakseliner eller ved Gedde-

snerer vil en lille Ændring af denne Knude være nyttig. Man knytter da paa almindelig Maade Gutstrængene og binder hver af Halvknuderne fast, men istedenfor at trække dem tæt sammen og omvikle Enderne udenfor Knuderne, trækker man dem kun sammen, til de ere c. $\frac{1}{8}$ " fra hinanden og omvikler da Enderne imellem Knuderne med lysfarvet Silke eller endnu bedre med fin Gut, som forud er godt udblødt i Vand.

Fig. 8.



Vil man fastgjøre Fluen til Forfanget, gjør man bedst i at bruge følgende Fremgangsmaade: Tag Forfanget i den venstre Haand lidt ovenfor det Sted, hvor Foreningen skal finde Sted og med den tykke Ende opad; hold dernæst med

den samme Haand Fluen langs Forfanget med Flueenden opad og gjør med den modsatte Ende en Knude omkring Forfanget, saaledes som Tegningen viser det; træk den tæt til og skub den ned til den nærmeste Knude nedenfor paa Forfanget. Den eneste Ulighed imellem den og den almindelige enkelte Halvknude er, at efter at Gutten har været snoet en Gang rundt om Hovedlinen og igjennem sig selv, snoes den endnu en Gang omkring Fig. 9. Linen og igjennem det samme Løb igjen, førend den trækkes sammen. Iøvrigt henvises til *I* og *II* i Fig. 8.

Naar man vil knytte Hjullinen til Forfanget, bruger man en meget simpel Knude, der bedst vil forstaaes af hosstaaende Fig. 9. Naar Linen er stiv, kan Knuden paa Hjullinen meget godt være borte. Denne Knude har det Fortrin, at den baade knyttes og løses med den største Lethed.



Grøn Fernis fremstilles til alle Slags Brug af pulveriseret, mørkegrøn Lak, som opløses i Spiritus, eller endnu bedre i den Fernis, som straks skal omtales og som tørrer meget hurtigt.

Fernis til Stangen og flere andre Dele sammensættes af

Spiritus $\frac{6}{10}$.

Skællak $\frac{3}{10}$.

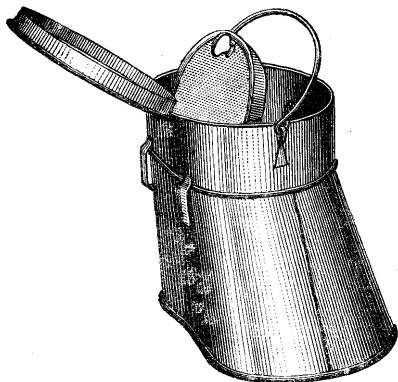
Benzoe harpiks $\frac{1}{10}$.

Man lader Blandingen staa omtrent i fjorten Dage, for at alt kan opløses. Fernisen er især gavnlig til alle Omviklinger, da den værner Silken imod Vandets Paavirkning. Ved Gimp er den særlig vigtig, da den hindrer den gjensidige Indvirkning af det vaade Messing og Staal paa hinanden.

Spande til levende Agnfisk ere naturligvis bedst indrettede, naar de saa længe som mulig kunne holde Fiskene

levende. En saadan Spand, maa derfor helst have et dobbelt Laag, for at holde Sollyset ude og Vandet inde. Bærerens Ben blive derved ogsaa fri for idelig at overstænkes

Fig. 10.



med Vand, hvilket især er ubehageligt i koldt Vejr. Det vil være heldigst, om Fiskeren kan føre Spanden med sig, og til dette Brug passer en Spand som den her aftegnede netop meget godt.

For at holde Agnfisken levende i nogen Tid, kan man indelukke den i en Kasse, 3 Fod i Firkant i det mindste, med Gjennemboringer og nedsænket i en Sø eller endnu bedre i en Strøm paa et skyggefuldt Sted. Kassen maa holdes godt ren for Slim o. s. v., og man bør mindst hver Dag fodre med Orm eller med kogt og hakket Lever. Døde Fisk maa snarest muligt udtages af Kassen.

Krogløseren er et af de mest brugelige Redskaber, men mulig ikke aldeles nødvendig til enhver Fiskers Udstyrelse. Ved Fluefiskeriet skaaner Brugen af Krogløseren Fluen, og ved ethvert Slags Fiskeri sparer den Tid og skaaner Fingrene. Ved Geddefiskeriet er den næsten uundværlig og maa helst være saa lang som mulig. Den almindelige Krogløser er altfor kort hertil, og man vil derfor staa sig ved at have en Krogløser istedenfor et af Bladene i sin Foldekniv.

Fangkrog og Kætser eller Brile. En Fangkrog er et meget nyttigt Redskab ved Geddefiskeriet, naar Fiskeren er alene, men den er rigtignok tit en utaalelig Byrde. Det samme er Tilfældet med Brilen eller Kætseren, som

dog næsten er nødvendig ved Ørredfiskeriet, da Mangelen af den tit koster Fiskeren Tabet af den bedste Fisk. Den gjøres bedst af Træ og kan da være meget let. Skaffet behøver ikke at være længere end $1\frac{1}{2}$ Fod, og man kan godt hæfte den til Frakken under og bag den venstre Arm. Nættet maa helst være af Silke.

En tung Messingring kan tit være til særdeles Nytte, naar en Krog har faaet fat i Bunden og ikke kan løsnes ved Hjælp af Stangen. Ringen er omtrent et Pund tung og indrettet til at aabne og lukke; desuden er den fastgjort ved en lang Line. Dersom en Krog sætter sig fast i Bunden, aabner man Ringen, lukker Fiskelinen ind i den og lader den nu saa længe glide ned ad Snøren, indtil Krogen er frigjort.

En Guttapercharing kan i Regnvejr klemmes op paa Stangen ovenfor det Sted, hvor man holder Hænderne. Derved opnaaes da, at Regnvandet ikke idelig strømmevis løber ned over Hænderne og ind i Ærmerne.

Alle de ovenfor nævnte Redskaber, som høre til en nogenlunde godt udstyret Fisker, faaes gode og i smukt Udvalg hos E. Luxenius, Store Strandstræde 8 i Kjøbenhavn. Jeg har altid fundet, at den nævnte Forretnings Fiskeredskaber sælges til billige Priser i Forhold til Varernes Godhed og til hvad Tilfældet er i Udlandet. Da Hr. Luxenius med megen Interesse følger denne Gren af sin Forretning, vil den vistnok ogsaa udvides mere og mere, som Sansen vaagner for denne Slags «sport».

Aborren

kjendes let paa sin todelte Rygfinne, sine ru Skæl, de 5 mørke Tværstriber og Bugfinnerne, Gatfinnen og Halefinnen, som ere røde. Kroppen er noget langstrakt og sammentrykket, med en høj, krum Ryg, der har fremkaldt Talemaaden «at skyde Ryg som en Aborre». Farven er olivengrøn paa Ryggen, messingfarvet paa Siderne og hvidlig under Bugen. Andre Kjendetegn skulle vi forbigaa, da denne Fisk dels er saa almindelig kjendt og dels vanskelig vil forveksles med andre af vore Fiske. Derimod bør det endnu med Hensyn til Farven mærkes, at Tyærbaandene kunne være mere eller mindre synlige, og at Opholdsstedet ogsaa hos denne Fisk i mange Maader virker ændrende.

Størrelsen beror ikke alene paa den Mængde Føde, som findes i de Vande, hvor Aborren lever, men ogsaa paa disses Beskaffenhed. Saaledes skulle Aborrerne i Reglen blive større i Søer end i Aaer og Floder. Almindelig naar den hos os en Længde af 12—16 Tommer, hvilket svarer til en Vægt af omtrent 2 Pund. Krøyer omtaler, at han ikke har set Aborrer paa over 3 Pund, medens man dels fra det nordlige Skandinavien og dels fra England hører om Aborrer paa indtil 9 Pund. Ja! der fortælles endog, at der i en lapplandsk Kirke gjemmes et Aborrehoved, som er omtrent 12½ Tomme langt, hvad der svarer til en Kroplængde af omtrent to Alen.

Aborren er meget almindelig overalt i Danmark og findes selv i smaa Damme og Gadekær, naar Vandet kun

ikke er aldeles stille staaende. Enkelte Steder fiskes den ogsaa i større Tal ved vore Kyster, saasom i Ringkjøbing og Nissum Fjord, ved Karebæksminde, ved Møen og hist og her i Øresundet; derimod sees den nu saa godt som ikke i Limfjorden.

I Reglen staaer Aborren ikke højt i Vandet, men i det mindste et Par Fod under Overfladen; dog kan den af og til i varmt Vejr sees jagende efter Insekter i Vandskorpen og endog springe op over den for at fange dem. Snart strejfer den om langs Bredderne, og snart træffer man den paa Lur bag Vandplanter eller under fremspringende Brinker, eller hvor Vandet er i en rask Bevægelse, saasom foran Møllehjul, Sluseværker o. s. v. De yngre Fisk flokke sig mere sammen end de ældre, som holde sig ensomt, og tit ere ligesaa slemme Rovfisk som Gedderne. I det hele hører Aborren til de graadigste Rovfisk, og den nøjes ikke alene med andre Fisks Rogn, Insekter, smaa Krebsdyr og Snegle, men den tager ogsaa Fisk, som den pilsnar styrter over fra sit Skjul. Især gaar det ud over Skaller, Løjer, Grundlinger o. s. v., men den skaaner heller ikke andre Aborrer. Af og til hævner dens Slugvornhed sig imidlertid, i det den enten saares af Hundestejlens skarpe Pigge eller i sin Graadighed har det Uheld, at faa den fangne Fisk klemt fast i en af Gjællespalterne. Om Efteraaret søger den ud til dybere Steder, og at den endog uagtet det store Vandtryk kan findes paa meget store Dybder (40-50 Favne), bekræftes af v. Siebold, der paa Bodensøen var Vidne til Fangsten af saadanne Dybvandsaborrer. Han fortæller, at Munden hos alle disse Aborrer var fyldt med et underligt, tungelignende Legeme, der endog hos nogle af Fiskene hang ud af Munden. Dette Legeme fandt Siebold at være Aborrens udkrængede Mave. Ved at aabne Bugen saa han, at Svømmeblæren var sprængt indvendig fra, derved at den i den indesluttede Luft ikke længer holdtes sammenpresset; og da Luften derfor var trængt ud i

Bughulen, havde den trykket Maven frem igjennem Svælget. Aborren er temmelig sejglivet og kan, naar Vejret ikke er altfor varmt, holde sig levende i mange Timer i fugtig Halm eller Græs.

Naar Aborren er 3 Aar gammel, er den omtrent 6 Tommer lang og vejer 6 Lod; den er da moden til at formere sig. Legetiden kan mulig veksle lidt efter Vandets Beskaffenhed og efter Vejrliget, men man kan dog, uden at fejle meget, sige, at den falder i April og i Maj. Saa snart Legetiden kommer, stimer Aborren ind imod Bredderne og opsøger sig saadanne Steder, hvor der findes en tæt Grøde af Rør, Siv o. s. v.

Aborrens Rognsæk skal kunne udgjøre omtrent en Fjerdedel af hele Fiskens Vægt, og da Ægene ere meget smaa (omtrent som Valmuefrø), bliver deres Tal følgelig stort; der opgives, at Middeltallet skal være omtrent 80,000 Æg for hver gydefærdig Hun. Krøjer skildrer Forplantningen paa følgende Maade; «For at skille sig ved Ægemassen, gnider Hunnen Bugen imod Sten og lignende haarde Legemer; ja man paastaar endog (hvad der imidlertid maaske ikke tør ansees som ganske sikkert), at den skal indbringe Spidsen af et Siv i Ægegangen, for at uddrage en Del af det sejge Slim, hvori Rognkornene ere indhyllede, og dernæst, ved at fjerne sig under bugtende Bevægelser, fremtrække hele Massen. Denne har Form af en paa forskjellig Maade sammenviklet Snor, hvilken stundom kan være over 6 Fod lang, og kan sammenlignes med Frøleg formedelst det omgivende Slim. En nærmere Undersøgelse viser, at den er sammensat af smaa Kugler eller Klumper, hver bestaaende af fire til fem i et fælles Dække indesluttede Rognkorn». — Man ser tit Legen ophængt ligesom Girlander eller Frynser paa Rør og andre Vandplanter, og den rives let løs derfra og driver da paa Land eller bliver et Bytte for Ænder og Fisk, af hvilke især Aalen skal æde en Mængde.

Ved en Varmegrad af 15° udvikler Yngelen sig i Løbet af 3-4 Uger. Ungerne vokse meget langsomt og blive i det første Aar kun omtrent en Tomme lange. Naar Aborren er 6 Aar gammel, skal den være 16 Tommer lang og veje halvandet Pund, men saadanne Opgivelser ere naturligvis meget usikre, og Væksten maa vistnok rette sig meget efter vedkommende Vands Rigdom paa Fødeemne.

Man kan fiske Aborren hele Aaret rundt, men dog ikke altid lige let. I Vintermaanederne fisker man f. Eks. paa de jyske Søer ikke faa Aborrer fra Isen ved Hjælp af det saakaldte Kulpetøj. Dette bestaar af et kort Skaft med et lidt bøjet Haandfang, der har en Tværstang til Linens Opvikling, naar Fiskeriet er tilende. Linens Længde retter sig efter Fiskestedets Dybde, og den kan laves af flere Slags Materialer. Bedst vil en stærk Silkesnøre være. Paa Linen anbringes en blank Metalfisk eller et aflangt Blylod, nedenfor hvilket hænger et Stykke snoet Messingtraad omtrent 6 Tommer langt, og i dette er Krogen eller Dobbeltkrogen fastgjort. Krogen agnes med et Stykke Flæsk, Øjet af en Aborre o. s. v. Naar Fiskeren har dannet sig en lille Aabning i Isen, lader han Linen gaa ned, indtil han naar Bund, hvorpaa han hæver Fisketøjet et Par Alen fra Bunden og derpaa ved at fire paa Linen og atter hæve den, søger at faa Bid. Ved dette Fiskeri faaes i Almindelighed større Fisk.

Saa snart Legetiden nærmer sig, sker det rigeste Aborrefiskeri ved Hjælp af Garn, enten Sættegarn, Vaad, Ruser o. s. v. Herved ødelægges overmaade meget og langt mere, end man burde tillade, thi man holder derved Tallet af disse Fisk saa lavt nede i de fleste af vore Vande, at disse langtfra give det Udbytte, som de burde. Enhver Ejendomsbesidder, der raader over et større Aborrefiskeri, burde i sin egen Interesse indskrænke Fangsten i Legetiden, naar han ikke helt vil lade den ophøre, idet han lod Fiskeren udkaste alle de Fisk, som havde en

Vægt af under $\frac{1}{4}$ Pund. Det skulde nok lønne sig i Aarenes Løb.

Man meder i Reglen bedst tidlig om Morgenen og om Aftenen, men man kan ogsaa mede hele Dagen, naar det er Graavejr, naar det blæser, og naar det er varmt.

Ved Ormfiskeriet retter Krogen sig efter Aborrernes Størrelse (Nr. 6-8-9). I Aaløb bør man lade Ormen drive langs Bunden; i Damme holder man den 8-12 Tommer over Bunden, og i Sørne hæves den endnu mere. I Reglen er man bedst tjent med ikke at trække Aborren for hurtigt op, thi den forlader sjælden Agnen (især en Orm), naar den en Gang har angrebet den, og faar den Lov dertil, vil den snarere sluge Ormen helt, hvad jo dog ogsaa er uheldigt. Bedst er det, at lade Flaadet blive trukket godt ned under Vandet, førend man trækker op. For at lokke Aborrerne til, kaster man af og til nogle Stumper Orm ud.

Ifølge Engelskmanden Pennell tages Aborren undertiden paa Flue i store Søer eller paa en lille Fisk ved Drag. Hvor der er Strøm, er Elritsen mest dræbende, og den bruges bedst ved det saakaldte Paternosterfiskeri. Paternosteret er indrettet saaledes, at man til Enden af omtrent 4 Fod farvet Gut fæster et Lod, der helst maa have Pæreform og være grønmalet, og oven over dette i en Afstand f. Eks. af 3 og 15 Tommer fastgjør to Kroge (Nr. 8 og Nr. 9) paa Gutliner, der kun ere 4-5 Tommer lange, men som staa ud fra Hovedlinen under en ret Vinkel.

Man bør helst have en lang, men ikke for tung Stang. Redskabet agnes ved at stikke enhver af Krogene igjennem Overmunden paa en ret levende Elritse eller en levende, lille Grundling. Naar man har Stangen og Linen i Orden, og Loddet hænger omtrent 3 Alen ned fra Stangens Spids, sænker man Redskabet i Vandet ved at fire paa Linen, indtil Loddet staar paa Bunden. Kan Fiskeren ikke komme nær nok til Fiskestedet, maa han naturligvis kaste Loddet ud og give Line; senere kan han da stramme

den igjen. Hvert halve Minut omtrent skifter man Agnfiskenes Stilling en Fod eller to ved at hæve Loddet og trække Linen til sig. Saa snart man mærker, at der er Bid, sænker man øjeblikkelig Stangens Spids for at slappe Linen. Gjentages derpaa Biddet kraftigere, strammes hurtig Linen igjen, og samtidig løfter man Stangen. Det sker dog ikke med et Slag, fordi Aborren er temmelig skør i Munden, og fordi Agnfiskene derved næsten uundgaaelig vilde gaa tabt.

I Vande, hvor der er mange Gedder, kan man tit med Nytte fæste en tredie Krog (Nr. 11 eller Nr. 12) omtrent 2 Fod ovenfor Loddet og bruge en Grundling til Agn. Fisker man fra Baad, kan man godt, foruden andet Redskab, tillige have et Paternoster ude.

Aborren har et hvidt, fast og let fordøjeligt Kød, naar den har levet i et Vand, der har egnet sig for den. Ellers kan den tit have en mudret Smag. Som al Fisk er den bedst, naar den nylig er fanget og kan dræbes samtidig med at den tilberedes. Hos os spises den mest færsk, enten stegt eller kogt; sjældnere tørres den, men den skal saaledes være et daarligt Fødeemne. Ved Genève Søn laver man en yndet Ragout af Yngelen, der endnu ikke er et Aar gammel, og den hollandske By Lisse ved Harlemerhavet, har i det mindste tidligere været berømt for en Ret, som alene lavedes af Hannens Mælke.

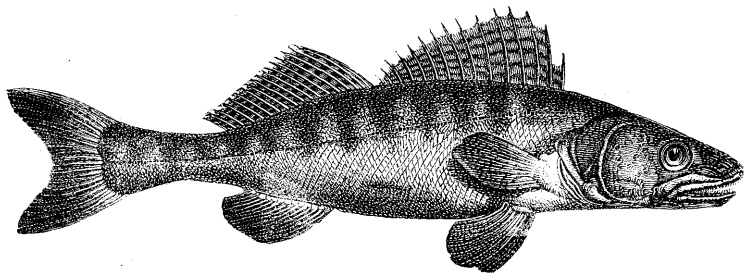
Uden at gaa nærmere ind paa Køkkensager, skal her endnu kun fremføres en Tilberedningsmaade, som ifølge «Tidsskrift for Fiskeri» skyldes en kyndig «sportsman», der anbefaler den overmaade meget, især naar man er flere tilsammen paa en Fisketur og er vel tilmode. Saa snart man har et tilstrækkeligt Tal Aborrer, udtager man Indvoldene af dem og gjør dem færdige til Tillavning. Enhver Aborres Bug fyldes med en Klump Smør og noget hakket Persille, og derpaa lægges Fiskene lagvis ned i et Blikkar, der har et nogenlunde tæt sluttende Laag. Der

maa ikke være mere Vand i Karret, end hvad der kan løbe af Fiskene. Naar Laaget er lagt paa Karret, sættes dette over en god Spiritusflamme og bliver der, indtil Fiskene ere gennemkogte. Vand, Smør og Persille have da frembragt en Sauce uden Lige, og Fiskene have ligeledes faaet en meget tiltalende Smag.

Sandarten

ligner meget en langstrakt, bleg Aborre med flere Tværbaand (8-9) eller Pletter over Ryggen, søvglinsende Sider og en hvid Bug. Bryst-, Bug- og Gatfinnen ere smudsiggule.

Fig. 11.



Sandarten.

Den vokser hurtig og skal i faa Aar blive 20-30 Pund tung og have en Længde af 3-4 Fod; men i Haderslev-Dam, hvor den mest tages her i Danmark, skal den ikke blive større end 10-12 Pund.

Den holder sig helst til rent og dybt Vand og er en graadig Rovfisk, der lige saa lidt staar tilbage for Gedden i Graadighed som i Størrelse. Den skal ogsaa trives godt i 8-10 Fod dybe Damme, som have Tilløb af Kildevand og have Sand- eller Grusbund. De fleste Forfattere ere enige om, at den er en lidet sejglivet Fisk, der hurtig dør

udenfor Vandet og endog er vanskelig at forsende i Vand eller i et Hyttfad. Dette staar i Modstrid med en kyn- dig Mands Beretning til mig, thi han paastod tværtimod, at han flere Gange i flere Timer havde holdt Sandarten levende i fugtigt Græs og derved havde bragt den fra et Fiskevand til et andet. Sandartens Legetid skal falde fra April til Førstningen af Juni, og den leger paa grun- dede Steder, der ere overgroede med Planter.

Man fanger den lettest i Legetiden og fisker med Krog, som agnes med flere Tommer lange, smale Stykker af en frisk Løjer; disse Strimler maa have Skællene paa, og være uden Ben og meget bøjelige. Krogen fæstes i Strimlens øverste Del. Man fisker, hvor der kun er liden eller ingen Strøm, og hvor der ligger meget Træ, Grene o. s. v. i Vandet. Man kaster saa langt ud som mulig og trækker Agnen ind imod Land, hvorved den gjør bugtende Bevægelser, som hidlokke Fisken. Saa snart Sandarten bider, maa man trække til. Om Vinteren kan man fiske ved Vaad under Isen.

Dens Kød er udmærket, hvidt, fedt og agtes højt. Det skal være bedst som kogt, men man baade salter, røger og tørrer det, især i Rusland, hvorfra der f. Eks. ved Ud- stillingen i Bergen forevistes store, tørrede Sandarter.

Da Sandarten er en saa lidet kjendt Fisk i Danmark, skulle vi ikke dvæle længer ved den, men kun nøjes med, at udtale Ønsket, at man bør forsøge at indføre den i nogle af vore Indsøer, som ikke egne sig for Ør- reder. Dersom det forholder sig rigtig, at Smelten er Betingelse for Sandartens Trivsel, have vi jo ikke faa Søer, som i det mindste i saa Henseende vilde være tjenlige.

Horken

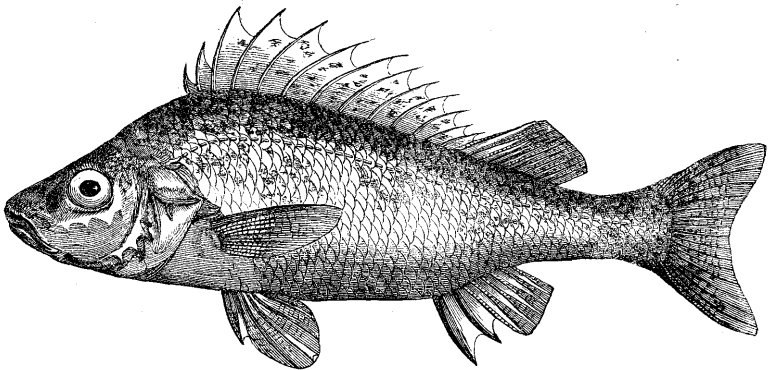
har kun en Rygfinne, og Hovedet ser næsten ud, som om det er koparret paa Grund af de talrige Gruber, der findes paa det. Iøvrigt ligner Horken en kort og tyk Aborre

med olivengrøn Ryg og Sider, hvorpaa findes talrige, uregelret spredte, mørke Pletter; Rygfinnen og Halefinnen have Rækker af mørke Pletter.

Horken skal naa en Størrelse af 8 Tommer og en Vægt af $\frac{1}{4}$ Pund, men i Almindelighed er allerede en Størrelse af 6 Tommer ualmindelig i vore Søer.

Dens Levemaade ligner meget Aborrrens; den findes baade i hurtigt og langsomt rindende Vand og holder sig om Vinteren til Dybden. I Reglen træffer man den i

Fig. 12.



Horken.

Smaaflokke, og derfor er den ogsaa tit en taknemlig Fisk for Ungdommens Fiskerier. Den lever foruden af Fiskeæg, Insekter og Orme mulig ogsaa af Plantedele. Horken vokser langsomt og er meget sejlivet, saa den er let at føre fra Sted til andet.

Horkens Legetid falder i April og Maj, og den kommer da flokkevis ind til Bredderne. Røgnkornene, som ere meget smaa og af bleggul Farve, afsættes paa Sten, Vandplanter o. s. v.

Man fanger Horken fra Foraaret til September, og man agner bedst med Regnorme. Ellers er den ikke

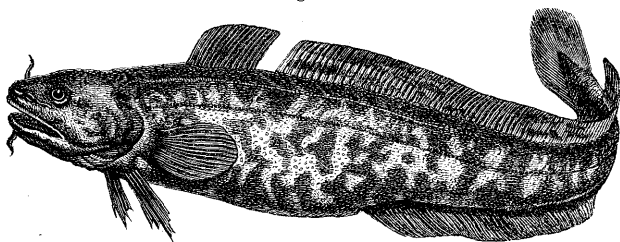
Maalet for noget egenlig Fiskeri her i Landet. Paa Aalekrogene gjør den god Tjeneste.

Kødet er velsmagende og anses for at være let fordøjeligt og sundt.

Kvabben

hører til Torskefamilien, og er den eneste Torskefisk i vore færske Vande. Den kjendes let ved sin todelte Rygfinne, der ligesom Gatfinnen er sammenvokset med Halefinnen. Desuden har den under Underkjæben en Hagetraad ligesom Torsken. Dens Fårve er i Almindelighed gult og sort marmoreret, men dog mest saaledes, at Bugen er hvidagtig uden mørke Pletter, og den har i det hele ikke noget tiltalende Ydre med sit store, flade Hoved, der minder om Frøens, sine smaa, blaasorte Øjne med en smal, gul Ring og den fremstaaende Bug.

Fig. 13.



Kvabben.

Kvabben kan have en Størrelse af halvanden Alen og en Vægt af en halv Snes Pund.

Den holder meget af koldt Vand især Kilder og lever om Dagen næsten altid skjult under store Sten, i Huller o. s. v. (Kvabben holder sig mere skjult, naar den er udvikset, end medens den er ung). Om Natten gaar den paa Rov, hvorfor den ogsaa tit fanges paa Natkroge for Aal. Da den lever af andre Fisk og deres Leg og er

meget graadig, er den ikke at anbefale til at indføres i Vande, hvor den mangler. Den er meget frugtbar, og dens Yngletid falder midt om Vinteren.

Her i Landet findes den i flere sjællandske Søer, saasom Fuur Sø, Sorø Sø og Tis Sø; i Jylland ved Skanderborg, Silkeborg og Viborg samt i Stadilfjord.

Den kan fiskes hele Aaret om, men den er ikke Maalet for noget regelret Fiskeri og fanges kun tilfældig her i Landet. Naar man meder ved Sluser og Mølleværker, hænder det af og til, at den bider, idet Agnen føres hen foran dens Tilholdssted.

Kvabben er ikke nogen yndet Fisk her i Landet og vistnok mest paa Grund af dens Ydre. I saa Henseende gjør man den imidlertid Uret, da dens Kød er velsmagende og let fordøjeligt, eftersom det ikke er fedt. Leveren regnes for en lækker Bid, medens man er uenig om Rognens Egenskaber, idet denne endog af nogle menes at være giftig. Kvabben koges i salt Vand og spises enten varm med smeltet Smør og Persille eller kold med Eddike.

Laksen

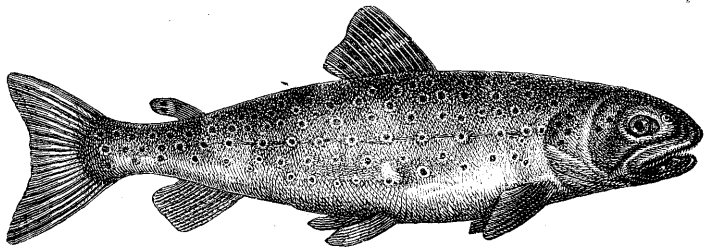
fanges kun et Par Steder i vore færske Vande og da enten i egne Laksegaarde eller ved Vaaddragning. Den er altsaa ikke Maalet for den Slags Fiskeri, som nærmest omtales i denne Bog, og den vil derfor blive helt forbigaaet.

Ørreden.

Under dette Navn ville vi i al Almindelighed sammenfatte de hverandre i al Fald nærstaaende Fiskearter af Laksefamilien, som findes i vore Aaer og Søer, idet vi villig indrømme, at det hidtil ikke har været os mulig, at udrede sikkert, hvilke Arter vi kunne regne til vor Fauna,

dels fordi Sagen i sig selv er usikker, og dels fordi vi mere og mere ere naaede til at betragte de Former, der kan opstilles alene herfra Landet, som væsenlig hørende til den samme Art. Men idet vi foretrække her at for-

Fig. 14.



Den alm Bækørred.

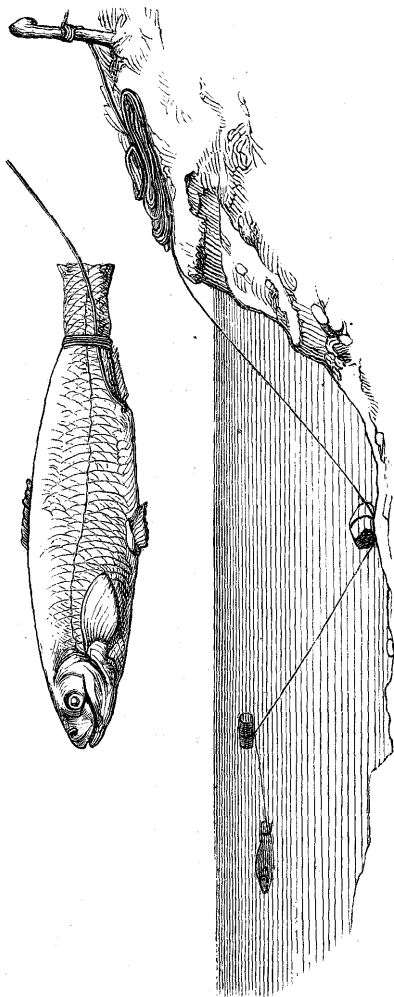
bigaa Beskrivelsen af de ulige Former, finde vi heller ikke nogen Grund til at dvæle særligt ved deres Fangst, da den i Grunden er den samme for dem alle og i al Fald ikke her i Landet kan frembyde væsenlige Uligheder; dertil ere vore Lokalteter altfor ensartede.

Jeg gaar derfor næsten udelukkende ud fra, hvad der gjælder om Bækørredens, «Forellens», Fangst.

Ørreden lever af alle Slags Insekter, Orme, Fisk, Frøer og Mus og tager endog Ællinger. Den er desuden saa graadig, at den tit, medens den endnu har en Fisk i Svælget, springer efter Fiskerens Flue. Naar den er fuldkommen mæt, staar den i længere Tid ubevægelig i et eller andet Skjul eller frit paa Bunden og er da ligegyldig for den mest fristende Agn. Da denne Fisk fanges saa let, da den staar i høj Pris, og da man endnu ikke bryder sig om at frede den, gaar det naturligvis her i Landet som saa mange andre Steder, at den aftager stærkt i Tal i vore færske Vande.

Foruden ved Vaad og Ørredgaarde fanges den ved Bundkroge, ved Medning med Orm eller med Lokkefisk og

Fig. 15.



Bundkrog.

ved Fluefiskeriet. Naturligvis fanges den ogsaa paa flere andre Maader, saasom ved Hjælp af Lystre og ved Snarer, men ved disse Fremgangsmaader kan jeg ikke dvæle, da det blandt andet er ved dem, at der ødelægges mange Fisk i den Tid, da de burde være fredlyste, og i al Fald tit saares og skræmmes Fisk til ingen Nytte.

Bundkrogfiskeriet er vistnok ogsaa meget ødelæggende og frembyder ikke stor Underholdning. Men da det tillige har en vis økonomisk Vigtighed, skal det nærmere omtales.

Man bruger en temmlig lang (indtil 20 Alen) tynd Hampeline med en almindelig Krog og agner denne med en død

Grundling eller Elritse. Snøren føræs ved Hjælp af en Agnenaal igjennem Agnfiskens Krop, saa at Krogen kommer frem af Fiskens Gab og hviler i Mundvigen.

Derpaa afskæres Finnerne og Halen, som fastbindes til den fra Gattet udgaaende Snøre ved Hjælp af skarlagensrød Traad. I en halv Alens Afstand fra Agnen fastgjøres et Stykke Kork og 1 Alen derfra fastgjøres endelig en Sten saaledes ved en Rendeknude, at den let falder af, naar Ørreden griber Agnen og vil bortføre den. Dette Fiskeri bruges kun i en Aa eller i et lignende Vandløb, og man vælger dertil de mest hurtig strømmende Steder, især hvor Strømmen snævres ind. Stenen maa naturligtvis være tung nok til at holde Linen paa Stedet, hvor man vil have Agnen til at spille; den anden Ende af Snøren fæstes til en Pæl ved Bredden, og man sørger for, at den let kan løbe ud, naar Ørreden bider f. Eks. ved at rulle den op paa et Stykke bøjet Gren, i hvis ene Ende den fæstes i en Spalte. Korken vil holde Agnen svømmende i Vandet og ved dets Hjælp gjøre den levende, thi uden det vilde Agnfisken lægge sig paa Bunden og være uden Nytte, da Ørreden i Almindelighed ikke tager, hvad der ligger ubevægeligt paa Bunden.

Denne Fiskemaade bruges meget af Fisketyve, som let kunne skjule hele Redskabet under Vandet. Men naar man fører en Stang med en Jernkrog hen over Bunden paa et mistænkeligt Sted, vil man imidlertid snart kunne fremdrage enhver Bundline.

Ormfiskeriet efter Ørred har indtil de sidste Aar ikke været videre agtet som Lystfiskeri, men det synes nu at skulle komme til Ære og Værdighed, siden man i England har taget det op paany og driver det efter alle Konstens Regler. Den bedste Tid er nemlig, naar Vandløbene ere lave og klare, altsaa naar Fluefiskeriet er mindre heldigt, og det kan derfor prægtigt supplere dette. Man nøjes nu ikke længer med en kort, stiv Stang og en grov Line, hvormed man før fiskede i Huller og Strømninger. Man bruger derimod nu et langt, let Vaaben og den fineste Gut. Mindre øvede Fiskere bruge et Flaad, for lettere at

Fig. 16.

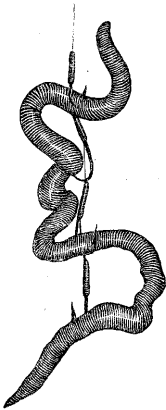
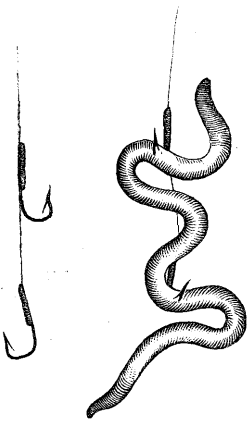


Fig. 17.



opdage Bidet, men man gjør bedst i, at lade Haanden afgjøre det rette Øjeblik. Fiskeren vader saa langt ud til Strømmens Midte, saa at han kan naa og føre sin Snøre frem i alle raske Strømløb, tæt ind under Bredden o. s. v. Derved bliver dette Fiskeri meget dræbende og kan mulig endog være det mest dræbende efter Ørreder. Det er derfor heller ikke saa underligt, at det f. Eks. i England forbydes i visse Vandløb.

Tidligere brugte man kun en Krog, og man anbefalede især Nr. 5-7 og 10-12. Stewart anbefaler derimod i sin «Practical Angler» fire smaa Kroge; men Opfinderen siger selv, at han derved dræber færre omend større Fisk. Han mener, at han fanger færre Fisk, fordi det er vanskeligt at skjule saa mange Kroge i en enkelt Orm. Det er derimod en Fordel ved hans Fremgangsmaade, at Ormen sidder bedre fast, at den lever længer, at den frembyder en mere naturlig Form, ligesom ogsaa, at smaa Kroge trænge bedre ind og kræve finere Gut, hvilket især er af Vigtighed i klare

Strømme. Man har gjort Stewarts Fremgangsmaade simpleere ved at bruge to Kroge istedenfor fire og ved at gjøre Krogene lidt grovere, idet man dog i det hele retter sig efter Vandløbets og Ormenes Beskaffenhed. Tegningen vil iøvrigt give alle Oplysninger. Ved at bruge to Kroge, skal man opnaa følgende Fordele: 1) at der agnes meget

hurtigere — 2) at Ormen lever længer — 3) at Ormens Udseende er naturligere og mere levende — 4) at Krogene skjules lettere og 5) at de udtages hurtigere.

Forfanget til Ormlinen bør dannes af omtrent 3 Alen af det fineste, farvede Gut; et eller to Hagl i Forhold til Strømmens Dybde og Hurtighed bør anbringes omtrent $\frac{1}{2}$ Alen (14") ovenfor Krogene for at tyngge Agnen ned og for at bringe den nær til Bunden, uden at den dog udsættes for at hæfte sig fast i den; men hvor Vandet er bredt og lavt, vil man ikke behøve nogen Vægt. Linen maa i Almindelighed ikke være længere end Stangen, og den maa endog tit gjøres kortere; en lang Stang er derimod altid til Nytte.

Man agner, idet man sætter den øverste Krog helt igjennem Ormen omtrent en halv Tomme nedenfor Hovedet netop ved Knuden, og den anden Krog omtrent en Tomme længere nede; alt dog i Forhold til Ormens Størrelse.

En Orm, der omtrent har den Størrelse, som Figuren udviser, vil være hensigtsmæssig, og til Ørredfiskeri som til de fleste andre Fiskerier af Færskvandsfisk, vil Orme fra en Gødningbunke være at foretrække fremfor andre Orme, hvilket vistnok skyldes deres egne, gennemtrængende Lugt og deres røde Farve. I ethvert Tilfælde bør man rense Ormene ved at lægge dem i fugtigt Mos i en Urtepotte eller i et lignende Kar, og de bør helst have været saaledes gjemte 3-4 Dage, førend de bruges. For at kunne agne hurtig, gjør man rigtigst i at have Ormene i en bredhalset Flaske, som man bærer fastgjort i et Knaphul. En mishandlet eller død Orm bør man ikke have paa Krogene, og det er et vigtigt Punkt at passe nøje.

Naar Ormen ikke er rensed, har den især let ved at vride sig af Krogene eller i Stykker. Det virksomste Middel herimod er at sætte Krogene saa hurtig igjennem Ormen som mulig og derpaa øjeblikkelig dyppe den i Vandet.

Kulden gjør den nemlig hurtig følesløs og hindrer den i at dreje sig i Stykker.

For Resten kan man ogsaa bruge alle Slags Madiker og Larver. Lidt Stegefidt smurt paa Madingen anbefales af mange og skal paafaldende hidlokke Fiskene.

Efter at man har kastet Linen saa langt ud, som den og Stangen tillade det og op imod Strømmen, lader Fiskeren Krogen følge med den næsten ind til sine Fødder. Dersom Linen pludselig standser paa en Maade, der ikke er let forklarlig, eller dersom en Fisk øjensynlig tager Madingen, venter Fiskeren 3-4 Sekunder, før han trækker Linen til sig, hvad han udfører sikkert og bestemt, men dog ikke for stærkt, da Krogene ere smaa. Ved dette Fiskeri har man god Brug for en Brile med et kort Haandfang. Fra en Bro eller en høj Brink fisker man tit i dybe Huller med fire korsvis, sammenloddede Kroge, hvis Skafter ere gjemte i en Klump Bly. Naar man har hængt en Klump Orme paa disse Kroge, hænges de ned i Vandet og hæves og sænkes langsomt, medens man saa vidt mulig holder sig borte fra Fiskenes Synskreds.

I smaa Bække lever Ørreden især skjult i Huller, under Trærødder eller imellem Sten og er meget sky. Man kan derfor i et saadant Vand kun regne paa et ordenlig Udbytte, naar det er Graavejr. Man bruger da en lang Stang og tynd Line, som ikke maa have Bly, for at Agnen kan føres af Strømmen i alle Retninger. Om ogsaa Ørreden staar nok saa skjult, vil den dog opdage enhver Bevægelse i Vandet, og har den ikke set Fiskeren eller mærket hans Gang langs Bredden, vil den straks fare løs paa Agnen. Man maa derfor gaa saa forsigtig og rolig som mulig og aldrig for nær ved Vandet, hvad man let kan undgaa, naar man har en lang Stang.

Til **Dragfiskeriet** (Engelskmændenes «spinning») bruges Smaafisk som Elritser eller Grundlinger til Agn, og i Mangel deraf kan man hjælpe sig med en Kребsehale eller

afskaarne Finner af en Ørred. Dette Fiskeri er meget interessant og kan bruges hele Aaret rundt. Desuden har det den Fordel, at man kan undgaa at fange smaa Fisk, naar man gjør Agnen stor nok. Stangen skal være stiv og temmelig lang.

Engelskmændene kræve af et godt Redskab til Dragfiskeriet, 1) at Krogene ere saaledes ordnede, at de tillade Agnfisken at dreje sig let omkring sig selv og at de, ved at gribe godt fast i Byttet, saa faa Gange som mulig lade det slippe løs; 2) at det har et fint, stærkt og fejl-

Fig. 18.

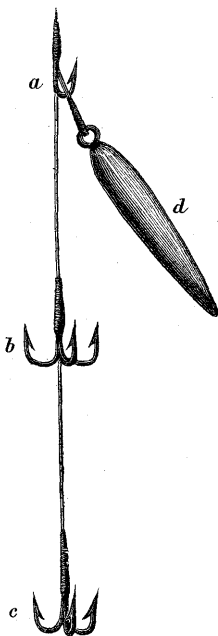
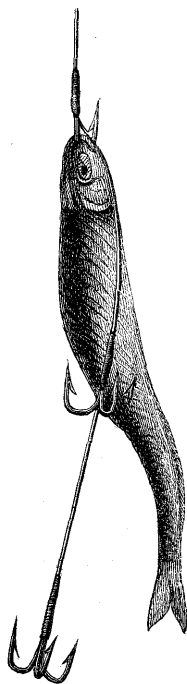
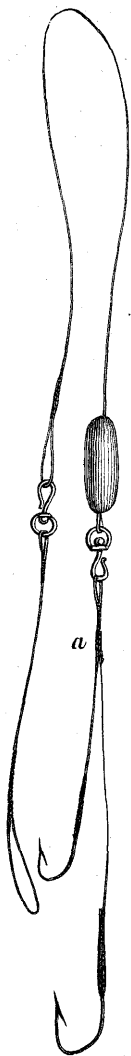


Fig. 19.



frit Forfang 3) at Sænket er saaledes anbragt, at det synker med saa lidt Forstyrrelse i Vandet som mulig. Alle disse Krav fyldestgjøres vistnok i det her Fig. 18 aftegnede

Fig. 20.



Redskab. I Tegningen fremstiller *a* Mundkrogen, der er fæstet til Hovedlinen og ikke er bevægelig; *b* en fast, tredobbelt Krog, hvis ene Spids fæstes i Agnfiskens Ryg; *c* en løs, tredobbelt Krog, der hænger frit nedenfor Fiskens Hale; *d* er et Sænke, som er fæstet til Mundkrogen og som anbringes i Agnfiskens Svælg og Bug, naar den er sat paa Krogen.

Efter at have dræbt Agnfisken, putter man Sænket ind i dens Mundhule og Bug, til det aldeles er skjult, og stikker da Mundkrogen igjennem begge Kjæberne, men først igjennem Overkjæben. Dernæst sættes en af den tredobbelte Krogs Arme fast i Fiskens Ryg lige bag ved Rygfinnen, hvorved Kroppen bøjes, for at der kan frembringes en god Omdrejning i Vandet. Forfanget bør være 4-5 Fod langt og af fint, farvet og udsøgt Gut med en lille, dobbelt Svirvel. Dette Redskab er især indrettet til at bruges i smaa Vandløb, der kunne beherskes af Stangen og dens lige saa lange Line, eller i en saadan Strøm hvor Fiskeren kan vade.

Efter en anden S sammensætning af Redskabet har Forfanget en Længde af 5-6 Fod og en eller bedre to Svirveler, af hvilke den vigtigste er den, der er nærmest ved Agnen. Fra Forfanget til Krogen er der 6-8 Tommer Gut. Krogen har Form og Størrelse, som det hosstaaende Billede Fig. 20 viser, og den bør have et temmelig tungt Skaft. En anden mindre Krog er fastgjort ved *a* og tjener til at

lukke Gabet paa den til den større Krog fæstede Fisk. For at imidlertid denne Ordning af Krogene kan være endnu mere praktisk, er den mindre Krog til at flytte ved *a*, men saaledes at den ikke for let skydes fra sin Plads. Herved bliver man i Stand til snart at kunne bruge en større og snart en mindre Agnfisk.

Der er selvfølgelig flere andre Maader at væbne Agnfisken med Kroge og at fastgjøre dem; men som Hovedregel vil det altid gjælde, at jo færre Kroge man lader komme tilsyne paa Agnfisken, des heller gribes denne af Fiskene. Ved den sidst nævnte Fremgangsmaade sætter man den større Krog ind igjennem Agnfiskens Gab og trækker den ud nær ved Halen, hvorved Fisken faar den mest passende krumbojede Stilling. Med den anden Krog lukkes Agnfiskens Gab, og den stilles saaledes, at Fisken ikke kan strække sig ud. Er Agnfisken godt anbragt, skal den ved at trækkes igjennem Vandet vedblivende dreje sig om sig selv, hvilket frembringes ved Halens krummede Stilling.

Da man tit savner Smaafisk til Agn, og konstige Agnfisk i mange Egne ikke passe og tilmed falde noget dyre, har man hjulpet sig paa følgende Maade: Man udtager af Grundlinger Indvoldene og Rygbenet og tørrer derpaa Kroppen paa et skyggefuldt Sted. Saaledes tørrede Grundlinger holde sig Aar igjennem. Naar man vil bruge dem, lægger man dem nogle Timer forud i lunkent Vand, hvorved de paany faa et naturligt Udseende, og de kunne da bruges istedetfor friske Fisk.

Ved Dragfiskeriet maa man holde Agnfisken i stadig Bevægelse, tit sænke den imod Bunden og paany hæve den i uregelrette Drag og føre den godt frem i Vandet, for at den kan sees af de i Skjul staaende Fisk. Saa snart Fiskeren ved en rystende Bevægelse i Haanden mærker, at en Ørred har grebet Agnen, maa han straks trække til; men dette maa ske dragende og ikke voldsomt med

et Slag, thi det hænder da tit, at Fisken ikke bliver paa Krogen. Fejlen kan dog straks gjøres god igjen, naar man ikke har skræmmet Fisken bort ved for stor Voldsomhed.

Fig. 21.

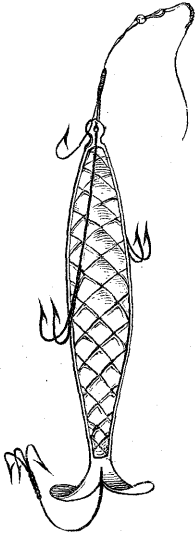


Fig. 22.



Konstige Agnfisk har man i talrige Former enten af Glas, Perlemøder, Horn, Guttapercha, Kork eller alene en smal Blikstrimmel med frithængende Kroge. Paa Kroppen er paa dem alle fastgjort faste Kroge, og i Halen hænger en fri Krog. Halen er mest af gennemsigtig Horn og snoet saaledes, at Fisken maa dreje sig i Vandet. Man har naturligvis en Mængde ulige Slags af disse konstige Fisk, men den bedste af dem alle er hidtil

Wheatleys simple Messing - Elritse. Den er forbedret af Pennell og gjort sekskantet eller ottekantet istedenfor rund, for at den kan skinne bedre i Vandet, og den ene Side er farvet metalgrøn for at efterligne Fiskens Ryg. Man gjør den ogsaa af hvidt Metal, for at den endnu mere skal ligne en virkelig Fisk. I Halen har den en rund Fremstaaenhed, en Glas Perle, som er saaledes tilslebet, at en Knude paa Gutten passer tæt til. Perlen hindrer Fisken i at slide Gutten. Iøvrigt kan Fisken indrettes saaledes, at Forfanget og den sidste, tredobbelte Krog enten kan drejes om med den eller ikke.

Til dette Fiskeri bruger man bedst en stiv, let Stang med udstaaende Ringe. Man fisker med de konstige Fisk

i uklart Vand, eller hvor der er stærk Strøm, saa som ved Mølleværker, Sluser o. s. v., men man maa passe paa, at Krogene ikke tage fat et eller andet Sted, hvortil de ere meget tilbøjelige, thi derved vil den dyre Agnfisk enten gaa tabt eller ødelægges. I det hele gjør man bedst i, at bruge en naturlig Fisk, naar man kan faa den. Derfor og da der i Danmark kun er liden eller ingen Lejlighed til dette Fiskeri, ville vi ikke dvæle endnu nærmere derved og fremhæve de enkelte Afgivelser, som kunne møde. Kun skal det fremhæves, at en rask Luftning i Almindelighed er en Fordel.

Fluefiskeriet er utvivlsomt det mest populære Lystfiskeri, og det er for Fiskeren, omtrent hvad det er for Jægeren at skyde Vildtet i Flugten eller i Løbet. Men da det kræver en Del mere Øvelse og Dulighed end noget andet Fiskeri, tabe mange straks Lysten til at udøve det, skjønt det maa indrømmes, at det ved godt Vejr og i heldigt Vand er langt mere indbringende end noget andet Fiskeri. Uden anden Hjælp end sin Stang og uden anden Ledsager vandrer Ørredfiskeren langs den ukjendte Strøm og prøver sig frem ved at lade sin konstige Flue danse hen over Vandets Overflade, og dersom han rejser en tung Fisk, bæver mangan Gang hans Hjerte, og han bliver tit helt aandeløs, førend han kan kalde den smukke Fisk sin. Han er endog heldigere stillet end Laksefiskeren, thi denne kan ikke selv opsøge de Steder, hvor han med Udbytte kan fiske, da Laksen er meget lunefuld i Valget af sine Opholdsteder, saa at den Sten eller det Sted, hvor Laksen staar, tit maa udpeges af en med Stedet kjendt Mand. Desuden er Linen saa stærk og Laksens Bid saa bestemt, at den, naar den en Gang er paa Krogen, sjælden slipper af igjen. Glanspunktet ved Laksefiskeriet ligger i Fiskens Spring, der virkelig er pragtfuldt, og den største Vanskelighed ved Fangsten ligger i Almindelighed i Udkastningen. Derfor plejer ogsaa den øvede Laksefisker, naar der er

Fisk nok, at give Stangen i Haanden paa sin Hjælper, efter at han selv har tumlet lidt med den. Og det er ikke saa underligt, at han bærer sig saaledes ad, thi at svinge en omtrent en halv Snæs Alen lang Stang i 5-6 Timer er vistnok i Stand til at trætte selv de stærkeste Muskler. Men en Ørredfisker vilde aldrig bære sig saaledes ad.

Det er meget vanskeligt, at give en tydelig Beskrivelse af, hvorledes man skal føre sin Fluestang, og jeg raader alle Begyndere, som ikke endnu kjende Konsten, at lære den af ældre Fiskere. Imidlertid skal der dog forsøges paa, at forklare Sagen saa kortfattet som mulig. Det kræver allerede en stor Øvelse, at kunne træffe et bestemt Punkt i Vandet med Fluens; men af et godt ført Ud-kast afhænger Udbyttet. Begyndere bør derfor saa længe øve sig i at slaa efter et fjærnt Punkt paa Vandet, indtil de sikkert kunne ramme det, om end Vinden er ugunstig. Fluens skal altid falde først i Vandet og derpaa Linen, og ethvert Kast maa føres saaledes, at Linen ikke fremkalder for megen Uro i Vandskorpen, men at det ser ud, som om Insektet er ført til af Vinden. Naar Fluerne og noget af Linen er i Vandet, og Stangen holdes af den ene eller af begge Hænder (den højre over den venstre), skal den hurtig, men sikkert hæves over den højre Skulder ved en tilbage gaaende Bevægelse, saa at Linen flyver godt bagud i Luften; derpaa bringes Stangen ved et kredsformet Slag rundt over Hovedet til venstre og slynges fremad, idet Kraften retter sig efter den Afstand, hvori Linen skal føres ud. I Førstningen gjør man naturligviis bedst i, at bruge en kort Line. Den Bane, Stangen udfører, naar man kaster ud, er omtrent som Formen af en Hestesko. Man maa passe paa, at Spidsen af Stangen ikke kommer for nær til Vandet, men at den holdes godt op, og i det Øjeblik Linen falder, giver man med Spidsen et lille Slag opad for at lette Fluens og holde den foran Linen, som ovenfor sagt.

Straks efter at Fluen har naaet Vandet, hæves Stangen efterhaanden mere og mere lodret, og Fiskeren maa nu med en sitrende Bevægelse af Haanden langsomt trække den hen over Vandets Overflade, uden at lade den hvile et Øjeblik, hvad let opnaaes ved smaa Slag med Stangens Spids. Saa snart Fiskeren opdager, at Fisken snapper efter Fluen, maa han straks gjøre et kort men rask Ryk med Haanden til Siden, hvorved Fisken rammes, og dette Ryk kan ikke komme hurtigt nok. Slaar man opad, brydes let den bedste Stang, og kommer man forsilde med Slaget, slipper Fisken straks igjen Fluen og griber kun sjælden paany efter den. I Almindelighed slaar Begynderen for rask til, og Følgen er da enten, at Redskabet gaar itu, eller at Krogen slaar igjennem Fiskens Mund, saa at Fisken igjen bliver fri. Naar Fisken er fangen, holder man Stangen godt op og vedligeholder et stadigt, men eftergivende Træk i Linen, indtil Fisken er mat. Har man et Fjederhjul, bør man tage Haanden bort fra Linen, for at denne kan føres let ud ved ethvert pludseligt Spring eller Ryk. Det ene Kast vil naturligvis omtrent være en Gjentakelse af det andet, men Fluefiskeren vil snart lære ogsaa at kaste Linen ud over den venstre Skulder, med en Haand og i hvilken som helst Stilling.

Nogle Fiskere anbefale Brugen af 3 Fluere og endog 4 paa en Gang, men herimod kan man indvende meget. Det er saaledes meget vanskeligt at kaste dem ud, især naar det blæser, og ligesaa vanskeligt er det at arbejde med dem, naar de ere kastede ud. Desuden er man udsat for, at de andre Fluers Kroge, naar man har fanget en Fisk, gribe fat i Planter o. s. v. Kun ved en Flue kan man ret give den Udseende af, at være i Færd med at omkomme og forgjæves at søge at hæve sig fra Vandets Overflade. — Vil man imidlertid bruge flere Fluere end Fluen i Enden af Forfanget, fastgjør man omtrent $2\frac{1}{2}$ Fod fra den en anden, der hænger i et 3 Tommer langt Stykke

Gut. En tredie Flue kan derpaa yderligere sættes til, omtrent 3 Fod fra den anden.

Der er kun faa Maaneder i Aaret fra det tidlige Foraar til sent paa Efteraaret, i hvilke Fluefiskeren ikke kan drive sin «sport», men fra Oktober burde enhver Fisker høre op. En jævn Vind og en overtrukken Himmel frembyde især store Fordele, vistnok mest, fordi de hjælpe til at skjule den konstige Flue og gjør Guttens Glans mindre. Kan man vælge, hvor man vil gaa, bør man fiske nedad imod Strømmen og med Vinden paa Ryggen og Solen i Ansigtet, og man maa passe at holde sig saa fjærnt fra Bredden som mulig. Da Ørreden nemlig er meget sky, tager den, naar den har set Fiskeren, enten ikke Fluene eller saa forsigtigt, at man i Reglen ikke faar den. Synes Fisken, at Fluene er mistænkelige, leger den tit med den eller slaar den endog ned i Vandet med Halen for bedre at kunne undersøge den. Derfor fanger man ogsaa af og til Fisk ved Halen eller i Bugen, hvor Krogen sidder godt fast i den sejge Hud.

Klart Solskin, stille Vejr eller Vand, som er meget lavt og klart, ere altid uheldige. Man kan heller ikke vente noget stort Udbytte, naar Vandet er uklart efter Regn, thi da hindres Fiskene i at se Fluene, eftersom Vandet medfører en Del Føde, som fæster deres Opmærksomhed paa Bunden. Ligeledes er det mindre heldigt, at der færdes mange virkelige Insekter over Vandet. Om Foraaret og Efteraaret er Middagstiden bedst til Fiskeriet, men om Sommeren derimod Morgen og Aften især efter Tordenregn, naar det er varmt; Fiskene holde da nemlig Udkig efter Insekterne. I kold Blæst vil derimod Midten af Dagen tit være heldigst, og i Almindelighed gjælder det, at stadigt Vejr giver heldig, medens ustadigt Vejr giver usikker Fangst.

Valget af Fluene har, lige saa længe som Fluefiskeriet har været brugt, givet Anledning til megen Meningsulighed,

og der gives hele Rækker af Former i alle Farver og med en Mængde Navne. Det er i Almindelighed Vandet i Forbindelse med Vind og Sol, som maa afgjøre det endelige Valg. I Almindelighed gjør man bedst i at vælge Fluer med matte Farver Foraar og Efteraar ø: Efterligninger af de Insekter, som paa den Tid holde sig i Nærheden af Vandet. Om Sommeren vælger man derimod glimrende Farver, og sent om Aftenen eller ved langvarigt Regnvejr hvide. De bedste Kroge ville i Almindelighed være Nr. 2, 3 eller 4, idet man tager en større eller mindre, eftersom Dagen er mere eller mindre mørk og stormfuld eller Vandet højt eller lavt. Mange Fiskere slæbe altid et stort Forraad om med sig, men dette er unødvendigt. Men da det ikke er saa let at modvirke eller ændre en Gang fattede Meninger, skal her nævnes en Del konstige Fluer, som i Reglen under deres engelske Navne faaes hos de fleste Handlende:

Foraaret.	Sommeren.	Efteraaret.
Redfly.	Wasp.	Willowfly.
Blue dun.	Blue bottle fly.	Whirling blue.
Marchbrown.	Downhillfly.	Redfly. ~
Green tail.	Fernfly.	Redspinner.
Spiderfly.	Redspinner.	Marchbrown.
Yellows Mayfly.	White Moth.	White Moth
Gray Drak.		
Kowdunfly.		
Shornfly.		
Hazzelfly.		

Den virkelige Praktiker vil imidlertid kun bruge faa typiske Fluer af de mest almindelige Farver og fremtrædende Former, og han nøjes med 3, der omfatte de tre almindeligste Insektfarver grøn, brun og gul, og som i Form ligne Vaarfluer og Døgnfluer. Vil man bruge to Fluer paa en Gang, kan man bruge den grønne Flue som yderste Flue og den brune som den øverst siddende, idet

deres Størrelse iøvrigt er afpasset efter Vandets Beskaffenhed. Er denne Sammensætning ikke heldig, ombyttes den brune Flue med den gule. De laves fra helt smaa til meget store, i det man kun ændrer Krogens Størrelse, Fluens Længde og Silkens Tykkelse, hvormed Fluens bindest. Disse Fluere ere baade simple i Sammensætning og lettere og hurtigere bundne end andre Fluere. Vil man f. Eks. lave en almindelig «Marchbrown», bruger man to Fjær og tre Slags Silke; men ved den brune Flue, som vi her ville anbefale, bruges kun en Slags Silke og en enkelt Fjær, og den er dog en lige saa god Efterligning af det virkelige Insekt teoretisk taget og endog en bedre fra et praktisk Synspunkt. Paa lignende Maade gaar det med de andre Fluere. Principet ved deres Sammensætning er følgende:

Almindelig, farvet og godt vokset Sysilke af passende Tykkelse vikles to eller tre Gange om Enden af Krogens Skaft og Gutten. Derpaa lægger man Fjæren paa Krogens Bagside med den tykke Ende imod Krogens Bøjning og snor Silken 3-5 Gange omkring den; nu snoes Fjæren omkring disse Vindinger (til samme Side som Silken), idet man lader noget af Fjæren fri og gjør derefter Fjæren fast med Silken, idet man vedbliver at arbejde fremad imod Krogens Bue og overbinder Fjæren, indtil Kroppen har en tilstrækkelig Længde. Tilsidst gjør man Silketraaden fast og afskærer Fjærskafte, saaledes at man efterlader enkelte Straaler. Vil man have en tyk Krop, kan man lade Skafte blive og overbinde det, og omvendt danner man en tynd Krop ved at skære det bort. Fluens Hoved kan gjøres meget lille, uden at der tabes noget i Styrke, men man bør dog helst gjøre det stort. I Almindelighed gjøres Hovederne altfor smaa, og meget mindre end de ere i Naturen og derfor ogsaa meget mindre end ønskeligt. Det er naturligt, at Fjærens Farve bedst bedømmes ved at holde den imellem Øjet og Lyset, hvilket ogsaa er den Stilling, hvori

den ses af Fiskene. I det hele bør man foretrække konstig farvede Fjær, og til smaa Fluere bruger man helst Halsfjær, da de ere blødere og derfor ere mest bevægelige paa Vandet.

En Flue, der er lavet som nu omtalt, varer dobbelt saa længe som en almindelig konstig Flue, og man bruger kun en Minut dertil. Størst Vanskelighed volder Silken, da den nødvendigvis maa vokses, eftersom den ellers bleges. Almindelig Skomagervoks ødelægger aldeles den grønne og gule Farve. En god farveløs og holdbar Voks faar man af: Burgundisk Beg 120 gr., hvid Harpiks 60 gr., Tælle 20 gr. Harpiksen pulveriseres og blandes sammen, hvorpaa man sætter den i et rent Glas eller i en lille Krukke ind i en varm Ovn; naar Harpiksen er smeltet, sætter man Tællen til og rører godt om i nogle Minuter. Saa snart Vokset er blevet koldt, bliver det haardt, og det kan bruges efter tolv Timers Forløb. De opgivne Mængder ville give en Klump som en Valnød. Vokset maa holdes frit for Støv og Smuds, og naar man bruger det til gul Silke, bør Fingrene helst være aldeles rene.

Man bør altid bære sine Fluere i en Æske istedenfor i en Bog, da de derved tabe Halvdelen af deres Elasticitet.

Smæltten

er vor mindste Lakseart, og den udmærker sig særlig ved sin skrøbelige og fine Krop, der paa flere Steder har en vis Gjennemsigtighed, saaledes at man f. Eks. temmelig tydeligt kan skælne Hjernens Form og Indvoldene paa den levende Fisk. Desuden er den let kjendelig ved sin langstrakte og smale Krop med de tynde, sølvglinsende let affaldende Skæl. Endelig er den ogsaa kjendelig ved den egne Lugt, som hæfter ved den og som snart sammenlignes med Lugten af Hø, eller Agurker, eller Søplanter o. s. v. Farven er ifølge Krøyer paa Ryggen og Hovedets

Overflade blegt søgrøn; paa Siderne, Bugen og det nederste af Hovedet sølv- og perlemoderglinsende i flere Ændringer, der minde om Sildens. I Yngletiden har den visse Hud-dannelser, ligesom man ser det hos mange legende Karpearter og hos Hælten samt hos dennes Slægtninge; Fisken er derfor i den Tid helt ru over hele Kroppen. Halefinnen og Rygfinnen ere mørke især ved Roden; de øvrige Finner hvide, tildels dog med mørk Rand. I Munden har den store og skarpe Tænder og ikke alene i Over- og Underkjæben, men ogsaa paa Tungen.

Da Smælten viser sig meget uens i Form, Størrelse og Farve, har man ment, at maatte skælnes imellem to Arter, nemlig den lille og den store Smælt eller Havsmælten; men det er dog vistnok utvivlsomt, at alle de mange Former høre til den samme Art og kun skyldes deres Ulighed til de forskjellige Opholdssteder. De største Eksemplarer jeg har set, har jeg fra Frisenvold Laksegaard, hvor denne Fisk hvert Aar viser sig en fjorten Dages Tid fra Slutningen af Marts. De vare godt 8 Tommer lange, medens de største Eksemplarer, jeg har kunnet faa f. Eks. fra Viborgs Omegn, kun ere lidt over 4 Tommer. Ifølge Yarrell sees der stundom Smælt paa det londonske Fiske-torv af 10-11 Tommers Længde.

Med Undtagelse af Yngletiden holder Smælten sig skjult paa Bunden, og den kommer først frem i Marts og April, i det den gaar fra Havet op i Floderne eller fra Dybden op til Søbredderne, hvor den afsætter sin Leg paa sandede Steder eller imellem de der voksende Planter. Det er paa disse Vandringer, at Fisken ved Nattetid fanges i saa store Masser, at de ikke alene ere en velkommen Føde for Fattigfolk, men ogsaa indsamles af dem til Kreaturfoder, til Agn eller endog til Gødning. Smæltens Lugt fremkalder hos mange Mennesker Modbydelighed for den, medens en Avtoritet som Cuvier netop roser Smelten som en udmærket Føde. Lugten er tit saa stærk, at den allerede

mærkes i større Afstand fra Fangstedet; den gaar imidlertid bort ved Ristning eller Stegning, hvad jeg kan bekræfte ved egen Erfaring, og Smelten smager da slet ikke daarlig, men den kræver en Del Smør, da den er lidt tør. I Hamburg bages Smelten i store Pandekager, der yndes meget («Stintfang»). Mærkelig nok kaldes Smelten flere Steder ved Viborg for Stint.

Smelten yngler her i Landet i Slutningen af April og f. Eks. i Viborg Søerne meget regelret fra den 21de April eller en af de følgende Dage. Omtrent ved Solnedgang begynder Flokken at nærme sig Land, og den søger ikke ind dertil langs Bunden, men følger Overfladen, hvortil den rimeligvis har hævet sig, saa snart den lettede sig fra Bunden. Ved stille Vejr ser man da, at Vandets Overflade kruses, som om en let Vind satte den i Bevægelse, og det varer ikke lang Tid, før Stimen har naaet Bredden, hvor den søger op i enhver Grøft og i ethvert lille Vandløb. Fiskerne fange da i faa Timer Smelten i Tøndevis, idet de gaa ud i Vandet og øse den op med Briler og bære den ind paa Bredden, hvor den samles i Bunker og efter faa Minuters Forløb dør. Saa snart Legetiden er tilende, gaar Resten af Stimen ud igjen til Dybet og viser sig ikke førend det kommende Aar. Ja man ser end ikke en enkelt Smælt hele Aaret rundt.

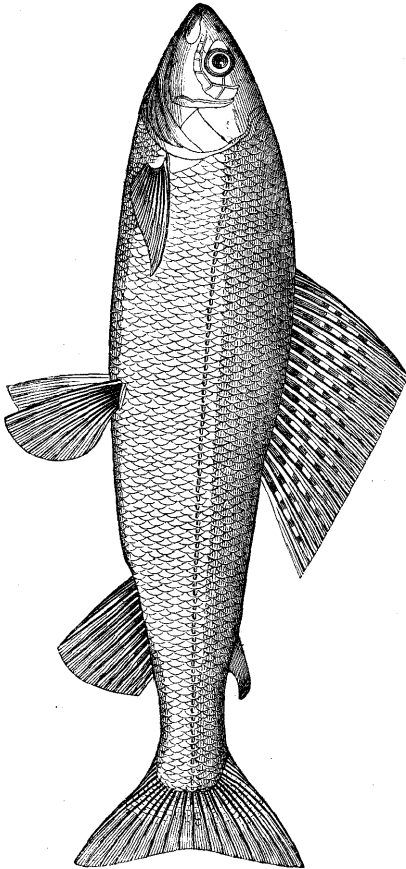
Stinten er ikke Maal for noget Fiskeri undtagen i Legetiden, og den har i det hele ikke megen Vigtighed; men den burde vistnok indføres i de af vore Indsøer, hvor den mangler, da den er en udmærket Føde for andre Fisk.

Stallingen

udmærker sig fremfor alle andre lakseartede Fisk ved sin meget store Rygfinne, der er meget smukt tegnet, i det den er marmoreret eller som et Skaktavl; desuden er Ryg-

finnen violet eller blaalig med temmelig store, mørkerøde Pletter imellem Straalerne paa den forbindende Hud, der synes at smelte sammen og danne flere Længdebaand. Paa Ryggen er Stallingen graagrøn, paa Siderne og Bugen

Fig. 23.



Stallingen.

derimodsølvhvid. Lige fra Gjællelaagets bagerste Rand til Halefinnens Rod har Kroppen et stort Tal smale, mørke Længdestriber. De parrede Finner ere smudsiggulrøde; Fedtfinnen, Halefinnen og Gatfinnen violette. Iøvrigt har hele Fiskeren en guldgrøn, iriserende Glans; men alle disse Farver ændre sig meget efter Dyrets Alder, Opholdssted og Aars-tiderne. Naturligvis er Parringsdragten den smukkeste.

Stallingen naar en Størrelse af 12-18 Tommer og en Vægt af omtrent 3-4 Pund. Naar den er tre Aar gammel, vejer den omtrent et halvt Pund, og først da skal den

begynde at lege. Den findes i de fleste Floder i Mellem-europa og holder især af friskt strømmende Vand, hvorfor den ogsaa findes i de fleste Vande, hvor Ørreden holder

til. Men det maa dog bemærkes, at Stallingen især befinder sig godt, hvor Vandet ikke længer er koldt nok for Ørreden. Bunden skal desuden være stenet eller gruset, og Fisken staar mest nær ved store Sten, Rødder eller dybe Strømhuller.

Den er en meget graadig Fisk, og dens Føde er mest Insekter, Bløddyr, Orme og andre Fisks Æg; af og til tager den ogsaa en lille Fisk. Den er derfor ikke nogen heldig Forøgelse af lukkede Vande, om den ogsaa kan trives i dem, dersom man tillige vil holde andre Fisk i dem. Lige saa lidt bør den indføres i mindre Aaer, hvor der er Ørreder, thi i Ørredens Legetid har Stallingen god Tid til at jage omkring efter Æg og Yngel. Dens egen Legetid falder nemlig ligesom Smæltens om Foraaret og enten i Marts, April eller Maj.

I Danmark hører vistnok Stallingen til de sjældnere Fisk, og den findes saa vidt mig bekjendt kun i det sydlige og vestlige Jyllands Aaløb. Nordligst har jeg iagttaget den i Holstebro. Sikkert kjender jeg den fra Skjernaa og dens vigtigste Tilløb og fra Kongeaaen. Ifølge Krøyer findes den iblandt andet i Vejen Aa, et Par Mil Vest for Kolding.

Saa snart Legetiden er tilende, vender Stallingen tilbage til de gamle Opholdsteder fra de grusede Steder, hvor den lagde sin Rogn og Mælke. Men før hen i August er den ikke tjenlig til Føde, og i den mellemliggende Tid gaar Fisken ogsaa kun sjælden paa Flue eller Krog. Saisonen for dette Fiskeri begynder derfor først hen i August og ender med December, efter hvilken Tid den begynder at fyldes med Rogn. Som vi have set, er Stallingen en meget smuk Fisk, der ingenlunde i saa Henseende staar tilbage for Ørreden, om den end ikke naar den i Livlighed og Modstandskraft. Den er dog alligevel nok værd at jage. Men da dens Mund er meget skør, maa man være varsom, naar den er paa Krogen, og det

er derfor rigtigst, at have en Kætser ved Haanden. Det er sjældent, at den tager naturlige eller konstige Agnfisk; derimod kan den fanges ved Flue, Orm, konstig Larve og Madiker. Man bruger altid den fineste Gut og meget smaa Kroge. Ellers gjælder om Stallingfiskeriet omtrent alt, hvad ovenfor er sagt ved Ørredfiskeriet.

Fluefiskeriet begynder, dersom man vil følge, hvad der maa anses for rigtigst, thi det kan ogsaa bruges til andre Tider, i August og varer til Udgangen af Oktober. Paa den Tid er Stallingen fedest og mest velmagende og springer helst efter Fluene. Man kan vistnok ogsaa vente god Fangst senere paa Aaret, men der kræves da en heldig, mild Dag, og det lykkes da kun i Middagstimerne. Naar det bliver koldt, vil man i det hele have størst Udbytte i Timerne fra 12-3. Der kræves ved dette Fiskeriet en endnu større Hurtighed og Øvelse end ved Ørredfiskeriet, thi Stallingen iler som et Lyn op til Overfladen for at gribe Byttet, som viser sig paa den. Man bruger de samme 3 Fluere, men meget smaa, som bleve omtalte ved Ørredfiskeriet, og man vil vistnok ogsaa her finde, at man ikke naar videre med nogen af de andre talrige Fluere, man ser anbefalede.

Da det imidlertid som sagt ikke er en let Sag, at faa en Fisker til at rette sig efter andre end sig selv, og da det ikke kan ventes, at alle skulde ville opgive de mange smukke Smaafluere, som Industrien har kaldt tillive for at bruges ved Stallingfiskeriet, maa de omtales lidt nærmere. Ligesom ved Ørredfiskeriet anbefales forskellige Arter til de ulige Aarstider, saaledes om

Foraaret.	Sommeren.	Efteraaret.
Redspinner.	Hofmannsfancy.	Whirling blue.
Marchbrown.	Orangefly.	Willow fly.
Iron blue.	Little Cinamonfly.	
Green tail.	Kowdunfly.	

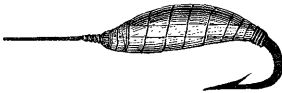
For at kunne gjøre Regning paa god Fangst, maa man vælge en overtrukken Himmel, kort før eller efter Tordenregn, eller den første Dag det klarer op, naar det længe har været daarligt Vejr. Kølige Dage ere altid bedre end varme, og ved klart Solskin er det aldeles uden Nytte, at ville glæde sig ved denne Adspredelse. Iøvrigt er Stallingsfiskeriet meget usikkert, og det kan godt hælde, at Stallingerne efter at have bidt godt en halv eller en hel Time pludselig høre op og ikke den Dag gribe mere efter Fluen.

Stallingen er ikke nær saa sky som Ørreden, og Fiskeren behøver derfor heller ikke at skjule sig. Den springer ogsaa hurtig paany efter Fluen, naar den fejledes i første Spring, men den griber den rigtignok da hurtigere og forsigtigere, saa at man i Reglen kommer for sent med Slaget. I samme Øjeblik Fiskeren ser det gule Glimt af den springende Fisk, maa han slaa til, thi ellers kommer han for sent. Har man endelig ved et ikke for stærkt Slag faaet Fisken paa Krogen, maa man give den Tid til at blive træt, idet man passer paa at holde Linen stram. Fører man nemlig Fisken for tidlig hen til sig, det vil sige, medens den endnu er ved Kræfter, bliver den meget sky og gjør alle Slags Forsøg paa at frigjøre sig, hvilket ogsaa tit lykkes den. Har man gjort den træt, fører man den ind til Bredden og søger at lande den med Kætseren, som føres ind under den.

Med **konstig Larve** kan man fiske, naar Strømmen er for langsom til Fluefiskeri. De bedste konstige Larver faas paa følgende Maade: En Stræng fin, farvet Gut bindes til en Krog (Nr. 10 eller Nr. 11), idet man lader Overbindingen med Silke naa lige til Krogens Bøjning. Dersom man bruger Nr. 11, som er det heldigste, bør man knibe et lille Stykke af Enden af Skaffet, da Larven ellers vil blive altfor lang og stor. Derpaa tager man et let Stykke gjennemboret Bly, henimod en Tomme langt,

og lægger det langs Krogens Skaft med den tungeste Ende imod Krogens Bøjning; det maa holdes saaledes, at det ligger fast paa sin Plads, medens man gjør et Par Tværsnit med en Kniv for at faa Omviklingen til at sidde fast. Sluttelig bindes Blyet helt over med lyst, grønt Uldgarn, der omvikles et Par Gange med gul, ferniseret Silke. Det forbedrer Udseendet, naar man lægger en lille

Fig. 24.



Strimmel Straa ned ad hver Side under de gule Tværribber. Larvens Form vil iøvrigt sees af Billedet Fig. 24.

Naar man bruger denne konstige Larve, kan man sætte 3-4 store Madiker paa Krogen, saa at de danne en Klump og tildels dække Kroppen. Forfanget maa være $4\frac{1}{2}$ Alen langt og af fin og farvet Gut.

Man fisker med den konstige Larve, idet man lader den synke til den har naaet Bunden. Derpaa hæves den en Fod eller halvanden fra Bunden og sænkes igjen. Strømmen vil i Almindelighed være saa stærk, at den sætter Larven i Bevægelse, men dersom Vandet er altfor roligt, kan man opnaa det samme ved at føre Stangen lidt til Siderne. Det er særdeles vigtigt, at man er helt sikker paa, at Larven rører ved Bunden, førend man drager den i Vejret, og for at hjælpe Øjet til at skønne rigtigt i saa Henseende, vil det være bedst, at have et lille bevægeligt hvidt Mærke paa Linen en Fod eller halvanden oven for det Punkt, som er det øverste, der altid bliver under Vandet, og det laves mest passende paa følgende Maade: Man skærer omtrent en halv Tomme af Posen paa en lille hvid Fjær og et Stykke paa $\frac{3}{4}$ Tomme af Skaftet, netop tykt nok til at det kan passe i Posen, saaledes som Billedet Fig. 24 A viser. Man maa naturligvis flytte Mærket efter Vandets Dybde.

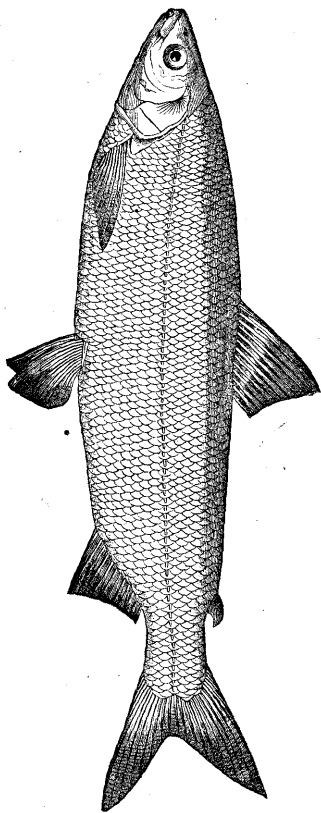
Idet man hæver Larven, vil man mærke, om der er Bid, og i saa Tilfælde giver man et lille Slag med Stangen. — Stallinger, der fanges ved' Larver, ere i Almindelighed dobbelt saa store som de der fanges ved Fluen. Til dette Fiskeri ere Maanederne September—December de bedste og de bedste Dage ere i Reglen rolige og milde Dage, der følge paa Frostnætter. Larvefiskeriet er i det hele aldrig rigtig godt før efter de første Frostnætter. Den bedste Tid paa Dagen er fra 8 Morgen til 4 Eftermiddag.

Stallingen smager bedst, naar den, efter at den er rensed og skrabet, ristes over en god Kulild. Paa Siderne gjøres der smaa Indsnit i Fisken omtrent paa en Tommes Afstand fra hinanden, og den indgnides med Peber og Salt og lidt finstødt Enebær. Tid efter anden drypper man smeltet Smør paa Fisken og steger den meget hurtigt, saa at Hovedet endog viser sig lidt blodigt, naar den er færdig. Naar Fisken anrettes, overdryppes den med Citronsaft.

Hæltten

er en Laksefisk med temmelig store Skæl og med en svag Tandbesætning. Den er sølvglinsende uden Pletter og kommer derved til at minde om en eller anden Skalleart eller en Sild. «Farven», siger

Fig. 25.



Hæltten.

Krøyer, «er paa Sider og Bug sølvglinsende, paa Ryggen og Hovedets Overflade mørkere, blyantsfarvet, tildels olivenbrun; Snuden sorteblaa. Alle Finnerne ere mere eller mindre sortagtige især mod Spidserne».

Hælten bliver et Par Pund tung, men det retter sig en Del efter Opholdsstedet. Naar Krøyer mener, at denne Fisk aldrig gaar ud i det salte Vand, og at dette skulde dræbe den, tager han fejl. Den fanges nemlig ikke sjælden i Limfjorden, hvor Vandet nu er saa salt, at Torsk og andre Saltvandsfisk fanges sammen med den. Den leger midt om Vinteren (i December og Januar) og gaar da op i Aaerne.

Hælten fanges dels i Limfjorden, Ringkjøbingfjord og i Randersfjord og dels i flere Indsøer, saasom i Glenstrup Sø, Krag Sø paa Alheden, Stubbergaard Sø o. s. v.

Den er ikke Gjenstand for Lystfiskeri og fanges enten ved Vaad eller i Ørredgaarden, naar den vandrer i Legetiden.

Hælten ansees i Almindelighed for en velsmagende Fisk, der i visse Egne af Jylland sættes meget højt. Den bruges ikke alene kogt, men ogsaa tørret og røget.

Gedden,

denne graadige Røver, er saa godt kjendt, at den egenlig ikke behøver nogen nærmere Beskrivelse; thi dens krokodillignende oventil flade Hoved med den brede Snude og dens langt tilbagerykkede Rygfinne, der sidder næved Halefinnen lige over Gatfinnen, gjør den let kjendelig imellem alle vore andre Færskvandsfisk.

Gedden holder især af dybt Vand, som har en bred Rand af Siv og Rør ved Bredderne. Mindst holder den af rent Kildevand. Den er meget modig og graadig og kan med Rette kaldes de færske Vandes Haj. Den tager alle Fisk, som den kan overvælde, og den skaaner ikke en

Gang sin egen Slægt, ligesom den ogsaa tager Ællinger, Mus og Frøer. Den bliver godt et Par Lispund tung og et Par Alen lang; dens Alder skal kunne naa til omtrent 40 Aar. Den lurder paa sit Bytte bag Blade, Siv o. s. v., og overfalder det med Pilens Hurtighed, hvorfor sjælden noget undgaar den af det som den overfalder. Farven ændrer sig med Vandet og Alderen, saa at den snart er grønlig, snart gullig, og det kræver derfor tit megen Øvelse at opdage den imellem Sivet eller Græsset.

Legetiden falder tidlig paa Foraaret i Marts eller April, og Ægene ere meget talrige. Paa den Tid staar Gedden meget fast især i Solskin, og den kan da let fanges.

Gedden findes overalt her i Landet og ikke alene i færsk Vand, men ogsaa i det salte Vand. Mærkelig nok skulle Gedderne i den lille Sø i Gribskov efter en mundlig Beretning til mig have blegrødt Kød ligesom en Ørred.

Man kan uden Skade fange Gedden til enhver Aarstid, og i mange Fiskevande gjør man rettest i at efterstræbe den til enhver Tid, da den tit hæmmer andre Fiskearters Formerelse. I Legetiden slaas den let med en Lyster eller et andet lignende Redskab. Desuden kan den i den Tid let snæres med en Løkke af Messingtraad eller af sammenflettede Hestehaar. Løkken fastgjøres til en lang, stiv Stang og maa være temmelig vid. Den trækkes langsomt ind om Gedden bagfra, indtil den staar om Brystfinnerne; der gjøres da et rask Slag med Stangen opad, hvorved Gedden slynges ud af Vandet.

Bundkrogen kan ogsaa godt bruges her og er meget sikker. Til Krog bruger man et Stykke stivt Messing- eller Staaltraad, hvis to Ender files spidse, efter at Traaden er bøjet som omstaaende Billede Fig. 26 viser det. I denne Krog fastgjøres derpaa en $1\frac{1}{2}$ Fod lang Messingtraad, hvis Led skulle være 4 Tommer lange og i Enden heraf fæstes en 40-50 Alen lang Snor, der opvikles tæt paa en Træbøjle,

for at den ikke skal komme i Uorden, naar den trækkes ud. I Bøjleens ene Arm ved *a* Fig. 27 findes en lille Spalte, hvori Snoren klemmes fast, saa at den ikke kan løbe ud af sig selv, og hvorved Agnfisken holdes paa Stedet. Gribes

Fig. 26.

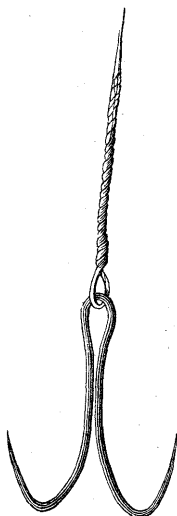
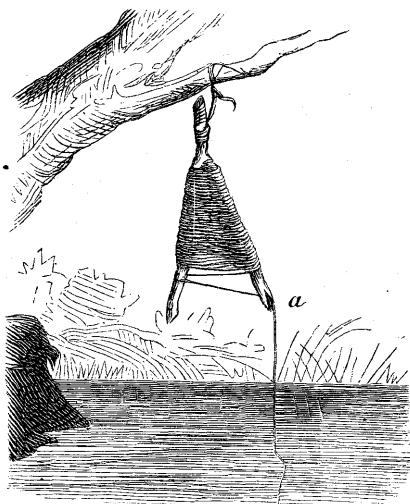


Fig. 27.

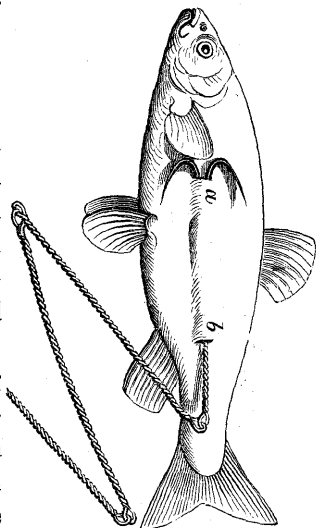


denne derimod af Gedden, saa trækkes Snoren los og løber ud med den. Bøjlen fastgjøres naturligvis paa en passende Maade, saa at den hænger fuldstændig frit.

Som Agnfisk tager man er 4-5 Tommer lang Skalle f. Eks., som, naar den sættes levende paa Krogen og med den nødvendige Hurtighed og Forsigtighed, kan holde sig levende flere Dage igjennem. Man ridser, som vist i Fig. 28, et lille Hul i Huden paa Agnfisken ved *a* og *b* og stikker det første Led af Gimpen ind ved *b*, saa at det kommer frem ved *a*. Derpaa hægter man Krogen fast og trækker Gimpen tilbage, saa at der ved *a* kun sees de to Spidser af Krogen. Agnfisken bringes dernæst ud i Vandet, hvor man venter, at Gedderne holde til, og man

giver nu ikke Agnfisken længere Line end 2 Fod under Vandet. Naar en forbisvømmende Gedde opdager Agnfisken, der er i stadig Bevægelse, griber den den med saadan Voldsomhed, at Snoren tit glider med, indtil Gedden kommer til et Sted, hvor den staar stille og da sluger Agnfisken saaledes, at dennes Hoved sluges først. Derfor maa Krogens Spidser vise bagud, og Linen være saa lang, for at Gedden kan sluge Agnfisken uden at ane Svig. Naar Agnfisken er slugt, kan Krogen ikke paany frigjøres, førend man har skaaret Gedden op. Man

Fig. 28.

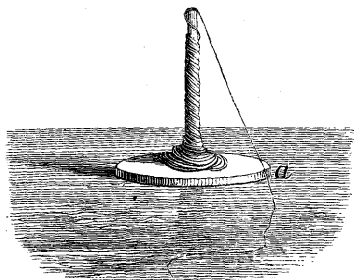


Agnfisk for Gedde.

kan, naar man vil holde Gedden levende i nogle Dage, skære Snoren over og lade Krogen blive siddende i Gedden. Paa Indsøer kan man fastgjøre dette Redskab paa en op-

Fig. 29.

pustet Svineblære eller paa et Stykke Træ som Billedet Fig. 29 viser det. Tallerkenen svømmer med sin opret staaende Stav, paa hvilken Snoren er skudt op, medens den er klemt fast i en Spalte ved *a*. Saa snart Gedden griber Agnfisken, trækker den Tal-



lerkenens Stav nedad og Linen løber af uden Modstand. Ved Hjælp af en Baad opsøger man Tallerkenen, der an-

giver, hvorhen Gedden er flygtet. Er Søen dyb, sænker man Agnfisken til dens halve Dybde.

Om Vinteren kan man hugge Huller i Isen og igjennem dem anbringe Bundkroge, da Fisken lokkes til, for at komme til Vand, der staar i Vekselvirkning med den friske Luft.

Ved Aarhus bruger man til Geddefiskeriet (forresten ogsaa til Aborrer og Aal) et Redskab, som kaldes **Bøje**. Da det i flere Henseender har udmærkede Egenskaber, bør det kjendes i en videre Kreds. En Bøje bestaar af et mindst en halv Alen langt Træstykke, da større Fisk ellers let trække det under Vandet. I dets ene Ende er fæstet en Snor med en Sten f. Eks. en hel eller en halv Mursten, ved hvis Hjælp Træstykket ligger for Anker. I den anden Ende af Træstykket fæstes Snøren; men dette kan ske paa to Maader. Der kan saaledes fra Bøjen udgaa en Snor af $1\frac{1}{2}$ -2 Favnes Længde med flere mindre Stykker Kork for at holde Snøren oppe. Det sidste af disse Korkstykker maa være saa stort, at Agnfisken ikke kan trække det under Vandet. Fra dette udgaar den egenlige Snøre, hvis ne derste Del, Kingsen, har en Dobbeltkrog. Kingsen er et Kvarter lang, og hele Snøren maa være saa lang, at Dobbeltkrogen hænger omtrent en halv Alen fra Bunden. Den anden Maade afviger kun derved fra den nylig omtalte, at en Del af Snøren er rullet op paa en Bøjle af Spanskrør eller en tynd Kvist, i hvis ene Ende der er et Hak; Snøren klemmes ind i Hakket, naar man har sænket den tilstrækkeligt. Er Bøjlen frigjort, er det Tegn paa, at der er eller har været Fisk paa Krogen.

Man kan bruge Bøjen til enhver Aarstid, naar man kun kan faa levende Agnfisk. Bøjerne stilles helst udenfor Rør eller Siv, og naar det er Blæst, kan man i Almindelighed være vis paa, at gjøre en god Fangst af Gedder, idet disse Fisk da paa Grund af Rørenes Bevægelser søge ud i det aabne Vand.

Paa Sjælland (f. Eks. ved Sorø) bruger man et lignende Redskab, nemlig den saakaldte «**Dukke**». Man tager dertil 4-5 Stkr. tykke og tørrede Flæg, omtrent 14-15 Tommer lange, bøjer dem samlede sammen, saaledes at de afskaarne Ender staa lige, og danner derefter med en smækker men stærk Snor, ved at binde den flere Gange omkring Flægene, et Hoved af de ombojede Ender, hvorved Dukken omtrent faar Udseende af en Fjærbolt. Snøren udgaar fra Ombindingen, og dens Længde behøver ikke at overstige Søens største Dybde.

Naar man vil bruge Dukken, udmaaler man først Stedets Dybde og tager saa meget ind af Snøren, at Agnfisken kommer til at staa i en passende Højde fra Bunden (ved Aalefangst omtrent 6-8 Tommer). Den indtagne Del af Snøren vindes derpaa omkring Dukkens modsatte Ende, indtil man naar det udmaalte Sted paa Snøren, som da sættes fast ved den sidste Tørn af Omvindingen, men dog kun saaledes, at et let Ryk atter kan gjøre den fri.

Dukker lægges ud i en Linie paa Søen med en Afstand af 3 Favne imellem hver; de lægges ikke for Anker, men kunne drive frit for Vinden. Stille Vejr eller i al Fald en let Vind maa foretrækkes, da stærk Blæst fører dem for haardt paa Rør og Grøde og gjør dem uklare.

Dragfiskeriet med død Fisk som Agn er meget mere dræbende end enhver anden Fremgangsmaade til Geddefiskeri, ligesom det uimodsigelig overgaar alle i Tiltrækning og i den Færdighed, som kræves for at naa et fuldstændigt godt Udfald. Det vil vistnok kunne hændes, at en levende Agnfisk kan dræbe flere Fisk eller at Bredden er saa tilvokset med Planter, at den er utilgængelig for alt undtagen en konstig Fisk, men det er dog sjældent, og man kan godt regne, at Dragfiskeriet vil bringe 3 Fisk for hver 2 Fisk, der fanges ved andre almindelig brugte Fremgangsmaader. Dette skyldes flere Aarsager: den tilsyneladende saarede Fisks tillokkende Indvirkning paa den

stadig paa Rov lurende Geddes Appetit; Krogenes Fastgriben ved Agnens omdrejende Bevægelser og endelig, men ikke mindst, det store Vandrum, der kan overfiskes i en vis Tid. Føjer man nu hertil, at Drågfiskeriet næsten kan bruges overalt og til enhver Tid, maa man tilstaa, at det fuldkommen retfærdiggjør den høje Anseelse, hvori det staa hos Nutidens Fiskere.

Krogene spille naturligvis en temmelig stor Rolle; ere de for smaa, undflyr Gedden sandsynligvis, naar den gribes af dem, og ere de altfor store, vil Agnfisken ikke dreje sig i Vandet.

Naar man sætter Agnfisken paa, fæster man først Halekrogen, idet man sætter Spidsen ind i Fiskens Side-linie nær ved Halen og lader den trænge igjennem den yderste kødfulde Del af Halen, idet man lader den komme ud saa nær ved Halefinnens Rod som mulig. Dernæst fastgør man den lille, modsat vendte, Krog saaledes, at Fiskens Halen næsten bøjes under en ret Vinkel. Tilsidst sætter man endelig Mundkrogen igjennem Fiskens Læber, idet man altid sætter den først igjennem Overlæben, naar det er en Grundling og ellers igjennem Underlæben. Dette er meget vigtigt for at sikre sig en virkelig god Omdrejning af Fisken. De frithængende, tredobbelte Kroge maa paa ingen Maade sættes fast i Fisken, men skulle hænge løst. Agnfiskens forreste Del maa sidde helt lige, og man maa nøje passe paa, at Gimpen eller Gutten slutter tæt nok for at forebygge ethvert Tryk imod Agnfiskens Læber og dog ikke saa tæt, at dens Krop i nogen Maade bøjes. Passer man ikke dette, vil Fisken ikke dreje sig.

Redskabet maa naturligvis laves saaledes, at det for-ener den højeste Grad af Finhed med den nødvendige Styrke. Gimpen maa altid være farvet. — Materialet til den tredobbelte Krogs korte Line maa til en vis Grad være stivt og elastisk, saa at Krogen kan staa godt ud

fra Agnfisken. Uden denne Forholdsregel kan der ikke være nogen Sikkerhed for, at man kan fange en Fisk. Almindelig Gimp opfylder meget godt dette Krav, naar den er sejt og stiv, men har den været brugt en kort Tid, forringes dens Fangeevne. For at faa den tredobbelte Krog til at staa godt ud, kan man binde dens Line om Hovedlinen i en Halvknode, før man overbinder. Forfanget bør enten laves af farvet Gimp eller af enkelt Gut. Bedst sammensættes det af 5-6 Længder saa stærk og farvet Gut, som man kan faa — 2 ovenfor Blyet og 3 nedenfor, og et saadant Forfang vil da, naar det er ordenlig bundet, kunne holde selv en Gedde paa 20 Pund. Stangen kan bedst være en almindelig Ørredstang. Kræves der større Styrke eller Stivhed, maa Skaftstykket være massivt, og desuden maa man have en eller to kortere Spidser. Er Stangen under 13 Fod lang, gjør man bedst i at vælge Ask, Hickory eller Greenhart; er Længden større, bør man give Bambus Fortrinet. Bruger man meget stor, levende Agnfisk, maa man have en kort Spids.

Naar Stang og Line ere i Orden, og Agnen hænger omtrent tre Alen fra Stangens Spids, vinder man saa meget Line fra Hjulet, som man mener, at man kan føre, idet man lader det falde i en Kreds ved sin Fod. Idet man derpaa giver Agnen en eller to pendullignende Svingninger, slynger man den kraftig ud i den Retning, i hvilken man vil have den ud og slipper til samme Tid Linen los, saa at Agnen løber helt ud. Efterat man nu i Forhold til Vandets Dybde har givet Agnfisken et Par Minuter til at synke imod Bunden, sænker man Stangens Spids til omtrent en Fod fra Overfladen og holder den omtrent under en ret Vinkel med Linen. Endelig drages Linen ind med den venstre Haand, idet man gjør en tilsvarende Bevægelse tilbage med Stangen imellem hvert Drag. Man bevæger Stangen saaledes, for at hindre Agnfisken i at komme i Ro, medens den venstre Haand bereder sig til

et nyt Drag. For at kunne udføre dette tilfredsstillende, er, det rigtigst, ligesom naar man slaar ud, at holde Stangen fast med den højre Haand netop nedenfor den nederste Ring, idet man samtidig støtter den tykke Ende af Stangen imod Laaret. Naar man drager fra en Pram eller Baad, kan man ændre sin Stilling paa en behagelig Maade ved at sætte den højre Fod paa Rælingen og tildels støtte Albuen og Stangen imod. Knæet. Dragenes Længde og Hurtighed maa naturligvis rette sig efter Vandets Dybde, Agnfiskens Beskaffenhed og andre Omstændigheder, men naar man passer at føre den venstre Haand godt tilbage, vil et passende Middeltal være omtrent 40 Drag i Minuten. Et Udkast for hver tre Alen af Strømmen, man fisker over, vil i Almindelighed være mest fordelagtigt. Agnfisken tages ikke ud af Vandet, førend den er helt inde ved Bredden eller ved Siden af Baaden, da det ikke er ualmindeligt, at en Fisk, som mulig har fulgt efter den, gjør et Greb i det sidste Øjeblik, naar det synes den, at Byttet ellers vil gaa tabt.

De mest øvede Fiskere ere i Uenighed om Retningen, hvori Agnfisken skal kastes ud. I stillestaaende Vand kan der naturligvis kun være Tale om at kaste ud, hvor det er mest sandsynligt, at der er Fisk; men i Aaer og andre Strømme er Sagen en anden, og man foretrækker da enten at kaste ud tværs over Strømmen eller ned ad den. Som i saa mange andre Tilfælde ligger vistnok Sandheden midtvejs, og man skal derfor hverken gjøre det ene eller det andet, men derimod drage efter de to nævnte Retningers Diagonal. Da Fisken i varmt Vejr holder sig nær ved Overfladen og i koldt Vejr derimod nær ved Bunden, bør man derefter bestemme, til hvilken Dybde man vil arbejde med Agnfisken.

Et endnu vigtigere Spørgsmaal gjælder det Øjeblik, man skal trække til sig; skal det ske i det samme, at Fisken bider, eller skal man give den Tid til at sluge Agn-

fisken helt. Det er vor Mening, at man straks skal slaa til, saa snart man føler, at Gedden griber Fisken. Gedden viser nemlig ligesom mange andre Rovfisk en stor Ulyst til at slippe det Bytte, den en Gang har faaet fat i. Det gaar den i saa Henseende paa samme Maade som Hundestejlen, der vil være kjendt for mange fra deres første Forsøg som Fiskere, da de nøjedes med at binde en Regnorm fast til en Traad; saa snart Hundestejlen bed sig fast i Ormen, kunde man straks hale den op af Vandet. Gedden kan godt løbe langt ud med Agnfisken, uden at den behøver at være saaret af en Krog, og man gjør derfor bedst i straks at trække haardt og rask til, indtil man mærker, at Fisken virkelig er paa Krogen. I Reglen har man ikke Tid til at bestemme i hvilken Retning man bør trække til sig, og det vil altsaa være sikrest altid at trække lige op.

Dersom Gedden løber sig fast imellem Planter, bør man øjeblikkelig stramme Linen saa haardt, som den og Stangen kunne taale det, thi derved vil den i Almindelighed virke som en Kniv og skære sig igjennem med Fisken. Sætter Linen sig derimod saa fast, at den ikke kommer til at følge med Fisken, men stiller sig under en Vinkel med Hindringen, mister man al Magt over Gedden.

Efter at man har bragt den fangede Gedde til Land, kan man enten gribe den i Øjnene eller i Gjælleabningerne, hvad dog ikke er et sikkert Greb; derimod er det mulig heldigere at gribe den tæt bag Brystfinnerne og hurtig smide den op paa Bredden. Allerbedst er det imidlertid at have en Fangkrog, da en

Fig. 30.

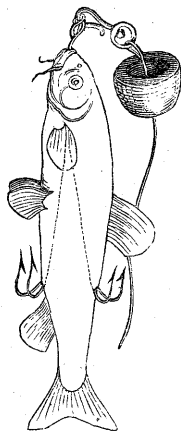
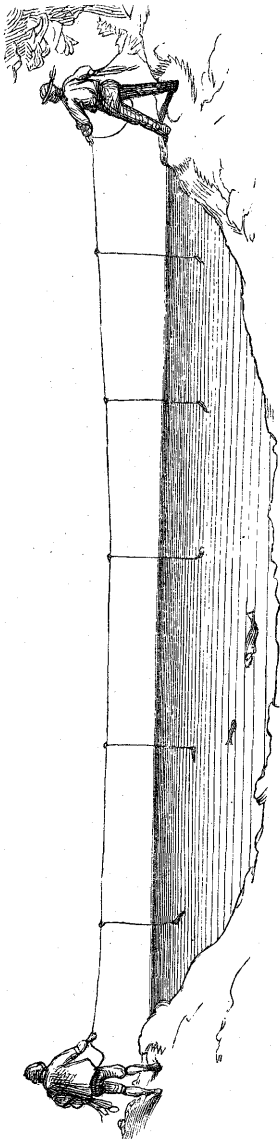


Fig. 31.



Geddefiskeri.

Kætses Masker let vilde faa fat i Redskabets mange Kroge.

En meget god Maade at agne med døde Fisk er følgende: Man bruger to lige lange med Dobbeltkrog forsynede Stykker Gimp, der hver har sin Løkke. Med Agnaalen gjenemstikkes derpaa Agnfisken i Ryggen, og Løkken drages ud af Gabet paa den. Den anden Krog sættes fast i Bugen, og dens Løkke drages ligeledes ud af Agnfiskens Gab. Begge Løkker hænges derpaa paa en Svirvel. Agnfisken maa ikke være meget over 5 Tommer lang, og over Svirvelen hænger man en halv udhulet Bössekugle som Lod Fig. 30. Med denne Slags Redskab kan man enten bruge Stang eller en lang Line som vist i Fig. 31, enten fra Bredden eller paa Søen i en Baad. Sker dette fra Baaden, maa Linen være meget lang (over 100 Favne) og i visse Afstande have et Stykke cylindrisk Bly, der fæstes til Linen med Træ, for at det ikke skal forskyde sig; desuden anbringer man ogsaa flere Svirveler. Den nederste Vægt maa omtrent være dobbelt saa tung som enhver af de andre for at Agnfisken ikke

skal indvikle sig i Linen. Samtlige Blystykkers Vægt kan udstrækkes indtil 1 Pund, og hele Apparatet ser ud som hosstaaende Tegning.

Men Linen vilde, uagtet de 2-3 Svirveler, som den har, sno sig i Baaden, især naar den først bliver vaad, og man har derfor vundet den op paa en Vinde, Fig. 33. som Fiskeren holder i Haanden, eller paa en Rulle, Fig. 34 som endnu bedre kan sættes fast i Baadens Ræling. Denne Rulle kan ogsaa bruges i meget hurtigt løbende Strømme til flere Slags Fisk, idet man kaster Agnfisken langt ud i Strømmen og lader den drive afsted med den.

Den bedste Agnfisk er i enhver Henseende en Grundling. Men i plumret Vand eller i meget mørkt Vejr kan man ogsaa bruge en Løjer eller en lille Skalle, som man naturligtvis ogsaa maa nøjes med, hvor man ikke kan faa

Fig. 32.



Fig. 33.

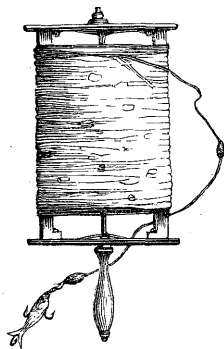
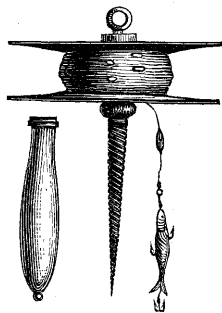


Fig. 34.



Grundlinger. For Resten kan man ogsaa bruge en lille Karudse eller en Hork, hvis Pigfinner man har afklippet. Som almindelig Regel kan man opstille, at det aldrig er godt, at have en lille Agnfisk, naar Vandet er lavt og klart, og en større, naar det staar højt.

Der er iøvrigt endnu en Agnfisk for Gedden, som anbefales meget af Pennell, og vel værd at lægge Mærke til, nemlig Aalen. Man har fundet, at Gedden foretrækker Aalen for enhver anden Fisk eller Føde. En hel 8-9 Tommer lang Aal er en fortrinlig Agnfisk, og den kan bruges paa det almindelige Drag - Redskab. Men paa Grund af, at Munden, efter at være brugt i kort Tid, rives ud, er den hele Aal mindre brugbar end Halen alene, hvoraf man laver en Agn, der aldrig rives ud. Man kan endog fiske med en saadan Agn i to Dage, tage mange Fisk hver Dag, og Agnen er dog endnu brugelig. Dette beror paa Aalens sejge Skind, hvori Geddens Tænder trænge lidt eller slet ikke ind.

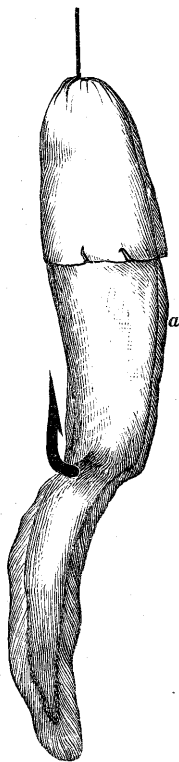
Fig. 35 vil vise, hvorledes Aalehalen bruges som Agn. Man bruger en temmelig stor Krog (omtrent dobbelt saa stor som Tegningen viser), der er bundet paa stærk Lakse-Gut med et gjennemboret Hagl presset tæt ind paa Enden af Krogens Skaft. Haglet hjælper til at danne et Hoved paa Agnen og hindrer den desuden i at glide op og ned. Naar man vil lave Agnen til, tager man en 11-14 Tommer lang Aal og trækker Huden af den indtil 4 Tommer omtrent fra Halen, hvor man da skærer den flaaede Aal over. Derpaa afklipper man med en Saks den halve Del af den afkrængede Hud og fører nu Krogen ned igjennem Kødet af det overskaarne Stykke Aal, idet man skyder Aalestumpen paa Krogen, som om det var en Regnorm, indtil Spidsen viser sig 1-1½ Tomme fra Halens Ende. Agnen vil da have en Bøjning, som det sees af Fig. 35. Derpaa krænger man det løse Skind tilbage paany, og med stærk, vokset Silke binder man det tæt omkring

Haglet; derpaa krænger man det ned igjen og syer dets fri Del fast med en Naal og stærk vokset Silke eller Traad. Agnen er da færdig. Det vil forbedre Agnens Form, dersom man med en Pennekniv udskærer omtrent $\frac{1}{4}$ Tomme af Rygbenet, hvor Haglet skal sidde. Aaleskindet, hvormed en Del af Agnen er dækket, har en lysblaa Farve, som synes særlig at tiltale Gedden, og Aaleskindet er desuden meget stærkt, saa at det kan holde længe ud. Det er heldigst, om den Aal, man vil bruge, har ligget 2-3 Uger eller endog længer i meget tørt, grovt Salt, hvilket baade gjør Skindet stærkere og mere blaat; men man kan ogsaa godt bruge færsk Aal. Saltet Aal maa man udvande nogle Timer før Brugen, for at den kan blive fyldigere og smidigere. Da der til det nu omtalte Arbejde kræves lidt Fingernemhed, vil man gjøre bedst i at gjøre Agnen rede, førend man drager ud paa Fiskeri.

Aalehalen kan ogsaa med Fordel bruges ved Ørredfiskeriet, men Krogen er da kun halv saa stor som ved Geddefangsten. Paa Grund af den store Geddekrog er det nødvendigt, at have en frit hængende, tredobbelt Krog, for yderligere at sikre Fangsten.

Hele Aalen, som bruges, maa omtrent være 11-14 Tommer lang, og en stor, fuldstændig Agn er passende omtrent 7 Tommer lang. Krogen bør være Nr. 20, der er $3\frac{1}{2}$ Tomme lang i Skaftet eller altsaa det halve af hele Agnen. Ved mindre Agn bør man bruge noget

Fig. 35.



mindre Kroge, idet man stedse holder det samme Forhold imellem Længden af Krogen og Agnen, hvilket er vigtigt for at sikre sig en god Dag. Den løse, tredobbelte Krog for den største Agn skal være Nr. 10 eller 11; Linen, hvortil den er fastgjort, skal være af stærk Gutgimp og hele Længden af Krog og Gimp tilsammen omtrent $2\frac{1}{3}$ Tomme, som Tegningen viser det. Gimpen bør ende med

Fig. 36.



en lille Løkke, og den løse, tredobbelte Krog maa fæstes saaledes til Agnen: naar Agnen er dannet, som ovenfor vist, gjør man nær ved Midten paa Siden af det konstige Hoved en lille Flænge i den krængede Hud og trækker Gimpens Løkke op igjennem dette Hul under det krængede Skind og bringer den ud igjennem et andet Hul, som man har gjort fortil paa Agnen nær ved Hovedlinen, der trækkes igjennem Løkken.

Man bruger ogsaa konstig eftergjorte Agnfisk, som lokke Gedden ved deres livlige, glinsende Farver. De ere i Almindelighed af Læder, Guttapercha, Metal eller Glas og have en Halefinne af Horn, som skal fremkalde Agnens Omdrejning i Vandet. Den frithængende Krog ved Halen er imidlertid den vigtigste; foruden den er der to lignende, der udgaa fra Kroppens Midte. Gedden er mindre sky end Ørreden og sluger tit, naar den er sulten, hele Agnen og fanges derved af Krogene; men den maa hurtigst mulig trækkes ind i Baaden. Da den konstige Agn ved Geddefiskeriet staar langt tilbage for naturlig, bør den kun tages i Brug, naar man ikke kan faa andet.

Til Dragfiskeriet har man ogsaa i høj Grad anbefalet **Skebladet**. Indvendig er dette Apparat forgyldt og udvendigt forsølvet, og det har 3 løst hængende Kroge. Det fastgjøres i en Svirvel og skinner godt; men naar det har været

brugt nogen Tid i et Fiskevand, mister det sin Tiltrækningskraft. Dragfiskeriet drives i Reglen med mest Fordel fra Juni til Marts d. v. s. netop i den Tid, da Gedden bør fanges. Kun naar Vandet er meget grumset, bør man foretrække at fiske med levende Agnfisk. Hverken Vejr eller Vand kan iøvrigt forudsige, om det vil blive en god Fiskedag for Gedder. I meget koldt Vejr skal det ikke være godt at fiske, da Gedderne synes at blive dorse i Kulden; kun naar Agnfisken er levende, er der da en Chance, men den slaar sjældnen til. Er der smeltet Sne i Vandet, vil det altid være uheldigt, hvor lidt det end er, og dette gjælder ikke alene for Geddefiskeriet, men ogsaa for ethvert andet Fiskeri. Især ved Dragfiskeriet synes en god Brise at være heldig for Geddefangsten, og det er uden Hensyn til Vindhjørnet. Gedden holder sig mest til et roligt Sted, hvor der er mange Planter og gruset eller sandet Bund. I Nærheden af Rør og Aakander, i Bugter eller i Mundingerne af Aaerne, hvor Smaafisk holde til, findes Gedden, især naar Strømmen ikke er for stærk.

Levende Agnfisk er mest tjenlig. Det kommer særlig an paa 1) at Krogene sidde saaledes, at der er mest Udsigt til at gribe fat, naar Agnfisken ligger paatværs i Geddens Mund 2) at Agnfiskens Mund ikke paa nogen Maade beskadiges og 3) at Agnfisken næsten faar en vandret Stilling, naar den sidder paa Krogen, og at den snarere har Hovedet vendt nedad end opad for at hindre, at Fisken skal hæve sig til Overfladen. Naar man sætter Agn-

Fig. 37.



fisken paa Krogen, puttes Gimpen ved Hjælp af Agnnaalen, Fig. 37, ind under et bredt Stykke af Huden og trækkes igjennem, indtil Skaftet af den lille Krog er bragt tæt op

til Agnfiskens Side under Huden; derved holdes den store, løse, tredobbelte Krog i en passende Afstand og i dens rette Stilling under Agnfiskens Skulder. Den bedste Agnaal har omstaaende Form.

Det er af megen Vigtighed, at det rette Forhold imellem Krogene og Agnfisken er nøje afpasset, thi derved sikrer man Redskabets dræbende Evne. Agnfisken er en lille Skalle. Naar man fæster Gimpen under en Strimmel af Huden, lever Agnfisken meget længer og holder sig længer livlig, end naar man sætter den enkelte Krog igjennem dens Læber. Desuden er det ogsaa en langt mindre barbarisk Fremgangsmaade.

Krogene skulle fæstes paa omtrent $1\frac{1}{2}$ Fod fin, farvet Gimp med en Løkke i den anden Ende, som mest passende kan fæstes til den øvre Del af Redskabet ved Hjælp af en Svirvel, der ogsaa vil bevirke, at Loddet holdes paa sin Plads. Et baadformet eller tendannet Lod er nettere og sees mindre i Vandet end et af den almindelige Kugleform, og det maa derfor foretrækkes. Baade Flaadet og Loddet skulle være mørkegrønne eller have Træfarve. Grøn Segllakfarve vil være mest passende.

Istedenfor et stort Flaad vil det være godt at bruge flere mindre f. Eks. 4-5, der anbringes paa Linen i en Afstand af en Fod eller saa fra hverandre; man bruger dertil Korkkugler, som ere ferniserede grønne, og som veksle i Størrelse, idet de endog kunne være saa store som et Dueæg. Disse Korkkugler have den Fordel, at naar Agnfisken gjør en Bevægelse, give de efter og tillade den at strejfe over et meget større Rum og mere vekslende Dybder, end Tilfældet er med det store Flaad, der tillige lettere sees af Fisken og lettere sætter sig fast i Grøde o. s. v. end de mindre. Korken nærmest Agnfisken skal netop kunne bære denne oppe og ikke mere. Saa snart man mærker, at en Gedde griber fat, trækker man stærkt til

og gjentager Trækket, indtil man mærker en voldsom Modstand.

Hvad Slags Fisk man skal vælge til levende Agn, afhænger for en Del af Vandets Beskaffenhed. Naar det er meget klart, vil en Grundling almindelig findes at være bedst og i enkelte Tilfælde vil ogsaa en Elritse med et lille Flaad og en enkelt Krog anbragt igjennem dens Overmund eller Ryg tit kunne bruges med Fordel. Større Fisk og med mere skinnende Skæl skulle bruges, naar Vandet staar højt og er grumset. En Skalle af Mellemstørrelse er rimeligviis den bedste Agnfisk i uklart Vand, da dens Skæl ere særlig skinnende, og den tillige er sejglivet. Hvor Gedderne have rigelig Føde, anbefales almindelig en levende Guldfisk, unge Karper eller Karudser.

I varmt Vejr og almindelig hele Sommeren om, skal Agnfisken omtrent svømme midt imellem Overfladen og Bunden; i koldt Vejr og om Vinteren derimod en Trediedel fra Bunden, thi saaledes staar Fisken omtrent til disse Tider. Man bør ikke lade Agnfisken være for længe paa et Sted, men man skal enten lade Strømmen tage den, eller ogsaa skal man flytte den ved Stangens Hjælp. Dør Fisken, bør man skifte den og ikke spilde Tiden med at beholde en død Fisk paa Krogen. Hele Aaret om er i Almindelighed den levende Fisk mere dræbende i Damme og i andre Smaaavande end anden Agn, og undertiden tage Gedderne i visse Vande kun levende Agn. Under almindelige Omstændigheder er den levende Agnfisk mest dræbende om Efteraaret, naar Vandet staar højt og er uklart.

Der omtales endnu en Slags Agn for Gedden, som vi skulle dvæle ved, ikke fordi vi ville anbefale den, eller have prøvet den eller nogensinde ville prøve den; men egenlig kun for at godtgjøre, at man ved Fiskeriet ikke skyr selv det værste Dyrplageri, naar man kun kan have god «sport». Den omtalte Agn er en levende Mus, der

fastgjøres paa en ikke meget stor, dobbelt Krog paa Gimp; man bruger en lang Line. Den ene Spids af Dobbeltkrogen sættes igjennem Musens Hud paa Siden, saa at Musen fastholdes af den uden at dræbes. Derpaa udkastes Musen, som søger at undfly til den modsatte Bred. Men den naar ikke saa langt, dersom den opdages af en Gedde, der straks snapper den, og som skal have Ro til at trække af med den. Først 5-8 Minutter senere er Musen sikkert slugt tilligemed Krogen, og Gedden altsaa fangen.

Geddens Tilberedelse er saa almindelig, at vi ikke skulle dvæle derved.

Karpen,

som egentlig ikke hører vort Land til, da den i sin Tid skal være indført, er en god Repræsentant for en talrig Flok af vore Færskvandsfisk, og af den hele Karpefamilie er den utvivlsomt den mest værdifulde. Karpen har en stor Rygfinne, der (ligesom Gatfinnen) foran har en stærk, savtakket Straale ligesom en Pigstraale. Kroppen er dækket med meget store Skæl, og Munden er lille og tandløs. Omkring Munden sidde 4 Skægtraade, nemlig to i Mündvigerne og to paa Overlæben. Karpen er olivengrøn med gul Bug. Den saakaldte **Spejlkarpe** er en Afart af Karpen. Den har endnu større Skæl langs Siderne. Naar Spejlkarpen bliver gammel, mister den sine store Skæl og kaldes da Læderkarpe. Spejlkarper skulle fremstaa, naar almindelige Karper sættes i fuldkommen isolerede Damme.

Karpen skal kunne naa en Vægt af 20-40 Pund, ja, naar den har rigelig Føde skal den endog kunne blive 70 Pund; Længden er da indtil et Par Alen. Karpens høje Alder har tit været omtalt. I Fontainebleau findes Karper, der af Alderdom skulle være blevne helt hvide, og i Versailles skal der findes Karper, som ere blevne udsatte i Dammene under Ludvig den Fjortende (omtrent 1690), og som endnu fandtes der 1830.

Valenciennes omtaler andre Karper i Tuillieriernes Have, som kom, naar man kaldte paa dem, og Buffon forsikrer, at han har set Karper, som skulle have været halvandet hundrede Aar gamle. Karpen er meget sejglivet og taaler at forsendes i fugtigt Mos, om ogsaa Rejsen varer i flere Dage. I en Kælder kan man holde den levende i over otte Dage, naar man hver Dag hælder den to Gange over med Vand, ophænger den ved Halen og stikker den et Stykke Brød, der er dypet i Vin, i Munden. Naar man tømmer Karpedamme, rode Karperne sig tit saaledes ned i Dyndet, at man ikke kan opdage dem, og de dø ikke, saa længe Mudderet er nogenlunde fugtigt; deraf kommer det, at saadanne Damme, som man mente at have tømt helt, pludselig have vist sig besatte med Karper.

Om Vinteren trækker Karpen sig helt ned i Dyndet og gemmer sig der; den kan da ikke fanges ved Hjælp af Agn. Om Sommeren ser man den tit paa en dorsk Maade ligge og snappe i det grønne paa Vandet, idet hvert Snap fremkalder en lydelig Støj. Ellers ser man den ogsaa svømme omkring i Flokke nær ved Vandets Overflade, hvorfra den vender tilbage til Bunden for at søge Føde.

Karpen begynder i Reglen at lege i Slutningen af Maj eller i Førstningen af Juni, og man mener, at dens Legetid varer ved i længere Tid end hos nogen anden Færskvandsfisk; undertiden hele Sommeren. Den formerer sig overmaade stærkt, og Carl Voigt siger endog, at dens Rognmasse tit er tungere end hele Kroppen, og at den tit indeholder 700,000 Æg. Denne uhyre Formerelse, dens lette og hurtige Trivsel, ligesom ogsaa dens udmærkede Kød har paadraget den Menneskenes Opmærksomhed og ligesom gjort den til et Husdyr. Man har ogsaa kaldt den for Svinet imellem Færskvandsfiskene. Man holder den i smaa Damme, som have blødt Vand, moseagtig eller dyndet Bund og med flade Bredder. Vokser der nogle

Siv eller nogle Kalmusplanter i disse Damme, er det saa meget des heldigere, fordi Fiskene finde Ly og Skygge derunder og mange Slags Insekter paa Stænglerne og Bladene. Et Par udvoksede Hunner og 4-5 Hanner ere nok til en temmelig stor Dam, og naar de ere udsatte i Marts eller April, ville de allerede lege i Maj eller i Juni. Foruden denne Dam, maa man have en anden noget større, i hvilken man kan udsætte Yngelen, naar den er et Aar gammel, for at den kan vokse til, og først i det tredie Aar udsættes de derpaa i store Damme eller Søer forat fedes. De maa naturligvis aldrig mangle Føde, og man fodrer dem med Regnorme, Korn, Planteaffald fra Køkkenet, Faare- og Komøg, Brød, Malt o. s. v. Naar man i længere Tid har havt Karper i en Dam, er det godt, at lade den hvile et eller to Aar, idet man lægger den helt tør, gøder Bunden og dyrker Korn paa den. Tager man den nu senere igjen i Brug til Karpedam, vil man iagttage, at disse trives særdeles godt. Det er meget vigtigt, at Dammene ikke overfyldes, thi derved hæmmes Fiskenes Vækst, de faa uforholdsmæssig store Hoveder og ville heller ikke vokse senere, om man ogsaa giver dem rigelig Føde. For at bøde paa Fejlen, sætter man da Gedder i Dammen, som æde alle Undermaalerne imellem Karperne og derved selv vokse, saa at de kunne give nogen Indtægt. De større Karper kunne Gedderne nemlig ikke tage. Gamle Karper ere meget slette Ynglere og holde tit i flere Aar deres Æg tilbage, og det ser da ud, som om de havde en umaadelig Svulst i Nærheden af Bagkroppen.

Karpen er udbredt over hele Evropa, og den holder sig helst til dyndede og næsten stillestaende Vande. Ifølge en almindelig Antagelse, skal den være indført til Danmark af Peder Oxe omtrent 1560. Men Krøyer har rimeligvis Ret, naar han mener, at man maa lægge dens Indførelse noget længer tilbage, og at det er «højest rimeligt,

at Klostrene allerede tidligt kunne have fundet sig foranledigede til at indføre denne sejlivede og letforsendelige Fisk». Den omtales nemlig allerede tidlig flere Steder som en almindelig kjendt Fisk, og dens Opdrætning fandt allerede 1600 Sted efter en saadan Maalestok, at den vistnok har været holdt længe som Damfisk her i Landet. I Viborg Landstingsarkiv findes saaledes en Skrivkalender for Aaret 1600, der er ført af Tyge Brahes Broder Knud Brahe, som ejede Engelholm ved Vejle. Den 27de September skriver han: «blev Gammelby Dam færdig med Dæmningen og lod jeg sætte 105 smaa Karp (hver en Spand lang) der udi og 5 store Karper. nok satte jeg St. Michelsdag 105 Karper i samme Dam. Den 30 Sept. satte jeg 193 Karper udi samme Dam ingen længer end en Finger». — For Tiden findes Karpedamme ved flere Gaarde over hele Landet og enkelte Steder ogsaa i Smaasøer, Gadekær o. s. v. Men man burde holde denne Fisk mange flere Steder, end det er Tilfældet. Mon det gamle Mundheld endnu gjælder, at «Karper og Grever ikke trives i Vendsyssel?» Imellem større Søer findes den i Esrom Sø, hvor den dog skal holde sig til visse Steder. Fangsten sker for største Delen med Vaad, hvor Dammen eller Søen ikke er saaledes indrettet, at man kan lade den løbe tør. I større Søer fanger man dem i Ruser eller i store Vidiekurve, hvori man lokker dem ind. Man danner smale Gange ud imellem Rørene eller Sivene ved Hjælp af en Le og lægger Rusen i Gangen. I Legetiden gaar Karpen ind til Bredderne, hvor der er lavt og bliver da slaet med Lysteren eller skudt. Den kan ogsaa fanges paa Bundkroge, der ere fastgjorte til stærke Hestehaars- eller Hampeliner. Et Par Tommer over Krogen sidder et Stykke Bly, forat holde Agnen paa Bunden. Til Agn bruges Regnorme, et Stykke gammelt Schweizerost eller Brød sammensmæltet med Honning. Linen behøver ikke at være længere end Vandets største

Dybde; den fastgjøres til et Stykke Træ, som dels ved Vinden eller Strømgangen drives afsted og slæber Agnen langsomt henover Bunden.

Karpen søger helst sin Føde nær ved Bredden, og man kan holde den til de Steder, hvor man vil fiske, ved at udkaste Foder til den, saasom Malt, gammelt Brød sammenæltet med Honning o. s. v.

I Damme ere Sommermaanederne de eneste, det nytter at fiske i, og den bedste Tid paa Dagen er fra Solens Opgang til omtrent Kl. 7, da Karpen ikke bider senere paa Dagen. Nogle anbefale, at have Agnen omtrent et Kvarter fra Bunden, medens Andre ville have, at den skal hvile paa den. Krogen skal være Nr. 7, og Gutten farvet. Flaadet bør være meget let, og man bør helst have et Hjul paa Stangen, da Karpen er meget kraftig og ellers let kan bryde Redskabet. Nogle faa Stykker Orm er den bedste Lokkemad. Naar man har kastet ud, er det bedst at lægge Stangen ned, indtil der er Bid, og ikke at trække op, førend Flaadet gaar ned eller flyttes jævnt bort. Er der megen Plantevækst, lader man Fisketøjet gaa ned, hvor der er aaben Plads imellem Planterne.

Karudsen

er en Karpefisk og ligner Karpen en Del, men den skælnes dog let fra den bl. a. ved Mangelen af Mundtrevler. Den er olivenfarvet paa Ryggen og lidt af Siderne ligesom Karpen, og paa Bugen, og den nederste Del af Siderne er den messingfarvet. De parrede Finner og Gatfinnerne ere smukt rødlige med mere eller mindre mørk Farve imod Spidsen. Men naturligvis retter Farven sig som hos alle andre Fisk meget efter Opholdsstedet.

Karudsen bliver omtrent 16 Tommer lang og kan undertiden veje et Par Pund; et Pund er en temmelig almindelig Vægt for den, det vil da sige for den Afart,

som kaldes Søkarudsen. Damkarudsen er en Del mindre, og dens Størrelse aftager, saa længe man holder den samme Stamme i den samme lille Dam.

Karudsens Levemaade synes mig saa godt skildret af Krøyer, at jeg tillader mig at anføre, hvad han siger derom: «Uagtet Karudsens Bevægelser ere lette og sirlige, hører den dog ingenlunde til de meget bevægelige Fisk; tværtimod elsker den Rolighed og Uvirksomhed. Den trives godt i Moradser og Sumpe og overhovedet i stillestaaende, grunde Vande med dyndet, plantebevokset Bund. Sædvanligst opholder den sig i disse skjult paa Bunden og rodende efter sin Næring i Dyndet, og kommer kun undtagelsesvis, saasom i Legetiden eller lokket af Solstraalerne, op i Vandskorpen, men er da, som udenfor sit rette Hjem, frygtsom og sky. En ganske overordentlig Sejglivethed udmærker denne Fisk, og ytrer sig ikke blot derved, at den kan leve og forplante sig i de mindste Vande, salte eller færske, hvor ellers kun Hundestejler trives; eller at den selv i saadanne Vande, der næsten udtørres af Sommerens Hede, kan holde Livet, dybt nedgravet i Bundens Dynd; eller at den kan tilbringe Vinteren i bundfrosne Søer, indefrossen og bedøvet, og atter komme tillive, naar Vandet om Foraaret tør op: men ogsaa og mest iøjnefaldende ved i lang Tid at kunne leve udenfor Vandet. Det er paastaet, at Søkarudsen er mindre sejglivet end Damkarudsen; jeg tør ikke ytre nogen afgjørende Mening i dette Punkt; men hvad jeg derimod med Sikkerhed og efter egen Erfaring kan bevidne, er, at ogsaa Søkarudsen er sejglivet i en meget usædvanlig Grad: jeg har set denne sidste leve 24 Timer, liggende paa et Brædt, uden nogen fugtig Bedækning eller noget andet Beskyttelsesmiddel, og jeg har tilsidst været nødt til at dræbe den i Spiritus, for ikke ved dens Bevægelser at hindres i Undersøgelsen af den. At Karudsen fremfor andre Fisk er bleven et Slags Husdyr, som paa sine Steder træffes ved

enhver Bondegaard, beroer paa dens Bekvemhed til at leve i ethvert Vandhul i Forbindelse med dens Bekvemhed til at forsendes levende.» — Karudsen tager omtrent den samme Føde som Karpen; men den er mere graadig.

I Legetiden, som skal indtræde, naar Karudsen er i sit andet Aar og i Maj—Juni Maaned, flokker den sig paa lavvandede med Planter omvoksede Steder og gyder sine Æg, der klæbe sig fast paa Vandplanterne. Legningen sker iøvrigt i flere Sæt, og de større Fisk lege tidligere end de smaa. Karudsen er en meget frugtbar Fisk, og man vil endog have talt 300,000 Rognkorn hos Individet, der neppe vejede et Lod; dette er imidlertid mulig en Overdrivelse.

Karudsen forekommer overalt i vort Land, men den er dog i visse Egne noget sparsom, saasom i Vestjylland. Det er ogsaa underligt nok, at den ikke er en almindeligere falbudt Vare paa Torvedagene i vore Byer, da den dog er saa let at holde og saa let at forsende.

Om dens Fangst er intet særligt at fremhæve, efterat der har været talt om Karpens; den fanges nemlig med samme Slags Agn.

Man holder ikke gjerne Karudser i Karpedamme, dels fordi de dristig snappe Føden fra de langsomme Karper og altsaa ved at formere sig stærkt ville tage for stor en Del af den for de vigtigere Fisk bestemte Føde.

Karudseyngelen ligner Karpeyngelen saa meget, at man let kan blive narret dermed; naar man vil besætte sine Damme. Man skælner dem let derved, at Karudserne have en bred Bug, meget krum Ryg, et afstumpet Hoved, smaa Skæl og en afstumpet Hale; Karpeyngelen har derimod en mere langstrakt Krop, kegledannet Hoved, store Skæl og en Hale, der er kløvet. Desuden har Karudsen smaa, sølvglinsende Øjne, med sort Pupil og ingen Mundtrævler. — En anden Grund til at holde disse Fisk adskilte er den, at de danne Bastarder med hinanden, som

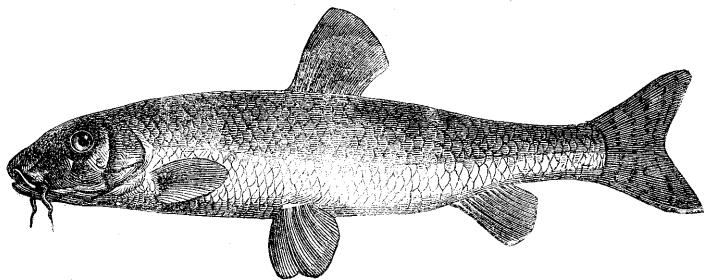
aldrig naa Karpen i Størrelse, og som naturligvis ere golde og altsaa ikke kunne formere sig.

Karudsens Kjød smager godt og er derfor ret søgt, skjønt det er fuldt af Ben; «Karauschen mit Majbutter» er virkelig en meget behagelig Ret. Det er aldrig meget fedt og passer derfor godt til Sygemad. De store ere de bedste i Smag. Naar Karudserne have en mudret Smag, ville de tabe denne ved at holdes nogle Dage levende i rindende Vand.

Grundlingen

er en lille Karpfisk med smaa Skæl, en Skægtrævl i hver Mundvig og uden Pigstraaler i Ryg- og Gatfinnen. Farven er paa Ryggen gulladen med et uregelret Næt af sortbrune Masker; paa Siderne er den lysere med en Længderække af en halv Snes mere eller mindre tydelige mørke Pletter. Bugsiden er mere eller mindre sølvglinsende. Ryg- og Gatfinnen ere hvidgraa med talrige mørke Smaapletter; de andre Finner ere hvidgraa.

Fig. 38.



Grundlingen.

Grundlingen er omtrent 4-5 Tommer lang og bliver vistnok kun sjælden større i vore Vande. Den skal dog andre Steder kunne blive 8 Tommer lang.

Grundlingen er en selskabelig Fisk, som baade træffes i større og dybere Søer og i mindre Bække med stenet Bund; ogsaa i Damme, der have Tilløb fra Kilder, kan den trives. Den er livlig og munter i sine Bevægelser, men den holder sig helst ved Bunden, og som Bundfiskene i Almindelighed er den sejglivet og kan holdes temmelig længe i Hyttefæde og Kar; derimod er dens Levetid kun kort. Dens Føde bestaar i alle Slags smaa Vanddyr saasom Orme, Vandinsekter, Bløddyr og Fiskeyngel. For at skaffe sig Føde, roder den tit med Snuden i Bunden. Man lokker den derfor ogsaa til ved smaa Stykker Orm, der ere æltede sammen med lidt Ler, som vil gjøre Vandet plumret. Men endnu bedre er det at mudre Vandet op med en Rive, som man lader gaa hen over Bunden, hvor man vil fiske. Jeg har fundet den legende i Maj Maaned i Viborg Sø paa lavvandede, sandede Steder. Yngelen holder sig temmelig længe samlet i en Flok, som færdes nær ved det Sted, hvor den er udklækket, og den er ret hurtig i sine Bevægelser.

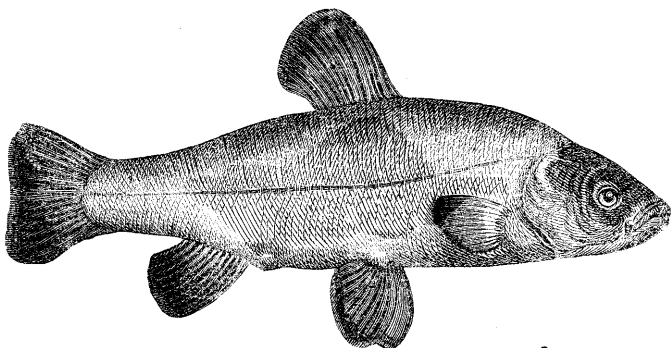
I Jylland er Grundlingen ret almindelig, men siden Krøyers Undersøgelser ved jeg ikke, om den er funden Nord for Limfjorden. Derimod er den senere funden paa Sjælland, nemlig af praktiserende Læge Bölling i Aaløbene omkring Ringsted. Om denne Fisks Fangst er der ikke synderligt at sige. Man bruger et Flaad af Mellemstørrelse, fin, farvet Gut og en Krog Nr. 2 eller Nr. 3. Agnen bør netop røre ved Bunden, og Orm er den bedste Agn. Da Grundlingen er temmelig dristig og uforsigtig, bider den rask paa Krogen. Den kan fiskes lige fra Foraaret til Efteraaret.

Hvor Grundlingen falder nogenlunde almindelig, er den godt anset som Spise. Den fanges ogsaa af og til i fine Vaad sammen med andre Smaafisk til Agn. Naar den først er død, holder den sig ikke godt frisk, idet Maven for det meste bliver skør, saa at Indvoldene falde ud.

Suderen,

adskilles fra de andre Karpefisk ved sin mørke Farve, sin klodsede Bygning, de smaa Skæl og det rigelige, tykke og aaleglatte Slimovertræk paa den hele Krop. Baade Ryg- og Gatfinnerne ere korte og mangle Pigstraale. Farven er i Almindelighed smuk olivengrøn med mere eller mindre metallisk, perlemoderagtig Glans. Mod Ryggen og paa Hovedets Pandeflade gaar Farven næsten over i Sort, mod Bugen bliver den derimod lysere. Finnerne ere alle sortladne; Bryst- og Bugfinnerne med rødlig Rod, Gatfinnerne med lysegraa Rod. Øjets Pupil er sortblaa og omgivet af en guldglimsende Ring. Det er paa Grund af den mørke Farve, som denne Fisk har, at den har faaet sit Navn, der i ældre Dansk betyder Skomager.

Fig. 39.



Suderen.

Ifølge Krøyer bliver Suderen her i Landet ikke større end 3-4 Pund, medens den andensteds endog naar over 10 Pund og en Længde af over en Alen.

Hansuderen skælnes fra Hunnen ved en egen Dannelse af Bugfinnerne, der hos dem ere meget større og muskuløse og frembyde Udseendet af en grøn, konkav Skal med den konkave Side opad; ligeledes har Hannen

i Almindelighed en lysere Farve. Legetiden indtræffer omtrent midt i Juni eller ifølge Willoughby «naar Hveden blomstrer». En Hun ledsages i Almindelighed af to Hanner, der følge hende fra den ene Plantebusk til den anden, paa hvilke Rognen afsættes. Iøvrigt er Legningen ikke forbunden med saa megen Larm som hos adskillige andre Karpearter, og Suderen er paa denne Tid saa lidet sky, at den endog lettelig lader sig fange med en Kætser. Dens Frugtbarhed er meget betydelig, Rognkornene ere smaa, og hos en Suder paa 4 Pund var der ifølge Blochs Angivelser næsten 300,000. Først i sit fjerde Aar skal Suderen kunne forplante sig, og den vejer da omtrent halvandet Pund.

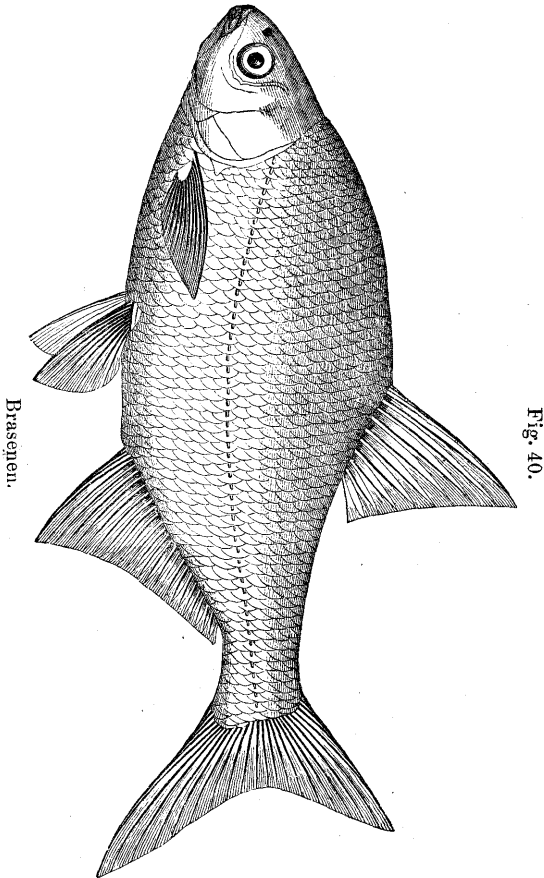
Suderen findes næsten overalt i vore Vande, om end ikke i nogen stor Mængde, undtagen i Damme, hvor den roder i det mest ildelugtende Mudder. Iøvrigt ligner den i Levesæt overordenlig Karpen; «de høre naturlig sammen ligesom Jordbær og Fløde eller Torsk og Østerssauce». De ere lige sejglivede udenfor Vandet, og Vaner og Føde ere de samme. De fiskes begge med den samme Agn, til de samme Tider og paa den samme Maade.

Det er en Ejendommelighed for Suderen, at den er den daarligste af alle Agnfisk, og Gedden griber den kun i yderste Nød. I ældre Tider mente man, at Suderen ikke toges af Gedden «fordi den ligesom er en Læge imellem Fiskene, idet dens tykke Slim er en Salve for deres Saar».

Der er nogen Uenighed tilstæde om denne Fisks Godhed og Velsmag. Kødet er vel langt fra let fordøjeligt, men naar det er godt tilberedt, er det en meget god Spise. Mange Kjendere ynde endog højlig Suderen. Har den Mudersmag, bliver den rensmagende ved at holdes nogle Dage i Hyttefad. Ligeledes kan den blive fri for Mudersmagen ved at skoldes, førend den koges. Den bør altid koges i Edike og serveres med Citron.

Brasenen

har en høj og sammentrykket Krop. Den mangler Skægtrævler. Rygfinnen er kort og høj og staar bag ved Bugfinnerne; Gatfinnen har en betydelig Længde. Farven er



hos de yngre Individer mere eller mindre søvglinsende med graagrøn Ryg og Pande, men den bliver efterhaanden mørkere og messingfarvet. Finnerne, som i Førstningen

ere lyse med mørk Rand eller Spids, faa ved Væksten en mørkere Farve, og blive, hvad der for den voksne Brasen er saa karakteristisk, helt sorte.

Brasenen naar en Vægt af omtrent en halv Snes Pund og en Længde af omtrent en Alen, men dette hører dog vistnok til Sjældenhederne her i Landet. I Brakvand bliver den meget mindre. Den trives bedst i store, aabne Søer og i langsomt flydende Strømme med Bredninger. Brasenen lever selskabeligt paa Ler- og Dyndbund, der er overvokset med Planter. Som flere Karpearter oproder den Bunden med Snuden, men idet den derved løsriver Vandplanter, der stige op paa Vandfladen, forraader den Fiskeren sit Opholdssted. De yngre nærme sig Bredderne om Foraaret og blive der hele Sommeren; de ældre holde sig kun i Legetiden om Foraaret og sent paa Høsten ved Bredderne, men søge derimod midt paa Sommeren dybere Vand. Føden bestaar af Orme, alle Slags Smaadyr i Vandet og Plantedele (samt Dynd?).

Brasenen leger almindelig i April og Maj. De ældste Fisk lege først. Under Legningen, der sker i stille Nætter, svømme de højt i Vande og volde megen Larm ved at slaa med Halen, springe over Overfladen o. s. v. Rognen afsættes paa Vandplanter og udklækkes i faa Dage.

Brasenen er almindelig over hele Landet; paa Bornholm findes den ikke.

Efter Juni kan Brasenen bedst fiskes i de tre til fire følgende Maaneder. Det er en temmelig graadig Fisk, og den Agn, som bruges til Fangsten af Aborren, vil ogsaa kunne bruges til den; men bedst er vistnok Regnorme eller Madiker. Naar man bruger Orm, bør Krogen være Nr. 8. Flaadet skal være let, og det hele Redskab bør være som det, der bruges til Skallefiskeriet. Ormstykker, Madiker og Klid ere den bedste Lokkemad for Brasenen, men man skal kun kaste lidt ud ad Gangen og med et Mellemrum efter de første Udkast af ikke mindre end 5

Minuter. Med Vaad tages der stundom store Masser af denne Fisk.

Brasenen er meget rig paa Ben og er derfor ikke meget godt anset, saa længe den er ung. Naar den bliver større, regnes den derimod for en god Fisk og den betales derfor ogsaa med høje Priser.

Rudskallen

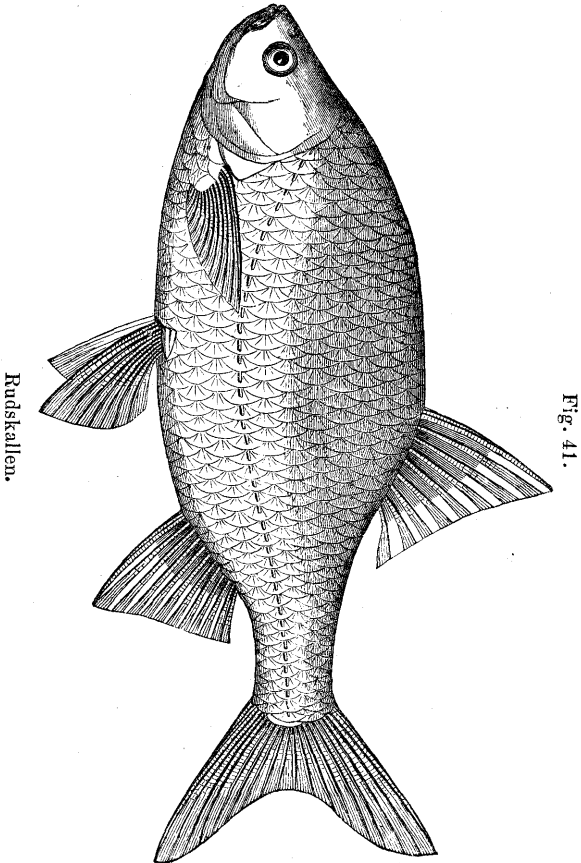
har langt fra saa sammentrykket en Krop som Brasenen, men den er en Del dybere og fladere end den almindelige Skalles, og Hovedet er meget kortere. Den mest iøjnefaldende Ulighed imellem Rudskallen og Skallen findes dog i Rygfinnens Stilling; denne sidder nemlig længere tilbage end hos Skallen. Kroppen er messingglinsende, men den bliver imod Ryggen mørkt olivenfarvet, mod Bugen sølvglinsende. Bugfinnerne og Gatfinnerne ere prydede med en ren og levende Cinnoberfarve; Brystfinnerne ere gulladne eller gulgraa, Ryg- og Halefinnerne sortegraa med mørkerøde Spidser. De gamle Hanner udmærke sig især ved levende og smukke Farver, og allerede hos den et Aar gamle Yngel begynde Finnerne at blive røde i Spidserne, skjønt deres Farver i det hele taget ere meget lysere end de voksnes.

Rudskallen bliver i Almindelighed ikke mere end en halv Snes Tommer lang, og dens Vægt naar vistnok kun sjældent et Pund.

Rudskallen holder sig mest til stille staaende Vande og findes omtrent paa de samme Steder, som yndes af Karpen, naar den er i fri Tilstand. Den er iøvrigt en livlig og selskabelig Fisk; naar den skræmmes gjemmer den sig imellem Planterne eller i Dyndet.

Den lægger Æg i April eller tidlig i Maj efter Foraarets tidlige Komme, og Ægene afsættes paa Vandplanterne.

Saa snart Legetiden er tilende, fisker man Rudskallen, og man kan vedblive dermed, indtil September eller Oktober, da den trækker sig tilbage til Dybet, hvor den i Reglen foretrækker en gruset eller sandet Bund. Man



bruger omtrent den samme Agn som til Brasenen; men Dejj og Madiker er bedst. Til Lökkemad kan man i stille Vand bruge smaa Madiker og Klid, men hvor der er Strøm, bør man tilføje lidt Brød eller Mel. Jo stær-

kere og dybere Strømmen er, des tykkere maa man gjøre Blandingen. Mel alene eller blandet med kogt Ris er ogsaa en god Løkkemad i Strømme. Til Madiker vil man godt kunne bruge en Krog Nr. 3 eller Nr. 4, og naar Madikerne ere store, vil man finde, at Nr. 4 er særlig passende. Man sætter Krogen igjennem Midten af de tre første Madiker og skjuler Krogens Spids i den fjerde, saa at hele Krogen tilsidst er skjult. I Strømme bør Agnen svømme 3-4 Tommer fra Bunden og i Damme efter Dybden fra 8-12 Tommer. Man gjør bedst i at trække op, netop naar Spidsen af Flaadet forsvinder, og man fisker bedst med en kort Line og med Flaadet saa nær under Spidsen af Stangen som mulig. Et voldsomt og pludseligt Ryk i Flaadet angiver i Almindelighed Bid af en lille Fisk, og den tabes i Reglen. En stor Fisk gjør sjælden mange Omstændigheder, men drager rolig Flaadet ned efter et eller to Smaaryk. I varmt Vejr gaar Rudskallen villig paa Fluen, tit til Ørredfiskerens store Ærgrelse. Ogsaa paa Bundkroge med smaa Orme kan man fange Rudskaller, men Agnen maa da ved et Stykke Kork holdes midt i Vandet eller endnu nærmere ved dets Overflade.

Til Agnfisk er Rudskallen ypperlig især ved Geddefiskeriet. Derimod er dens Kød ikke synderlig anset, om det end ikke er saa daarligt, som det har Ord for. Til Fars er det f. Eks. meget godt. Man sætter tit Rudskallen i Damme, da den yngler stærkt, og dens Yngel er god som Foder for flere andre Fisk.

Skallen

ligner noget den foregaaende Fisk baade i Ydre og i Leve-maade. Den mere langstrakte Form vil i Almindelighed være nok til at skælnes Skallen fra Rudskallen. Tillige er Skallens fremherskende Farve sølvglinsende, medens Rudskallen er gylden- eller sølvglinsende med et Orangeskær.

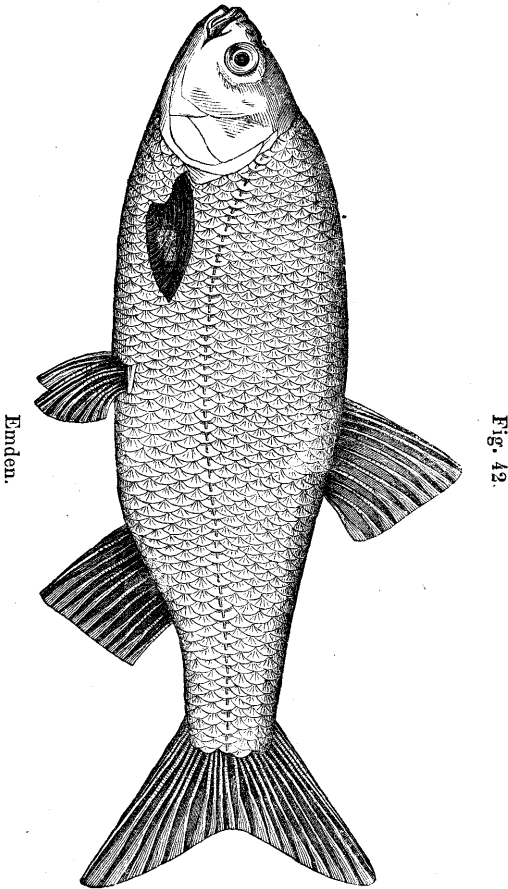
Ryggen, Rygfinnen, Halefinnen og Brystfinnerne ere olivengrønne; men undertiden faa Ryg- og Halefinnen et stærkere eller svagere rødligt Skær. Bugfinnerne og Gatfinnen vise en mere eller mindre udstrakt og dyb, rød Farve, dog altid med Tilblanding af Gult og aldrig saa ren og dyb som hos Rudskallen.

Skallen bliver ikke meget over en halv Snes Tommer lang og naar omtrent en Vægt af et Pund. Den er en livlig og selskabelig Fisk, som tit sees i store Flokke ved Bredderne, hvor der er lavt og mange Planter. — Forplantningen sker, i Overensstemmelse med de klimatiske Forhold, i April eller Maj. Endnu inden Søerne ere blevne helt fri for Is, stige Skarerne op imod Aamundingerne. De første Stimer skulle blot bestaa af Hanner, og Hunnerne skulle først komme 8-14 Dage senere. Hannerne, der altid adskille sig fra Hunnerne ved en lavere eller mere langstrakt Form, ere desuden i Legetiden kjendelige ved en mere levende Farve. Under Legningen, som foregaar imellem Bundens Vegetation, og som efter Vejrliget varer 3-9 Dage, slutte begge Køn sig sammen i tætte Stimer og frembringe ideligt en Lyd ved den Fart, hvormed de stige op i Vandskorpen. Frugtbarheden er betydelig; efter Blochs Beregning indeholdt Rognsækkene hos en Hun 85000 Rognkorn, skjønt de kun vejede $1\frac{1}{2}$ Lod. Rognen er grønagtig, afsættes paa Vandplanter og udklækkes i en Tid af omtrent 14 Dage. Yngelen skal vokse temmelig hurtigt, men søger ikke Dybet den første Vinter.

Skallen kan fanges hele Aaret rundt og er meget let at fange, især naar man forinden har udlagt Grundfoder for den. Da den imidlertid ikke æder meget, maa man ikke udlægge for meget. Lægger man Grundfoder ud Dagen forud, vil halvanden Pot Madiker og Mel eller Klid være nok. Umiddelbart førend man fisker, udkaster man 2-3 Haandfulde og senere af og til kun smaa Portioner.

E m d e n

ligner baade i Farve og Form meget Skallen, men den har meget mindre Skæl.



Denne Fisk, som kan naa en betydelig Størrelse, idet den naar til en Vægt af seks Pund og en Længde af en Alen, hører langt fra til vore almindelige Fisk. Ifølge Krøyer fanges den i Odense-Fjord, i Bilsø og Halskov-Vejle

ved Korsør, i Skælskør Nor og ved Karebæk. I Kjøbenhavn kaldes den Strandkarpe, i Sydsjælland derimod Emd eller Remte eller Strandskalle og paa Fyen Ejby-Gedde, fordi den fanges talrigt i Odense Aa ved Byen Ejby. Dens Fangst frembyder intet mærkeligt og dens Kød, der er fuldt af Ben, staar ikke synderlig højt over Skallens og Rudskallens.

Løjeren

har en langstrakt, sammentrykt Form, og Gabet aabner sig paa Hovedets Overflade. Den er ellers særlig udmærket ved sine lyse og rene Farver, og ingen anden af vore Karpefisk har en saa ren Sølvfarve som nærværende. Paa Ryggen og paa Hovedets Pandeflade gaar Farven imidlertid over til lyst Olivengrønt, og hist og her viser den et violet Skær, især paa Gjællelaagene, langs Overgangen til Ryggens mørkere Farve o. s. v. Finnerne ere i det hele taget lyse eller næsten hvidagtige, især Bryst-, Bug- og Gatfinne, hvorimod Ryg- og Halefinne modtage mere eller mindre af en mørk Tilblanding. Skællene ere temmelig store, men tynde og let affaldende, næsten ligesom hos Sildearterne.

Denne lille Fisk (højest 6-7 Tommer) er meget munter og bevægelig; den er ogsaa meget selskabelig og træffes derfor altid i Stimer. Den holder sig mest til klart Vand med Sand- eller Stenbund og med nogen Strøm. I godt Vejr spiller den hele Dagen i Vandskorpen, og indtræffer Storm, søger den Ly under Landet. Mod Høsten trækker den ud paa Dybet, og tilbringer, ligesom de fleste andre Fisk, Vinteren paa Bunden. Løjeren er en nysgjerrig og dristig Fisk, som, om den end bortskræmmes fra sit øjeblikkelige Opholdssted ved Larm eller Bevægelse i Vandet, dog hurtigt vender tilbage. Den udmærker sig blandt vore andre Karpearter ved sin Graadighed. I stille Sommeraftener ser man den vrimle i Vandfladen, for at snappe

de utallige Insekter, som svæve over denne, ligesom den ogsaa farer løs paa alle Slags Smaating, som man kaster ud til den.

Denne hos os meget almindelige Fisk leger i Maj og Juni, og den stimer i den Tid meget tæt sammen og holder sig saa nær ind til Land, at enkelte Individer under deres Springen i Vejret falde ned paa det tørre Land.

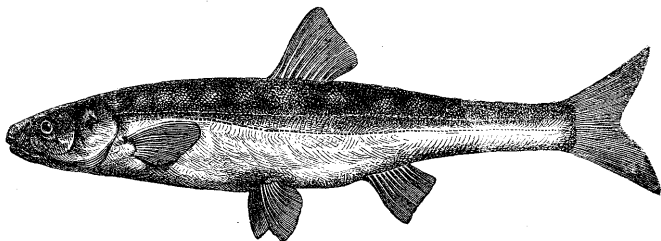
Løjeren er en god Agnfisk, og da den villig springer efter Fluen, er den godt skikket til at være Maalet for begyndende Fluefiskeres første Forsøg. Den smager for Resten slet ikke daarligt, naar den er stegt og har en nogenlunde ordenlig Størrelse. I Frankrig og England har Løjeren faaet nogen Vigtighed derved, at Skællenes Sølvpigment bruges til den saakaldte Essence d'Orient, der tjener til Forfærdigelsen af uægte Perler. Man har søgt at bruge flere andre Fisks Skæl paa samme Maade, men uden Held. Henimod 20,000 Fisk medgaa til et Pund af denne Essens. Skællene afgive derfor et Handelsemne og ere til sine Tider blevne betalte med høje Priser.

Elritsen

er som de foran omtalte Fisk en Karpeart, men den minder i hele sit Udseende meget om en lille Ørred. Denne lille Fisk (højest 3-4 Tommer lang) har en meget fin, tit gjennemskinnende Krop, der er olivengrøn paa Ryggen med en gylden Stribe fra Hoved til Hale. Effer Aars-tiden, Opholdsstedet eller Alderen er den under denne Stribe snart skarlagensrød, snart skinnende blaa, og snart søvglinsende. Men naar den er død, taber den hurtig sine skønne Farver, eller naar den holdes fangen i et Kar eller i et Akvarium. Fra Ryggen strækker sig en Del mørke, lidt utydelige Pletter ned imod Siderne, og ved Halefinnens Rod findes en aflang, mørk Plet.

Elritsen er en livlig og selskabelig Fisk, som især holder sig til rindende Vande med sandet eller gruset Bund, hvor Vandet er dybt og uden stærk Strøm. Det er en Kjendsgjerning, at den altid findes i Vandløb, hvor der er Ørreder, eller som ere passende for disse Fisk. Men Elritsen holder sig dog ikke i Selskab med den udvoksne Ørred, som den meget mere frygter, da Ørreden er en af dens værste Fjender. Imidlertid gaar den gjerne

Fig. 43.



Elritsen.

i Flok med de kun tommelange Ørreder, og jeg har jævnlig i Brilen taget disse Fisk sammen. Elritsen søger sit Skjul under Aabredderne, og man kan derfor ogsaa af og til fange den ved pludselig at trække en eller anden Plante op paa Land; den vil da følge med, fordi den har skjult sig imellem Plantens Rødder. Om Vinteren skal den holde sig rolig paa Bunden, hvor den ikke er udsat for at bortrives af Strømmen. Elritsens Føde er som de andre Karpefisks. Yngletiden indtræffer omtrent ved Mid-sommerstid, og Ægene udklækkes i Løbet af faa Dage.

Denne Fisk er almindeligst i de fleste af Jyllands Vandløb; dens almindelige Navn er iøvrigt i Jylland Elbut. Efter Krøyers Angivelser findes den ogsaa almindelig i Fyen og i Aaløbene paa Bornholm. Paa Sjælland er den ligesom Grundlingen funden i Midtsjællands Aaløb omkring Ringsted.

Elritsen er en udmærket Agnfisk for Ørred og Aborre, men den holder sig ikke godt, og Agnen maa derfor tit skiftes. Den kan fanges paa Krog med meget smaa Orme eller smaa Stykker Brød, som er æltet lidt imellem Fingrene; men da den har et lille Gab, maa Krog og Mading afpasses derefter. Lettest fanges den med Brile eller Kætser, og man faar den da tit i store Masser.

Den har et fint smagende Kød, og ved flere af Aaløbene i Hedeegnene har jeg set den fanget og tilberedt til en meget tiltalende Ret. Den renses kun ved med en stump Kniv at udrive Maven; skylles derpaa, bages paa Panden med Smør og er da færdig. Naar den er godt brunet og den spises med lidt Citronsaft til, staar den ikke tilbage for Engelskmændenes navnkundige «White-bait». Jo mindre Fisken er til denne Ret, des bedre. Andetsteds (i Baiern) dræber man den i Mælk og steger den da i Fedt uden først at rense den.

Aalen

er saa godt kjendt paa Grund af sin langstrakte, trinde Krop uden Bugfinner, sine smaa Gjællespalter, sine sammenvoksede, uparrede Finner og sin tykke, slimede Hud, at den ikke trænger til nærmere Beskrivelse. Desuden har den i de forskjellige Aldere en meget forskjellig Form og Farve, saa at man endog har ment at kunne skælne imellem flere Arter; saaledes har man f. Eks. havt meget travlt med Formen af Aalens Hoved, og den Dag i Dag hører man Fiskerne tage Hensyn til disse Forhold ved Benævnelsen af de Aal, som de fange.

Skællene ere langagtige og stillede skraat i den meget slimede Hud; de staa afvekslende under en ret Vinkel og frembringe derved talrige Zikzaklinier. Farven er mørk, grønlig eller spiller i det blaasorte eller graagule; Bugen er altid lysere, og Gatfinnen har den samme Farve.

Aalen kan naa en Vægt af omtrent 6-8 Pund, men

det er dog almindeligt, at den ikke vejer over et Par Pund. Længden er indtil henved halvanden Alen. Skjønt Aalen er kjendt som en meget graadig Rovfisk, hører man dog stadig den gamle Fortælling gjentaget om den, at den om Natten gjerne gaar op paa Land for at æde Ærter. Selv Fiskere have denne underlige Tro, og v. Siebold, hvis Fremstilling af Aalens Naturhistorie væsenlig er fulgt her, har endog set dem ville fodre fangne Aal med Ærter. Svenskeren Nilsson har villet forklare Aalens Lyst til at slæbe sig op i Ærtemarkerne derved, at den gik paa Jagt efter Snegle og Orme. Naar imidlertid v. Siebold tvivler om, at Aalen nogensinde gaar frivillig op over Land og i saa Henseende beraaber sig paa forskjellige Forfattere, er han vistnok paa Vildspor. Thi uden at tale om, at der altid ligger noget til Grund for saadanne almindelig udbredte Fortællinger, kan jeg af min egen Erfaring nævne to Tilfælde paa en frivillig Vandring af Aalen over tørt Land. I det ene Tilfælde kan der i al Fald ikke være Tvivl. Jeg kom nemlig et Efteraar paa en Excursion her i Egnen og i meget taaget og vaadt Vejr over en Mark, hvor der i en gammel, tilgroet og i lang Tid udtørret Grøft hørtes en egen puslende Lyd imellem nogle Græstuer. Lyden var mig saa paafaldende ejendommelig, at jeg nærmere undersøgte Aarsagen til den, og jeg traf da paa en omtrent halvanden Pund tung Aal, som sindigt arbejdede sig fremad. Grøften endte til den ene Side ved en lidt sid Fordybning i Marken, og til den anden Side gik den ud til en almindelig Markgrøft, som kun indeholdt lidt Vand og førte ud til en lille Bæk. I det andet Tilfælde fandt jeg vistnok ikke Aalen vandrende, men død i en sandet Vejs Hjulspor nogle faa Alen fra Viborg Sø. Sandet havde klæbet sig over næsten hele Aalen, og man kunde i Hjulsporet se, at den havde krøbet et længere Stykke, førend den var omkommen. Men da jeg ikke kunde opdage, hvorledes den var kommen ned i Hjul-

sporet, er der jo Mulighed for, at den kan være tabt af en eller anden, skjønt jeg er mest tilbøjelig til at tro, at den har villet vandre fra en nærliggende Mose ned til Søen og ikke har kunnet arbejde sig op af det dybe, sandede Hjulspor.

Aalens Forplantning, som i lange Tider har været en mørk Gaade, er endnu ikke fuldstændig opklaret. Imidlertid have de nyere Undersøgelser dog bragt det saa vidt, at de med Kjendsgjæringer have kunnet optræde imod de talrige Fabler om Aalens Oprindelse, som siden Aristoteles have vandret fra Mund til Mund indtil den Dag i Dag; det er nemlig nu godtgjort, at Aalen ligesom andre Fisk har Ægestokke, hvoraf Ægene udvikles. Aalens gaadefulde Forplantningsforhold have fremkaldt en Mængde Overtro om dens Fremkomst af Dyndet, raadne Dyr o. s. v., og man kan endnu hist og her høre den fremført eller endog faa saakaldt Aaleyngel forevist, der udtages af Aalen, men som kun er en i Aalen snyltende Spolorm. Det varede imidlertid meget længe, førend man kunde gjøre sig fuldstændigt Regnskab om Forplantningsredskabernes Nærværelse og Form hos Aalen. Først Mundinus, O. F. Müller og Rathke paaviste, at de mansketedannede Blade, som strække sig langs hele Rygsiden af Aalens Bughule og tidligere kun ansaaes for Fedtdannelser, ere Aalens Ægestokke, og Rathke paaviste (1838) de overordenlig smaa Æg i dem. Derimod har man længe ikke kunnet paavise noget sikkert mandligt Aaleindivid, idet man hidtil oversaa de mandlige Kønsredskaber hos dette Dyr. Thi det er nemlig meget vanskeligt at skælne imellem mandlige og kvindelige Kønsredskaber paa deres tidligere Udviklingstrin, og man har derfor mulig forvekslet umodne Æggestokke med mandlige Organer. Først i den aller seneste Tid ville Italienerne G. Balsamo Crivelli og L. Maggi have udfundet, at Ægestok og Mælkesæk ere forenede i et og samme Individ, og at Aalene altsaa ere Hermafroditer. Skulde

disse Iagttagelser virkelig stadfæste sig, er altsaa Gaaden for en Del løst, men tilbage staaer dog de egenlige Yngleforhold. Det er imidlertid meget vanskeligt, at komme paa det rene hermed, fordi Aalen i Yngletiden aldeles unddrager sig vore Undersøgelser, idet den, endnu før Legetiden begynder, forlader de færske Vande og vandrer ud i Havet, for at fuldbyrde sin Forplantning. Man har længe kjendt disse Vandringer, og paa dem har man jo netop beregnet en stor Del af de brugelige Fangemaader (Aalegaardene). Aalen vender aldrig tilbage til det færske Vand, naar den en Gang har udvandret derfra. At Aalen virkelig fuldbyrder sin Forplantning i Havet, kan man ikke tvivle om, naar man husker den Masse unge Aal, som om Foraaret stimer ind i Floder og Aaer og fordeler sig til alle de med Havet i Forbindelse staaende færske Vande. Denne Vandring er her i Landet først iagttaget af Chr. Drewsen idet Aaleyngel vandrede gennem Aaen ved Strandmøllen op i Fursøen. Han omtaler sin Iagttagelse saaledes: «Sædvanligst begynde Aalene at komme fra Stranden op i Bagstrømmen med Maj Maanedes Begyndelse, og i fjorten Dage til tre Uger vedbliver Vandringen. Kun, naar Vandet er roligt, naar Vandhjulene staa, kan man se dem: de ere tre til fire Tommer lange, af Tykkelse som et Sejlgarn, og saa gjennemsigtige, at man tydelig ser Rygraden og Blodkarrene i dem; — — de bugtede Bevægelser af disse uhyre Flokke paa flere Tusinder, der alle i en Retning arbeide sig frem imod Vandet, se højst forunderligt ud. Ved videre at forfølge de Veje, som de, efter at være komne op i Bagstrømmen og have passeret Vandhjulene, tage, har jeg set dem opsøge alle smaa Løb af Spildevand, der ved Mølledæmning saa ofte findes, og der anstrænge dem for at komme op og modstaa Strømningerne. Jeg traf dem kort Tid efter i en Rende, der over en Sten har et perpendikulært Fald af en Fod, som de vare stegne op ad,

og omendskjønt deri det temmelig varme Vand fra Dampmaskinen har sit Afløb, synes de dog der at befinde dem ret vel. Fra Frislusen, hvorigjennem det overflødige Vand udlades, gaaer en skraa Bro af Bræder, stærkt bevokset med Konferver, i en Vinkel af omtrent 50 Grader ned til Bagstrømmen; her saa jeg, hvorledes de, dog altid for-gjæves, anstrængte deres yderste Kræfter for at komme op. Det var, som om de nedfra toge Fart, og jo mere rivende Strømmen var, desto hurtigere bleve deres bugtede Bevægelser. De bragte det ved denne første Stigen sjældent til at komme mere end seks Tommer op; da forbleve de i nogen Tid ubevægelige, snoede om Konferverne, der gav dem Støttepunkt; idet de igjen forsøgte paa at komme højere op, bleve de udmattede kastede tilbage af Strømmen, der var dem for stærk. (Da man i England flere Steder har bemærket, at en stor Mængde Aaleyngel omkommer under Forsøgene paa at bekæmpe lignende Vanskeligheder, søger man at lette de unge Aal Opstigningen ved Halmsimer, hvis ene Ende hænger frit ned i Strømmen, medens den anden er befæstet ovenfor Faldet). Et andet mindre, og for Aaleungerne meget bekvemmere Vandløb, der rislede ned over en skraa, brolagt Flade, fandt de snart, og kom i dette i stor Mængde op fra Bagstrømmen; den perpendikulære Side af Dæmningen var den sidste Hindring, men da den var vaad, og Vandet der kun hidrørte fra en ubetydelig Læk, saa krøb de, rigtignok kun meget langsomt, højere og højere op, naaede Lækken, og smuttede gjennem denne ind i Vandbeholdningen».

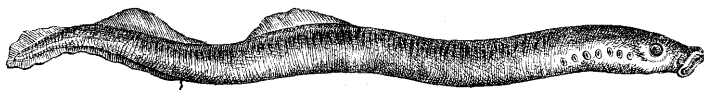
Aalen er en graadig Fisk og fanges derfor let paa Bundkroge, som ere agnede med en omtrent fire Tommer lang Fisk, paa hvilken Krogen sidder ved Munden, medens Snøren stikker frem fra Gattet. Til dette Fiskeri kræves der kun en simpel Krog og Line med lidt Bly som Lod. Snøren maa være meget længer end Vandets Dybde og vindes bedst op paa den ved Geddefiskeriet omtalte Dukke.

Agnfiskene maa hvile paa Bunden. Man kan lade Agnen ligge længe i Vandet, thi Aalen tager den gjerne om den end er raaden. Ved det almindelige Medefiskeri bider Aalen tit paa Regnormen, naar man har sænket den ned til Bunden. Naar man mærker, at Aalen bider, maa man give den god Tid, da den længe plejer at nappe ved Agnen, førend den sluger den. Paa de almindelige Aalekroge frigjør Aalen sig tit, hvorom de vredne Kroge og det slimede Redskab noksom vidne. — Man fisker Aalen bedst med Limerick Nr. 9 og 10. Nr. 5, 6 og 7 ere for store, fordi Aalens Gab kun er lille. Efterat Aalen er fanget, slaas dens Hale haardt imod et eller andet, og man gjør bedst i at tage fat paa den med lidt Sand i Hænderne. Det er ellers ikke saa helt let at tage den af Krogen, og man maa helst lade det være Kokkepigens Sag. — Aalens Brug er saa almindelig, at den ikke her nærmere skal omtales.

Flodnegenøjen

hører til de saakaldte kredsmundede Bruskfisk. Langs hver Side bag Øjet har den syv Gjælleaabninger, og Munden danner en med mange Horntænder væbnet Kreds eller Ring. Den mangler parrede Finner og har to Rygfinner, som staa langt fra hinanden. Farven er paa Ryg-

Fig. 44.



Flodnegenøjen.

gen staa blaa eller blyantsgraa, og under Bugen og paa Siderne er den søvglinsende og snavset gul.

Flodnegenøjen har en Længde af 12-15 Tommer og

bliver endog, men sjælden, 18 Tommer. Om Foraaret gaar den op i færsk Vand for at yngle.

Den findes næsten i alle vore større Aaer. Den er meget sejglivet og skal kunne leve længere Tid ovenfor Vandet og endog taale at stivfryse. Flodnegenøjen lever vistnok mest af døde Fisk, men den skal ogsaa tage Orme og Smaafisk. Det er kun en Undtagelse, at den gaar paa Krog.

Den er en udmærket Agnfisk, da den længe holder sig levende, og den bruges ogsaa flere Steder som Agn ved Havfiskeriet. Heri Landet bruges den i det hele ikke til Føde; den skal imidlertid smage godt, om den end er noget svær at fordøje. I Tyskland marineres den og er ret yndet.

Den lille Negenøje

er meget mindre end den foregaaende, som den ellers ligner en Del; men den skælnes let fra den ved de tæt sammenstillede Rygfinner. Dens Farve er omtrent som Flodnegenøjets, men mere olivengrøn. Længden er fra 5-11 Tommer.

Uagtet Finnernes ringe Udvikling, bevæger Negenøjet sig rask igjennem Vandet. Hvor Strømmen ikke er stærk, trænge de sig frem ved slangelignende Bugtninger; i hurtigt strømmende Vand skulle de derimod komme frem ligesom i Spring, idet de efter hvert Spring suge sig fast til en eller anden Ting og efter at have hvilet lidt foretage et nyt Spring o. s. v.

Legetiden er det tidlige Foraar og begynder med de første varme Dage i April. Tyskeren A. Müller har havt det Held at gjøre nogle særdeles interessante Iagttagelser over denne lille Fisks Yngleforhold. Han saa ti eller flere Stykker sammen i Flok, og imellem dem var der enkelte Hanner, som sugede sig fast i Nakken paa Hunnerne og derpaa i en halv Kreds bøjede sig om til disses

Bugside for at befrugte de gydte Æg. Denne Iagttagelse stadfæstede en allerede tidligere fremført Betretning, som man dog ikke havde agtet videre paa. Efter Befrugtningen forsvinde nemlig alle Negenøjerne, og A. Müller kunde kun hist og her finde et eller andet dødt Individ, og han sluttede derfor, at begge Kjøen gaa tilgrunde efter Legetidens Slutning. Dette mærkelige Forhold, der har sit tilsvarende i Insektverdenen, har ledet v. Siebold til at fremføre den Gisning, at det mulig gaar Aalen paa samme Maade, naar den har tilendebragt sin Yngletid i Havet, da den aldrig vides at vende tilbage derfra. Idet A. Müller nu fortsatte sine Undersøgelser, opdagede han, at, da Ægene udklækkedes i Maj, fremkom der af dem en lille Fisk, som man tidligere altid havde holdt for en særlig Art, nemlig den saakaldte Høraal, og han har altsaa kunnet paavise, at denne er Larven til den lille Negenøje, og at den først igjennem flere Forvandlinger bliver til en kønsmoden Fisk, hvilket sker fire Aar efter Ægets Udclækning. Larven har en snavsetgul Farve med en mørkebrun Længdestribe paa hver Side af Ryggen; men den har aldeles ingen Sølvglans som den udvoksede Negenøje. Larven lever altid skjult i leret Dynd og forlader kun nødtvungen sit Skjul.

Den lille Negenøje er almindelig over hele Landet i Smaabække. Den bruges ikke hos os, men den kan meget godt bruges paa samme Maade som Flodnegenøjen.
